PRESA ENGLEZĂ despre GUVERNUL LABURIST

Reproducem opinii și declarații din ziarele britanice : **Sunday Citizen** (laburist), **Sunday Telegraph** (conservator), **Daily Worker** (comunist), **Guardian** (liberal)

Sunday Citizen

LONDRA

■

GUVERNUL NOSTRU

LUCRURILE nu stau atît de bine pe cît ne-am așteptat ? Într-adevăr. Să numărăm însă cîștigurile. La reședința primului ministru din Downing Street nr. 10 se află acum un premier laburist. Harold Wilson știe că un guvern puternic nu depinde numai de amploarea majorității. Reforme importante au fost și pot fi realizate cu majorități mici atunci cînd guvernul este condus de oameni înzestrați cu convingere și cu abilitate politică.

63 de circumscripții electorale, reprezentate în trecut de conservatori, au trimis acum în noul parlament aleși laburiști.

Au luat sfîrșit 13 ani de guvernare conservatoare. Partidul conservator, pînă de curînd dominat de confort, compromisuri și încredere în sine însuși a suferit o lovitură zdrobitoare.

Grosul voturilor s-a îndepărtat de conservatori. Din totalul buletinelor valabile, 56,6 la sută au fost exprimate împotriva conservatorilor în comparație cu 50,7 la sută în 1959. Această schimbare a orientării opiniei publice nu a mers destul de departe pentru a da partidului laburist o majoritate masivă. Prea multe din voturile acestea s-au oprit nu deajuns de departe, în favoarea liberalilor. Dar respingerea criteriilor și a politicii conservatoare constituie un fapt de mare însemnătate politică.

Reorientarea defavorabilă conservatorilor și-a găsit expresia atît în privința unor persoane cît și în votul de masă. Unii miniștri s-au prăbușit ca popicele, alții de-abia au reușit să se reîntoarcă în parlament.

Și acum ? În primul rînd trebuie înlăturată neîntîrziat orice sugestie ca partidul laburist să înceapă să se gîndească la alianțe cu liberalii. Partidul laburist a cîștigat alegerile și a ajuns cît se poate de aproape de puterea reală, oferind țării o filozofie și o politică limpede. Alianțele și pactele ar însemna compromisuri, și un compromis de principiu sau de politică nu ar putea decît să încetinească marșul partidului laburist către puterea decisivă.

Sarcina actuală a partidului laburist este să guverneze și să traducă în viață programul pe baza căruia a fost ales partidul. Misiunea cea mai urgentă este remedierea deficitului neliniștitor al balanței comerciale, prăpastia tot mai adîncă dintre exporturi și importuri.

S-ar putea să constatăm că cifrele sînt încă mai rele decît ne-am temut, că în eforturile lor de a crea o imagine luminoasă conservatorii au ascuns țării adevărata situație. Oricare ar fi faptele, este sigur că noul guvern va acționa cu promptitudine și hotărîre.

Măsurile adoptate de laburiști pentru modernizarea numeroaselor sectoare precare și ineficiente ale industriei britanice, pentru a face ca țara noastră să-și ocupe locul care-i revine de drept ca una dintre țările cele mai eficiente din punct de vedere industrial, nu vor deveni rodnice decît în timp.

Printre aceste măsuri trebuie să figureze o politică socială constructivă, reforme care să acționeze direct asupra nivelului de trai și asupra problemelor locuințelor, acțiuni rapide pentru îmbunătățirea sistemului de pensii deficitar în momentul de față. De asemenea, măsuri pentru a combate specula cu terenurile de locuințe, adoptarea cu prioritate a unor măsuri pentru a combate lipsa de locuințe, alocarea de ajutoare pentru cei care doresc să-și cumpere case și care sînt dezavantajați de prețurile terenurilor de construcții și de dobînzile ridicate pentru ipoteci, în general acțiuni pentru a combate creșterea costului vieții.

Partidul laburist a căpătat mandat pentru toate aceste probleme, și dacă partidul conservator va încerca să se opună acțiunilor în aceste privințe el se va izola ca dușman al reformelor pe care, fără nici o îndoială opinia publică le dorește.

Campania electorală a luat sfîrșit, dar înainte de a trece la lupta în cadrul parlamentului, se cuvine să acordăm un tribut celor care au condus partidul laburist la victorie.

În primul rînd lui Harold Wilson — pentru energia neobosită cu care a condus partidul. Mitul că el ar fi un om rece a fost spulberat de umanitatea sa reală, de atenția față de oamenii obișnuiți și preocupările lor, trăsături care au apărut atît de limpede în cursul campaniei.

De asemenea, lui George Brown. Adversarii săi s-ar fi putut aștepta ca el să se manifeste asemenea lui Quintin Hogg (aluzie la ministrul conservator al problemelor științifice care în timpul campaniei electorale s-a dedat la atacuri exagerate împotriva adversarilor laburiști — n.n.). Brown i-a dezamăgit pe acești adversari. Luînd cuvîntul la zeci de mitinguri electorale el s-a dovedit a fi o personalitate caldă, umană, un vorbitor robust și un om care înțelege problemele ce stau în fața Angliei și englezilor.

Se cuvine să ne exprimăm stima față de candidații și oratorii laburiști și din cadrul partidului cooperatist. Mai presus de orice, trebuie să ne exprimăm stima față de zecile de mii de activiști și față de cei care au contribuit la campania electorală, bărbați și femei de toate vîrstele, care s-au grăbit spre localurile comitetelor laburiste pentru a-și oferi ajutorul, hotărîți să nu cruțe nici un efort pentru ca laburiștii să obțină victoria.

Măcar o parte din entuziasmul care s-a făcut simțit în cursul ultimelor săptămîni ar putea, dacă ar fi aplicat în acțiuni politice hotărîte, în munca de organizare și de educare, să imprime o mișcare hotărîtă partidului laburist pe calea spre puterea decisivă în viitoarele alegeri.

Harold Wilson și soția lui răspunzînd salutului unui grup de simpatizanți laburiști după anunțarea rezultatului alegerilor.

SUNDAY TELEGRAPH

LONDRA

■

NU ESTE CAZUL SĂ AVEM MARI SPERANȚE

APRECIEREA opiniei publice mondiale la sfîrșitul acestei săptămîni este că Marea Britanie are un guvern slab : un cabinet care dispune de o majoritate precară, un program legislativ pentru care nu-l ajută puterile și niște executanți lipsiți de autoritate în posturile de răspundere. Poporul britanic, care părea să dorească o schimbare, nu a fost în realitate gata să plătească prețul cuvenit pentru această schimbare. Englezii nu s-au lămurit încă în ce privește locul care le revine în lume și modul în care își pot apăra această poziție.

S-ar putea ca această apreciere să constituie o judecată pripită. Nu numai pentru că dl Wilson este un om energic,

cu personalitatea netocită de funcţii executive şi cît se poate de simpatic, ci şi pentru că întregul fundal al tabloului în care partidul laburist preia puterea este atît de deosebit de ceea ce ne-am fi aşteptat să vedem.

Orice s-ar fi spus despre el pînă la miezul nopţii în ziua alegerilor, dl Wilson este în momentul de faţă primul ministru al Marii Britanii.

El ar trebui să-şi amintească faptul că predecesorul său repeta că problemele externe au o mare importanţă pentru ţara noastră, că Marea Britanie deţine în lume o poziţie pe care trebuie să şi-o păstreze şi că nu îşi poate permite să fie provincială, izolaţionistă, să dea dovadă de îndulgenţă faţă de propriile sale slăbiciuni.

Aşadar, problemele interne vor apare mai puţin importante şi urgente, şi în orice caz mai puţin dramatice decît ar fi fost de aşteptat. Ar trebui să fim recunoscători pentru aceasta. Faptul că-l vedem acum pe dl George Brown deţinător al portofoliului problemelor economice ne înfioară. Este un om cu o înţelegere primitivă a problemelor de guvernare. Dacă ar fi un om cu tact, cu răbdare şi cu o experienţă bogată ar putea să se descurce în relaţiile sale cu primul ministru, care are o pregătire oficială de economist şi cu alţi membri bine pregătiţi ai Cabinetului. Aşa cum stau lucrurile, dl Wilson va trebui să se străduiască să-i disciplineze pe acei membri ai guvernului său care se ocupă de chestiunile economice asemenea unui conducător de car de curse cu un atelaj nărăvaş — o situaţie aidoma celei din filmul „Ben Hur".

Brown se poate dovedi util în relaţiile cu sindicatele. El vorbeşte pe înţelesul membrilor sindicatelor, are mult curaj şi liderul sindical Frank Cousins îi va fi coleg, nu rival. Evident, sarcina cea mai urgentă şi importantă în ceea ce priveşte situaţia economică trebuie să fie supravegheată personal de primul ministru. Şi aici fondul pe care se desfăşoară actuala evoluţie ar putea fi de natură să ajute.

Cei care vor trasa de-acum încolo liniile pe care Marea Britanie va evolua şi va acţiona vor fi fără îndoială prudenţi. Ei vor urmări cu atenţie atît Moscova cît şi Washingtonul, unde se anunţă alţi patru ani de guvernare a lui Johnson. Ei vor trebui să dea dovadă de răbdare în timp ce dnii Wilson şi Callaghan vor citi documente pe care nu le-au mai văzut pînă acum şi vor clasa fapte pînă acum necunoscute pentru ei. În fond, fostul ministru de finanţe Maudling a declarat în repetate rînduri că criza balanţei de plăţi nu este o chestiune de moment, ci de termen lung — şi previziunile sale s-au dovedit remarcabil de exacte. Experţii din străinătate pot deci considera că dl Wilson va căuta să nu se pripească.

Se poate afirma că va fi chiar aşa? Aceasta este o întrebare vitală. Nimeni nu se îndoieşte că partidul laburist va putea guverna chiar şi cu o majoritate de cinci voturi, dar va putea el oare să adopte măsuri legislative în problemele pe care le consideră cu adevărat importante? Va putea să impună o reformă a Whitehall-ului? Va putea dl Crossman, nou sosit la Departamentul Construcţiilor de locuinţe, să creeze Comisia pentru terenurile de locuinţe? Într-un cuvînt, se va putea dovedi partidul laburist un partid cu adevărat radical? Dl Wilson poate considera că are motive spre a face cu mult mai puţin decît se aşteaptă aripa de stînga a partidului său. În această situaţie noi îi urăm guvernului său o viaţă scurtă, dar fericită.

Daily Worker

LONDRA

SĂ STRÎNGEM RÎNDURILE STÎNGII

Declaraţia Comitetului Politic al Partidului Comunist din Marea Britanie în urma alegerilor legislative din 15 octombrie

DUPĂ 13 ani de guvernare conservatoare, guvernul a fost înfrînt. Acest rezultat al alegerilor va fi salutat de toate forţele anti-conservatoare. Ce urmează acum pentru Marea Britanie?

Ar fi dezastruos dacă partidul laburist ar spune că, ţinînd seama de slaba sa majoritate, nu se poate face practic nimic. Aceasta ar pregăti drumul spre reîntoarcerea conservatorilor la putere.

Partidul laburist ar fi trebuit să cîştige alegerile cu o majoritate răsunătoare. Dar campania electorală s-a desfăşurat în jurul politicii diluate a lui Harold Wilson care a căutat să cîştige de partea sa pe votantul nehotărît: nimic împotriva monopoliştilor, subordonarea progreselor în domeniul asigurărilor sociale faţă de sporirea producţiei, o politică de blocare a salariilor deghizată ca o aşa-numită politică a veniturilor şi sprijinirea alianţei nucleare cu Statele Unite.

De fapt, sprijinul acordat partidului laburist în ţară a scăzut în ultimele luni, pe măsură ce politica partidului s-a deplasat tot mai mult spre dreapta.

În practică, aceasta a dus la o slabă majoritate în favoarea partidului laburist şi la un vot masiv în favoarea partidului liberal.

Dacă lupta s-ar fi desfăşurat sub lozinca unui program cu adevărat radical de schimbări, majoritatea ar fi fost mai importantă.

Ce se va întîmpla acum?

Principala problemă urgentă care stă în faţa guvernului este abordarea crizei economice, şi apoi necesitatea de a acţiona în favoarea pensionarilor înainte de a începe iarna, acţiunea împotriva monopolurilor şi necesitatea arzătoare a unei noi iniţiative pentru pace.

Trebuie să strîngem rîndurile tuturor forţelor progresiste şi de stînga şi să luptăm.

Candidaţii comunişti în aceste alegeri au prezentat un program care este cu adevărat o alternativă pentru Marea Britanie. Cerem acum tuturor să-şi dubleze eforturile în lupta pentru aceste obiective.

Guvernul trebuie să ia măsuri împotriva monopolurilor şi împotriva profiturilor marilor capitaluri. Nu trebuie acceptată în nici o condiţie îngheţarea salariilor. Nu trebuie acceptată nici un fel de concesie în privinţa naţionalizării industriei siderurgice şi a energiei hidraulice.

Crizei economice trebuie să i se facă faţă punîndu-se capăt cheltuielilor militare din străinătate.

Trebuie luate de îndată măsuri pentru a îmbunătăţi sistemul de asigurări sociale — în primul rînd pensiile de bătrîneţe — şi pentru a accelera măsurile în problema locuinţelor şi chiriilor.

Trebuie luate noi măsuri decisive în favoarea păcii. Condiţiile sînt favorabile. Schimbările care s-au produs în conducerea guvernului în Uniunea Sovietică au fost însoţite de o declaraţie în care se subliniază că politica U.R.S.S. se va baza în continuare cu fermitate pe hotărîrile Congreselor XX şi XXII şi pe politica coexistenţei paşnice.

Trebuie să se iniţieze noi tratative cu U.R.S.S., să se manifeste o opoziţie intransigentă faţă de forţele nucleare multilaterale, să se obţină crearea unor zone libere de arma nucleară.

Orice propuneri constructive în aceste probleme vor fi sprijinite de către partidul comunist.

Cerem tuturor membrilor sindicatelor, tuturor membrilor partidului laburist şi organizaţiilor de luptă pentru pace, tuturor oamenilor cu vederi progresiste să acţioneze pentru atingerea acestor ţeluri.

Partidul Comunist din Marea Britanie declară că îşi va continua lupta pentru o politică în măsură să prezinte o alternativă reală pentru Marea Britanie.

Majoritatea redusă pe care a obţinut-o partidul laburist face ca acţiunile de masă ale întregii mişcări muncitoreşti să fie cu atît mai necesare, cu atît mai hotărîte, astfel încît primul pas cîştigat prin actualele alegeri să se transforme într-un progres real.

THE GUARDIAN

MANCHESTER

SARCINA GUVERNĂRII

MAJORITATEA obţinută de partidul laburist este prea mică pentru a fi liniştitoare. Dar partidul laburist a cîştigat alegerile şi el poate guverna. El s-ar putea menţine în expectativă acţionînd cît mai puţin cu putinţă în speranţa că va putea să-şi îmbunătăţească situaţia curînd, la alte alegeri. Aceasta însă ar constitui o tactică opusă tendinţelor d-lui Wilson şi o asemenea timiditate nu ar fi de natură să cîştige partidului laburist un plus de aderenţi. El ar putea dimpotrivă să încerce să-i atragă pe liberali într-o coaliţie, dînd astfel guvernului său o majoritate ceva mai importantă în Camera Comunelor şi deschizînd speranţa unei alianţe electorale pentru viitoarele alegeri. Dar şi o asemenea tactică este în mod necesar contrară tendinţelor manifestate de ambele părţi, şi ea nu va fi încercată. Nu, nici una din aceste alternative nu constituie soluţia. Acţiunea cea mai potrivită — şi cea pe care dl Wilson declară că o va adopta — constă în a merge înainte cu

energie spre realizarea celor mai urgente puncte din programul partidului laburist.

Aceste obiective nu trebuie în mod necesar să includă măsuri menite să dea naştere unei lupte parlamentare aprige. Miniştrii laburişti nu au uitat perioada 1950—1951 cînd deputaţii bolnavi trebuiau să fie aduşi pe targă în sala Camerei spre a putea asigura, la voturi, supravieţuirea guvernului. Atunci, partidul laburist şi-a pierdut puterea nu pentru că miniştrii săi ar fi fost epuizaţi, ci pentru că întregul grup parlamentar al partidului se uzase. Conservatorii ar putea fi ispitiţi să încerce din nou această tactică de hărţuire. Dacă o vor face, ei îşi vor cîştiga prea puţini prieteni, căci o asemenea tactică este destructivă. Însă nici guvernul d-lui Wilson nu-şi va atrage prea multă simpatie dacă va căuta în mod inutil să dezlănţuie lupte sau hărţuieli în parlament.

Cele mai spinoase probleme parlamentare sînt naţionalizarea industriei oţelului şi constituirea unei comisii pentru terenurile de locuinţe. După toate aparenţele, dl Wilson intenţionează să insiste spre a obţine naţionalizarea unui număr de 10 sau 12 dintre cele mai importante companii siderurgice, deşi s-ar putea ca în cele din urmă el să se răzgîndească în această privinţă. Din punct de vedere legislativ şi administrativ această măsură ar fi mai simplă decît preluarea totală din anul 1950. Însă ea va trebui să fie obţinută prin luptă de pas cu pas, clauză cu clauză. Pot oare să fie atinse ţelurile laburiste prin alte mijloace? În mod sigur este necesară o acţiune pentru a asigura regruparea raţională a industriei, pentru a controla investiţiile şi planificarea, pentru a dezvolta acţiunile de cercetare şi pentru a promova eficienţa. Lucrul acesta ar putea fi realizat prin extinderea atribuţiilor Comisiei cărbunelui şi oţelului.

În ce priveşte comisia pentru terenurile de locuinţe, este probabil că simpatia opiniei publice se va îndrepta în proporţii mult mai mari către partidul laburist. Conservatorii nu au fost în măsură să ofere remedii pentru creşterea vertiginoasă a preţurilor terenurilor de construcţii şi pentru costurile şi chiriile tot mai mari la construcţiile publice şi la locuinţele particulare (ca de altfel şi la şcoli, spitale şi alte construcţii de interes public).

Partidul laburist a fost ales pentru că are un program constructiv. El a oferit o abordare nouă a problemelor dezvoltării economice, productivităţii şi prosperităţii. El a promis dreptate socială ca bază a politicii sale de venituri, şi aceasta, la rîndul ei, este un mijloc în lupta pentru combaterea inflaţiei. El a declarat că se va dedica cu hotărîre sarcinii de reconstruire a oraşelor noastre şi de apărare a frumuseţilor naturale din vecinătatea oraşelor. El s-a oferit să militeze pentru a face ca glasul Marii Britanii să se facă auzit mai eficient în centrul alianţei atlantice — precum şi în cadrul O.N.U. şi pe scena diplomatică internaţională. Situaţia balanţei comerciale aşa cum apare din ultimele cifre, problemele internaţionale, schimbările de la Moscova, vor trebui să figureze în primul rînd printre preocupările sale. Dar cele mai multe din lucrurile pe care partidul laburist doreşte să le realizeze pot fi obţinute fără ca guvernul să se expună unor lupte parlamentare prelungite. Dl Wilson intenţionează să meargă înainte spre a-şi realiza programul şi spre a-şi face datoria.

The New York Times.

SPRE REALITĂŢI CONCRETE

UNA DIN particularităţile campaniei pentru alegerile prezidenţiale de anul acesta constă în faptul că discuţiile particulare ale unor personalităţi oficiale despre problemele externe sînt cu mult mai vii şi mai active decît dezbaterile publice dintre candidaţi.

În timp ce candidaţii se ocupă într-o măsură tot mai mare de generalităţi, cei care deţin acum funcţii oficiale caută să se refere la problemele concrete.

De exemplu, zilele trecute un grup de funcţionari superiori de la Departamentul de Stat a dezbătut cu aprindere problema relaţiilor viitoare cu ţările comuniste din răsăritul Europei în legătură cu „punţile" către Răsărit pe care le-a preconizat preşedintele Johnson. Aceşti funcţionari superiori nu discutau despre ceea ce ar trebui să spună candidatul democrat; ei se întruniseră după ce acesta îşi pronunţase discursul, tocmai pentru a discuta ce ar trebui să facă de fapt.

La diferite niveluri, funcţionarii oficiali americani discută despre situaţia din Vietnamul de sud. Dar ei discută această problemă, pentru care, în mod practic, nu se întrevede o rezolvare grabnică, privind în perspectivă, dincolo de ziua alegerilor.

Zilele trecute, într-o cuvîntare rostită la New York, preşedintele Johnson sublinia că declaraţiile de ordin general în problemele mondiale sînt „pur şi simplu inadecvate" faţă de complexităţile acestor probleme.

Constatînd că în momentul de faţă campania electorală s-a angajat în generalităţi, mulţi funcţionari oficiali îşi îndreaptă din nou atenţia către realităţile concrete. Ei arată astfel că sînt siguri de victoria lui Johnson. În acelaşi timp însă ei înţeleg de asemenea că preşedintele este preocupat de campania electorală şi de faptul că pînă acum felul în care aceasta s-a desfăşurat nu i-a permis să imprime o orientare limpede pentru unele din chestiunile de politică externă urgente.

Înainte de sfîrşitul anului va fi necesară o hotărîre finală din partea preşedintelui Statelor Unite în legătură cu accelerarea creării flotei nucleare aliate, propusă de atîta vreme. Aceasta ar ridica o serie de chestiuni pînă acum neglijate, legate de politica armelor nucleare în toate principalele ţări occidentale; felul în care vor fi abordate aceste probleme va afecta în mare măsură relaţiile viitoare cu noul guvern britanic, cu preşedintele de Gaulle, cu Germania occidentală, cu Italia şi poate chiar cu Uniunea Sovietică şi va influenţa în mod cert intenţiile preşedintelui de a vizita în curînd Europa.

Înainte de momentul în care americanii se vor prezenta în faţa urnelor, liderii rivali din Vietnamul de sud, care se află într-o stare de totală dezbinare, vor încerca din nou să constituie un guvern de tip nou, mai stabil. Felul în care ei vor reuşi să ajungă la o soluţie durabilă şi felul în care Washingtonul îşi va stabili atitudinea faţă de ei va influenţa în mod sigur războiul împotriva partizanilor.

Chiar înainte de inaugurarea noii administraţii, la 20 ianuarie, vor trebui găsite noi căi de abordare a problemei ajutorului pentru străinătate, căruia Congresul îi opune o rezistenţă sporită în fiecare an. De asemenea, runda de negocieri tarifare cu ţările Europei occidentale, tratative de atîta vreme amînate, va necesita unele hotărîri şi compromisuri dure dacă alianţa atlantică ţine să evite izbucnirea unor rivalităţi economice de natură să o slăbească în mod serios.

Nu s-a auzit pînă acum aproape nimic în campania electorală în legătură cu aceste probleme, dar încă de pe acum se conturează altele şi mai importante.

Unele oficialităţi de la Washington se îndoiesc că viitoarea administraţie va putea funcţiona încă patru ani fără a reexamina cel puţin politica faţă de China, faţă de Cuba sau alte ţări latino-americane. S-a ridicat de asemenea necesitatea reexaminării problemei germane şi a unor noi tratative cu Uniunea Sovietică în problema controlului armamentelor.

În trecut era obiceiul ca experţii în problemele politicii externe să se menţină într-o expectativă îngrijorată în anul alegerilor, sperînd că evoluţia politică nu va produce daune ireparabile activităţii diplomatice. Anul acesta, însă, experţii încep să se întrebe dacă lipsa unor dezbateri aprinse nu se va dovedi un obstacol mai important în calea evoluţiei politice.

Max FRANKEL

Ce pereche amuzantă este... Goldwater!
(Din New York Herald Tribune)

WALTER LIPPMANN LA 75 DE ANI

Walter Lippmann, cunoscutul publicist american, este ceea ce în Statele Unite se numeşte columnist — **noţiune definită astfel de noul curs american de ziaristică: „autor care semnează o rubrică permanentă, îmbinînd arta cu tehnica gazetărească, într-un mod strict personal, cu discernămînt, cu aptitudini pentru analiză şi sinteză, cu o experienţă bogată şi profundă şi, firește, cu talent".**

Între diferitele categorii de columnists, **cursul citat îl clasifică pe Lippmann în aceea de** political analists **— adică între cei ce fac analiza evenimentului politic. Lippmann susţine de peste 30 de ani la ziarul** New York Herald Tribune **o asemenea rubrică permanentă, intitulată pînă nu demult** to-day and to-morrow **— astăzi şi mîine. De anul trecut colaborează cu regularitate şi la săptămînalul** Newsweek.

Cineva a făcut socoteala în 1963 că cele 4 000 de articole scrise de el pînă atunci la New York Herald Tribune **însumează aproximativ 4 milioane de cuvinte. Dar ele nu reprezintă decît ceva mai puţin de jumătate din activitatea sa publicistică, la care mai trebuie adăugate colaborările la revista** New Republic, **cele peste două mii de editoriale publicate în** The World, **cele circa trei sute de articole semnate în aproape 50 de reviste şi publicaţii diferite şi, în sfîrşit, cărţile sale.**

Observator incisiv al realităţii americane, cronicar minuţios al evenimentelor internaţionale, Lippmann a introdus în presa americană, aşa cum spunea un biograf al său, „eseul de istorie contemporană". Într-un limbaj clar şi pregnant, el a realizat adesea analize pline de luciditate şi realism, ale căror concluzii au fost însă din păcate adesea limitate de concepţiile sale sociale şi politice.

Născut în 1889, Lippmann şi-a început activitatea de ziarist în 1914. Zilele trecute el a împlinit 75 de ani de viaţă şi 50 de ani de publicistică.

Debutează la revista New Republic, **al cărei co-editor a fost o vreme. Un consilier special al preşedintelui Wilson îl însărcinează să lucreze la redactarea documentelor cu care delegaţia S.U.A. — din care a făcut parte şi Lippmann — a venit la Conferinţa de la Versailles. Textul cunoscutelor 14 puncte ale lui Wilson, spune un biograf, se bazează şi pe colaborarea lui.**

După război, timp de opt ani, a fost redactor şef al publicaţiei New York World, **iar în 1931 îşi începe activitatea neîntreruptă la** New York Herald Tribune.

Aflîndu-se printre cei care, într-un fel sau altul, au un cuvînt de spus în dezbaterea politică din Statele Unite, Lippmann a fost unul dintre primii ce şi-au dat seama de schimbările uriaşe survenite în ultimii ani în situaţia internaţională. De aceea, el insistă continuu asupra necesităţii de a adapta politica externă a S.U.A. la datele noi. Încă din 1955 el a atras atenţia că structura N.A.T.O. bazată pe monopolul atomic al S.U.A. s-a perimat o dată cu dispariţia acestui monopol.

În repetate rînduri a criticat şi respins instigaţiile războinice, recomandînd pondere şi judecată calmă.

În politica internă sprijină candidatura lui Johnson la preşedinţie în viitoarele alegeri (aşa cum le-a sprijinit pe acelea ale lui Eisenhower şi Kennedy în momentele respective).

Lippmann este autorul unui număr important de lucrări cu caracter sociologic şi politic. De la prima sa lucrare, „Prefaţa la politică", apărută în 1913, peste 20 de titluri se înşiruie pînă în 1959. În 1958 i s-a decernat premiul Pulitzer, distincţie americană pentru activitate publicistică.

R. L.

WEG und ZIEL

VIENA

ENCICLICA „ECCLESIAM SUAM"

RĂSPÎNDIREA şi dezvoltarea socialismului, desfăşurarea şi maturizarea mişcărilor de eliberare naţională şi colonială, multiplică numărul suprafeţelor de contact între purtătorii concepţiei marxiste despre lume — la care aderă un miliard de oameni şi care este împărtăşită de alte milioane — şi cei de alte concepţii, printre care, mai ales, cei credincioşi. 500 milioane de oameni aparţinînd bisericii romano-catolice, aproximativ 200 de milioane de creştini necatolici şi 300 de milioane de adepţi ai Islamului devin în măsură tot mai mare interlocutori şi participanţi la mişcări radicale şi revoluţionare. Majoritatea covîrşitoare a oamenilor religioşi sînt evident oameni ai muncii — muncitori, ţărani şi intelectuali — care sînt exploataţi economiceşte, şi uneori asupriţi din punct de vedere naţional în ţările care n-au fost încă smulse capitalismului. Interesul principal al oricărui luptător pentru progres şi pace trebuie să fie — şi în Austria — de a purta discuţii frăţeşti cu ei.

Biserica catolică a devenit conştientă de situaţia fundamental schimbată. O parte din credincioşii ei trăiesc în ţările socialiste, o alta este cuprinsă în procesul de transformare socială şi naţională mai sus-amintit sau este afectată intensiv de acest proces. Procesul clarificării ştiinţifice, care se desfăşoară în parte spontan, iar în parte conştient, este de nestăvilit într-o lume a tehnicii moderne. Iar pericolul războiului atomic, care ameninţă lumea, mobilizează şi în cadrul bisericii catolice forţe serioase care i se opun.

Pontificatul lui Ioan al XXIII-lea a făcut cunoscută acea — şi pentru înaltul cler — „revizuire tragică" a lucrurilor, care îşi găsise cea mai clară şi cea mai sinceră expresie de pînă atunci în ultima enciclică a defunctului papă, „Pacem in terris" (Pace pe pămînt). Nimeni nu se putea aştepta ca puternicele grupări conservatoare din cercurile conducătoare să nu folosească moartea „înnoitorului papal" pentru o contralovitură. Dar, noul papă, Paul al VI-lea, nu a fost şi nu este omul lor. Şi prima sa enciclică „Ecclesiam suam" (Biserica sa) de la 10 august 1964, nu reprezintă, cu toată şovăiala care o caracterizează ca urmare a disputelor din cadrul bisericii, o reîntoarcere la poziţiile astăzi inacceptabile ale lui Pius al XII-lea, ci o continuare — deşi prudentă şi şovăitoare — a poziţiilor lui Ioan al XXIII-lea. Acesta iniţiase tendinţe de „reformare a bisericii", care n-au fost şi nu sînt dictate de dorinţe, ci de realităţi (oricît de dorite sau nedorite ar fi aceste realităţi moderne pentru unul sau altul). Chemarea lui Paul al VI-lea către credincioşi pronunţată numai pe jumătate, dar fără echivoc, de a include în rugăciunile lor pe conducătorul Partidului Comunist al Italiei, Palmiro Togliatti, pe atunci greu bolnav, şi mulţumirea adresată de conducerea P.C. Italian pentru „urările şi cuvintele binevoitoare" ale papei, au demonstrat — după publicarea enciclicii — că nu pot fi stăvilite contactele şi discuţiile începute.

„Ecclesiam suam" subliniază în forme mai noi că, aşa cum declarase Ioan al XXIII-lea, „biserica nu poate rămîne indiferentă faţă de schimbările din lumea înconjurătoare", că ea trebuie „să aducă totul la nivelul actual al lucrurilor". Ea spune în continuare că „ştiinţa, tehnologia şi în special munca ar trebui să constituie obiectul celui mai intensiv interes al nostru", că „înţelepciunea dumnezeiască ar trebui împletită cu cea omenească, şi ar trebui să nu fie înţeleasă abstract, ci astfel încît să se exprime mai mult în limba concretă a omului modern". Pentru a putea converti lumea trebuie „să-i ieşim în întîmpinare şi să-i vorbim". Desigur, comuniştii nu au nici un motiv să evite o asemenea întîlnire.

Drept limite, enciclica menţionează: „Dialogul nostru ar trebui să fie potenţial universal, ceea ce înseamnă atotcuprinzător şi în stare să-i includă pe toţi, cu excepţia doar a acelora care îl refuză în mod absolut sau susţin nesincer că îl acceptă". Desigur că noi comuniştii nici nu repudiem acest dialog, nici nu susţinem că vom renunţa prin el la poziţiile noastre! Condiţia papei pentru acest dialog „înainte de toate claritate!" ne convine; şi noi sperăm, la fel ca şi enciclica, că această confruntare a ideilor, care din partea noastră urmăreşte să se ajungă la o atitudine înţeleaptă faţă de ceea ce e de făcut pe pămînt, va „evita metode violente" şi va fi „paşnică, răbdătoare şi generoasă".

Denaturarea acestui accent principal din „Ecclesiam suam" de către cea mai mare parte a presei burgheze austriece dovedeşte că o asemenea discuţie paşnică, răbdătoare, generoasă nu convine deloc adepţilor războiului rece, care vor să înlocuiască confruntările ideologice clare cu liniştea de gheaţă care precede zgomotului tunurilor.

De aceea, această presă a accentuat mai mult decît se cuvine cuvintele polemice îndreptate de enciclică împotriva comunismului ateist, reproşînd în mod fals „sistemelor" acestuia că „asupresc biserica". Dar şi în această direcţie Paul al VI-lea declară: „Noi nu avem intenţia preconceputâ de a exclude de la acest dialog persoanele care recunosc aceste sisteme şi aparţin acestor regimuri. Căci pentru cei ce iubesc adevărul este întotdeauna posibilă o discuţie..." „Acest dialog ar putea stimula şi servi cauza păcii între oameni, condamnînd războaiele de agresiune, de cucerire şi dominare". Paul al VI-lea declară în altă parte că ar fi „greu sau absolut imposibil să te gîndeşti la un dialog cu ateii" deşi nu trebuie „exclus de la bun început".

Acestea sînt totuşi, aşa cum se poate presupune din restul textului, formule de compromis care ţin într-adevăr seama de disputele din cadrul bisericii, dar din păcate nu şi de cerinţele vremii, pe care enciclica le zugrăveşte de multe ori impresionant.

Disputa dintre socialism şi biserică capătă un alt caracter în cazul Islamului, după cum reiese printre altele dintr-un

interviu luat lui Bachir Hadj Ali, apărut în *Unita* (30 iunie 1964). În condițiile Algeriei de astăzi „masele credincioșilor văd în socialism un mijloc de realizare a noțiunilor morale progresiste ale Islamului"; aceasta ar caracteriza, după tovarășul nostru algerian, noua situație.

Spre deosebire de biserica romano-catolică, Islamul nu formează o biserică cu o ierarhie închisă în sine. El nu este strîns legat de interese feudale și capitaliste. În timp ce, de exemplu, în Iordania sau Arabia Saudită se face încercarea de a exploata Islamul în sens conservator, în Algeria, cu forța ei revoluționară, Islamul joacă „pe deplin un rol progresist. De aceea noi nu vedem nici o contradicție în faptul că Islamul este considerat de constituția noastră drept religie de stat, iar socialismul drept telul revoluției. Aceasta explică la noi alianța dintre socialism și valorile progresiste ale Islamului în lupta împotriva reacțiunii interne, care se străduiește zadarnic să folosească Islamul ca armă a conservatorismului".

Referirea la tradițiile filozofice raționaliste ale Islamului prezintă un interes istoric. Aceste tradiții pornesc de la gînditori și cercetători din evul mediu timpuriu, care au scris în special în limba arabă ca Ibn Roschd, Ibn Sina și Ibn Caldun, cărora la timpul lui iluminismul occidental le-a datorat atît de mult (și în istoria religiei creștine există asemenea tradiții!).

Din cele de mai sus se poate vedea ce importanță hotărîtoare are aprecierea istorică concretă a situației actuale în diversele țări.

Majoritatea covîrșitoare a oamenilor religioși poate fi cîștigată de partea luptei pentru pace, a luptei de eliberare, pentru socialism și ea trebuie să fie cîștigată. Pentru aceasta sînt necesare discuții comune și lupte comune. Tot ce li se opune trebuie să fie înlăturat, trebuie să fie învins.

Walter HOLLITSCHER

France nouvelle

PARIS

„IDEEA NEUTRALITĂȚII MI SE PARE EXCELENTĂ"

Prințul Suvanna Fumma, șeful guvernului laoțian, s-a reîntors la Paris unde se așteaptă reluarea tratativelor tripartite în problema laoțiană. După cum se știe, aceste tratative au fost întrerupte cu puțin timp înaintea convocării Conferinței de la Cairo a țărilor neangajate, fără o apropiere în pozițiile celor trei părți laoțiene. Publicăm mai jos o expunere a poziției prințului Sufanuvong, conducătorul partidului Neo Lao Haksat, într-un interviu acordat înainte de a pleca de la Paris.

— Dacă ne-am putut întruni în trei la Paris, aceasta se datorește înainte de toate interesului pe care-l manifestă guvernul francez pentru reglementarea problemei laoțiene și invitației pe care ne-a adresat-o de a veni la Paris și totodată faptului că politica guvernului francez privind țările Asiei de sud-est în general și Laosul în special corespunde situației reale a acestor țări și aspirațiilor legitime ale acestor popoare.

Iată de ce aș dori să profit de acest prilej pentru a adresa mulțumirile noastre cele mai sincere generalului de Gaulle, guvernului francez și tuturor prietenilor noștri francezi care ne-au primit atît de cordial, ne-au ajutat și ne-au acordat toate înlesnirile materiale și morale pentru îndeplinirea sarcinilor noastre.

Însuși faptul de a ne fi putut întîlni în trei la Paris a fost un lucru bun, deoarece a îngăduit reprezentanților celor trei părți să păstreze un contact strîns și să realizeze un schimb sincer de puncte de vedere.

Noi am discutat patru probleme și anume:

cum să punem capăt luptelor;

cum să reinstituim guvernul de unîune națională tripartit, conform acordurilor de la Zürich și Valea Ulcioarelor;

cum să creăm un sediu cu condiții de securitate asigurate, pentru a permite guvernului de uniune națională tripartit să-și continue activitatea normală;

cum să participăm împreună la conferința celor 14 state.

Dificultățile în calea acestor convorbiri au constat în faptul că gruparea de dreapta și cea prezidată de Suvanna Fumma care au torpilat guvernul de uniune națională tripartit și au violat acordurile semnate au dorit să silească partidul Neo Lao Haksat să accepte faptul împlinit, adică să recunoască drept guvern de uniune națională tripartit guvernul modificat de ele, și să consimtă să lase trupele de dreapta să se stabilească în zona aflată sub controlul organizației Neo Lao Haksat și a forțelor neutraliste. Neo Lao Haksat nu putea accepta asemenea propuneri, contrare acordurilor de la Zürich, din Valea Ulcioarelor, de la Vientiane și de la Geneva și a insistat pe lîngă toate părțile să aplice corect toate acordurile semnate, adică să restabilească guvernul de uniune națională în conformitate cu acordul din Valea Ulcioarelor, să neutralizeze și să demilitarizeze capitala, Vientiane, organizînd acolo o unitate de poliție tripartită, conform acordului de la 27 noiembrie 1962, în vederea asigurării securității și a garantării activității normale a guvernului de uniune națională și să trimită o delegație laoțiană la conferința celor 14 țări, fără a pune condiții prealabile.

La conferința oficială din 21 septembrie, am propus ca cele trei părți să ia act de marile principii în baza cărora se poate realiza un acord și anume:

să se lanseze un apel de încetare a focului și reactivizare a comisiei mixte tripartite de încetare a focului pentru ca aceasta să ajungă cît mai curînd la semnarea unui acord asupra modalităților de încetare a focului și revenire la statu quo-ul din 24 iunie 1962;

să se întrunească conferința în 14 și să se pregătească participarea la această conferință;

să se reglementeze problema laoțiană nu prin folosirea forței armate, ci prin tratative pașnice.

Apoi cele trei părți ar putea discuta alte probleme litigioase.

Prințul Suvanna Fumma s-a situat de partea mea, recunoscînd că acest acord de principiu există efectiv. Gruparea de dreapta s-a opus însă categoric pretinzînd înscrierea pe ordinea de zi a conferinței a unor „condiții prealabile" și înveninînd atmosfera discuțiilor prin calomnii provocatoare la adresa Neo Lao Haksat. În ciuda insistenței mele asupra necesității de a continua conferința la nivel tripartit, prințul Suvanna Fumma și delegații de dreapta au părăsit Parisul la 22 septembrie.

— Ideea neutralismului se impune din ce în ce mai mult ca soluție de natură să reglementeze anumite probleme mai cu seamă în sud-estul Asiei. În ciuda dificultăților pe care le întîmpină pentru a se impune în țara dv., vă pare oare această soluție ca fiind de natură să rezolve problema laoțiană?

— Ideea de a se evita folosirea forței armate și de a nu se recurge decît la tratative pașnice pentru a rezolva diversele probleme în țările Asiei de sud-est în general și din Laos în special, prin obținerea neutralității de către aceste țări conform cu aspirațiile popoarelor lor, este o idee excelentă care corespunde întrutotul situației reale și dezideratelor popoarelor din țările Asiei de sud-est.

Atunci cînd generalul de Gaulle și-a formulat politica în sensul acestei idei, poporul laoțian, întocmai ca toate popoarele Asiei de sud-est, a primit-o cu o satisfacție manifestă. Dacă toată lumea ar fi pătrunsă cu adevărat de ideea păcii și a neutralității, este cert că reglementarea problemei laoțiene, ca și aceea a problemelor Asiei de sud-est, ar putea fi reglementată fără dificultăți.

— Considerați că evenimentele din Vietnamul de sud au o influență asupra reglementării problemei laoțiene și că, pornind de la aceasta, este cazul să se caute o soluție de ansamblu pentru sud-estul Asiei?

— Problema laoțiană nu are legătură cu problema Vietnamului de sud decît în măsura în care americanii se folosesc de teritoriul sud-vietnamez ca de o bază pentru a trimite avioane și pentru a parașuta unități de șoc formate din sabotori pe teritoriul Laosului.

Problema laoțiană constă în fond în lupta pentru punerea în aplicare a acordurilor de la Geneva din 1962 cu privire la Laos și a diverselor acorduri intervenite între cele trei părți politice din Laos în vederea apărării păcii, neutralității, suveranității și independenței Laosului. Așadar, problema laoțiană, după părerea mea, se poate rezolva fără să fie indispensabil să se aștepte să fi fost reglementată problema Vietnamului de sud sau a oricărei alte țări.

Tribunalul din Köln (R.F.G.) dezbate procesul a trei criminali naziști: dr. Klein, Krämer și Wöhe, acuzați de asasinarea unor deținuți din lagărul nazist de la Sachsenhausen

Новое ВРЕМЯ

MOSCOVA

FINANȚELE ȘI PRINCIPIILE O.N.U.

SE APROPIE deschiderea celei de-a XIX-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. Numărul problemelor incluse pe agenda preliminară a sesiunii s-a ridicat pînă acum la 85. Probabil că nu există nici o țară sau regiune din lume care să nu aștepte deschiderea sesiunii ordinare a Adunării Generale, legîndu-și anumite speranțe de desfășurarea lucrărilor acesteia. Putem adăuga că a doua parte a lucrărilor Adunării va lua sfîrșit în 1965, an jubiliar pentru Organizația Națiunilor Unite, care va împlini două decenii de existență. După cum se știe, anul 1965 a fost stabilit ca an al colaborării internaționale.

Din păcate, nici acest considerent, ca de altminteri nici declarațiile permanente privind fidelitatea față de Națiunile Unite nu împiedică unele puteri occidentale, în frunte cu Statele Unite, să pregătească pentru deschiderea sesiunii o diversiune serioasă împotriva O.N.U., poate diversiunea cea mai periculoasă din tot cursul existenței acestei organizații. Este vorba de intenția anunțată de Washington de a obține privarea de dreptul la vot în Adunarea Generală al Uniunii Sovietice și al altor state, sub pretextul „datoriilor lor" față de O.N.U.

Problema așa-numitei crize financiare a O.N.U. este în genere cunoscută. Noi am demonstrat că Uniunea Sovietică nu are nici un fel de datorie în ce privește cotele și bugetul ordinar al Organizației Națiunilor Unite. În același timp, este vădită inconsistența juridică a încercărilor de a impune guvernului sovietic și guvernelor altor țări să plătească sume de milioane pentru așa-numitele operațiuni în vederea „menținerii păcii" în Orientul Mijlociu și în Congo.

Întrucît aceste operațiuni s-au desfășurat împotriva cerințelor Cartei și în pofida prevederilor ei, ele nu pot impune nici un fel de obligații financiare membrilor O.N.U.. În documentele guvernului sovietic și în comentariile presei sovietice a fost demonstrat caracterul nejustificat al eforturilor Statelor Unite de a invoca articolul 19 al Cartei O.N.U. care prevede sancțiuni împotriva țărilor debitoare. Acest articol al Cartei se aplică numai acelor state care nu-și plătesc cotele la bugetul normal al O.N.U. A extinde prevederile respectivului articol asupra altor tipuri de datorii față de O.N.U. ar fi o acțiune lipsită de temei, după cum s-a subliniat în memorandumul M.A.E. al U.R.S.S. din 11 septembrie. Pe deplin conștient de justețea poziției sale juridice și moral-politice, guvernul sovietic a condamnat încă în martie a.c. orice fel de încercări de discriminare față de Uniunea Sovietică la cea de-a XIX-a sesiune a Adunării Generale. El a declarat că în această direcție pot acționa numai acei care nu apreciază Organizația Națiunilor Unite și cărora le este indiferent dacă ea se va destrăma sau nu.

În scopuri evident provocatoare, presa americană anunță în ultimele zile că „potrivit calculelor delegațiilor occidentale" la 10 noiembrie Statele Unite vor dispune de „ majoritatea necesară" pentru realizarea acțiunii lor antisovietice. Ziarul *New York World Telegrame and Sun* scria la 5 octombrie: „Statele Unite sînt convinse că dispun de majoritatea necesară pentru a priva Rusia de dreptul de vot în Adunarea Generală".

Justețea poziției juridice și morale a Uniunii Sovietice este cît se poate de evidentă pe fondul ultimelor evenimente din Congo. Cine nu-și dă seama că sutele de milioane de dolari cheltuite pentru „operațiunile" din Congo au fost, din punctul de vedere al țelurilor Organizației Națiunilor Unite, aruncate pe fereastră? De pe urma acestor fonduri au obținut avantaje numai monopolurile străine care și-au consolidat pozițiile în Congo. În rest, activitatea O.N.U .în această țară plină de suferințe apare ca o farsă. Uniunea Sovietică nu-și poate asuma nici măcar răspunderea financiară pentru operațiuni care au drept rezultat impunerea dictaturii aventurierului politic Chombe poporului congolez, dictatură respinsă de întreaga Africă.

Unele ziare americane susțin că n-ar trebui luat ad-litteram avertismentul Uniunii Sovietice că, dacă va fi supusă unei discriminări în cadrul Adunării Generale, ea își va revizui în genere atitudinea față de O.N.U. *New York Herald Tribune* propune în mod cinic să se verifice dacă se va întîmpla într-adevăr așa. Dar chiar și presa engleză, care în genere susține manevrele americane la O.N.U., avertizează împotriva subaprecierii adevăratei stări de spirit de pe East-River. Ziarul conservator londonez *Daily Telegraph* scria la mijlocul lunii august că țările africane de pildă „presupun că plecarea rușilor ar fi începutul unui «mare crah», începutul sfîrșitului Organizației Națiunilor Unite".

O impresie profundă a produs în cercurile O.N.U. declarația făcută la 6 octombrie de reprezentantul Indiei în grupul de lucru al celor 21 de țări care se ocupă de problemele finanțării operațiunilor O.N.U. pentru menținerea păcii. Nici un stat — a declarat delegatul Indiei — nu poate fi obligat să ia parte la finanțarea operațiunilor O.N.U. pentru menținerea păcii dacă nu și-a dat anterior acordul pentru aceste operațiuni. „Modificarea poziției indiene — a declarat în aceeași zi agenția *Associated Press* — a subminat încercările Statelor Unite de a obliga Uniunea Sovietică și alte țări să plătească diversele cote sub amenințarea de a fi private de dreptul de vot la sesiunea Adunării Generale".

Nu se poate pune capăt crizei în Organizația Națiunilor Unite decît dacă vor înceta manevrele îndreptate împotriva Cartei O.N.U., dacă se vor respecta din nou cu strictețe și consecvență înaltele principii care se află la baza ei.

L. SEDIN

DOSAR

Amatori de „magie neagră"

„Cursurile de iarnă" la „Institutul literar", o universitate populară din Londra, au început. Doi din participanții la un ciclu de conferințe au cerut după cîteva zile să li se returneze taxele achitate, ceea ce s-a și făcut. Ei erau înscriși la cursul „Istoria socială a vrăjitoriei în Anglia din perioada păgînismului și pînă în zilele noastre" și se așteptau să fie instruiți în arta magiei negre. Observînd că este vorba de un studiu serios al influențelor religioase și economice asupra credinței în vrăji în decursul secolelor, au rămas deziluzionați. Conferențiarul, de pildă, nu a fost în stare să le răspundă la întrebarea „Cum poate fi provocată cu succes o manifestare a satanei"?

Aceste rînduri sînt extrase dintr-o corespondență din Londra publicată în **Süddeutsche Zeitung.** Autorul arată că astăzi în Anglia mai sînt numeroși adepți ai „magiei negre și albe". Printre vîrfurile acestora se desfășoară o concurență acerbă. Pînă la moartea sa, dr. Gerald Gardner, decedat la vîrsta de 80 de ani, se intitula „Regele vrăjitorilor din Anglia". El organizase pe insula Man un muzeu care devenise o atracție turistică. A lăsat prin testament o mare avere și muzeul lui Monique Wilson din Glasgow, „marea preoteasă a vrăjitoarelor din Scoția". Activitatea vrăjitorească se desfășoară sub cele mai variate forme. Unele vînd plante tămăduitoare de boli, altele fac ședințe de rugăciuni pentru însănătoșire, sau fac turnee prin varieteuri; unele vrăjesc fire de ață în stare să înlăture orice pană de motor ș.a.m.d.

„Atîta timp cît soarele va străluci și fluviul va curge"...

Indienii din S.U.A. nu au drepturi dar nici datorii cetățenești, adică nu au drept de vot și nu sînt obligați să plătească impozite. Prin „acorduri sfinte", diferitelor triburi li s-a promis, precum se știe, proprietatea „veșnică" asupra rezervațiilor. Dar „sfințenia" acestor acorduri nu prea este respectată atunci cînd omul alb are nevoie de pămînturile respective.

Așa se întîmplă cu indienii tribului Seneca din vestul statului New York. Ei trebuie să-și părăsească pămînturile, deoarece aceste pămînturi vor fi inundate pentru construirea unui baraj de electrificare. Congresul S.U.A. a stabilit o sumă, care va fi plătită tribului ca despăgubire, pentru a permite membrilor tribului să înceapă o viață nouă în alte regiuni.

De menționat că, pe vremea lui Washington în 1794, tribul Seneca a încheiat cu americanii un tratat în care se spunea: „Atîta timp cît soarele va străluci și fluviul va curge, tribul Seneca își va păstra pămînturile". Este cel mai vechi tratat păstrat în arhivele Statelor Unite. Toți indienii — există peste 500 000 în S.U.A. — urmăresc cu cea mai mare atenție soarta fraților lor, căci tendința guvernului este de a desființa toate rezervațiile și a-i încorpora pe indieni în curentul principal al vieții americane. Unii indieni reușesc să se asimileze. S-a dovedit că sînt în special buni meseriași și mecanici. La granița cu Canada, nu departe de Montreal, există un trib ai cărui membri nu suferă niciodată de ameteală și de aceea sînt căutați și bine plătiți la construcțiile de zgîrie nori. Există și triburi de indieni, care datorită dividendelor obținute pentru petrolul descoperit pe pămînturile lor, au ajuns la o situație de relativă bună stare. Dar cei mai mulți indieni plecați din rezervații nu s-au putut împăca cu ritmul vieții americane și s-au înapoiat în rezervații. Triburile se tem în primul rînd că, amestecîndu-se cu restul populației americane, își vor pierde identitatea națională.

(Din **DIE TAT**, Zürich)

L. I. BREJNEV

Leonid Brejnev, fiu de muncitor metalurgist, s-a născut la 19 decembrie 1906 în satul Kamenskoe din Ucraina. În anii puterii sovietice, satul Kamenskoe s-a transformat într-un important centru industrial, devenind oraşul Dneprodzerjinsk. În anul 1927 L. I. Brejnev a absolvit o şcoală tehnică din Kursk, continuindu-şi totodată activitatea în producţie pe care a început-o de la vîrsta de 15 ani. În următorii trei ani a muncit în Ural.

L. I. Brejnev a devenit membru al P.C.U.S. în anul 1931.

După terminarea în 1935 a Institutului Metalurgic din Dneprodzerjinsk, el a lucrat ca inginer metalurg la fabrica „Djerjinsk" din oraşul său natal. În mai 1937, L. I. Brejnev a fost ales vicepreşedinte al Comitetului Executiv al Sovietului Orăşenesc de deputaţi ai oamenilor muncii din Dneprodzerjinsk. Această dată marchează începutul activităţii sale pe linie de partid şi de stat. A deţinut în continuare, începînd din primăvara anului 1938, funcţia de secretar al Comitetului Regional Dnepropetrovsk al P.C.U.S.

În anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei, L. I. Brejnev a făcut parte din armata operativă, îndeplinind o serie de munci politice importante. A fost adjunct al şefului Direcţiei politice a frontului de sud, şeful Direcţiei politice a frontului IV ucrainean etc. În această perioadă (1943) el a fost înaintat la gradul de general maior. Mai tîrziu, în 1953, a primit gradul de general locotenent.

După terminarea războiului, a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de partid. Astfel, în 1946, a fost ales prim-secretar al Comitetului Regional Zaporojie al P. C. Ucrainean, iar în noiembrie 1947 — prim-secretar al Comitetului Regional Dnepropetrovsk al P. C. Ucrainean. În iulie 1950, L. I. Brejnev a devenit prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist din R.S.S. Moldovenească. În anul 1952, la Congresul al XIX-lea al P.C.U.S., L. I. Brejnev a fost ales membru al C.C. al P.C.U.S., iar apoi, la Plenara C.C. a fost ales membru supleant al Prezidiului C.C. al P.C.U.S. şi secretar al C.C. al P.C.U.S.

La Plenara C.C. din iunie 1956 a fost ales membru al Prezidiului C.C. al P.C.U.S.

În mai 1960 L. I. Brejnev a fost ales preşedinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. În această calitate a vizitat numeroase ţări din Europa, Asia şi Africa, printre care Iugoslavia, Ungaria, India, Iran, Afganistan, Maroc, Guineea, Ghana etc.

Congresul al XXII-lea al P.C.U.S. (1961) l-a ales membru al C.C. al P.C.U.S., iar Plenara C.C. l-a ales în Prezidiul C.C. al P.C.U.S. Începînd din iunie 1963 el a îndeplinit funcţia de secretar al C.C. al P.C.U.S.

Anul acesta, în luna iulie, L. I. Brejnev a fost eliberat din funcţia de preşedinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. pentru a se dedica activităţii în cadrul C.C. al partidului.

La 14 octombrie 1964, Plenara C.C. al P.C.U.S. l-a ales pe L. I. Brejnev în funcţia de prim-secretar al C.C. al partidului.

A. N. KOSÎGHIN

Noul preşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., Alexei Kosîghin, s-a născut la 21 februarie 1904 la Petersburg (azi Leningrad) în familia unui muncitor strungar. În anul 1919, la vîrsta de 15 ani, s-a înrolat voluntar în Armata Roşie. După trei ani s-a înscris la o şcoală tehnică cooperatistă din Leningrad, pe care a absolvit-o în anul 1924.

După absolvirea acestei şcoli, el a lucrat în reţeaua cooperaţiei de consum din Siberia. În anul 1927 a fost primit în rîndurile P.C.U.S.

Înapoiat la Leningrad în anul 1929, Alexei Kosîghin s-a înscris după puţin timp la Institutul textil „S. M. Kirov", pe care l-a absolvit în anul 1935. Încă înainte de terminarea institutului a lucrat ca maistru la fabrica textilă „Jeliabov" din oraşul său natal. După obţinerea diplomei de inginer a fost numit şef de secţie, iar în anul 1937 a devenit director al fabricii textile „Octombrie" din Leningrad.

În acelaşi an a fost ales membru al comitetului raional de partid Viborg. În octombrie 1938 a fost ales preşedinte al Comitetului Executiv al Sovietului orăşenesc Leningrad.

În 1939, la vîrsta de 35 de ani, Alexei Kosîghin a fost numit Comisar al poporului pentru industria textilă a U.R.S.S., funcţie pe care a deţinut-o timp de doi ani.

Congresul al XVIII-lea al P.C.U.S. (1939) l-a ales membru al C.C. al partidului. După un an a fost numit vicepreşedinte al Consiliului comisarilor poporului al U.R.S.S., îndeplinind totodată — între anii 1943—1946 — şi funcţia de preşedinte al Consiliului comisarilor poporului din R.S.F.S.R. Din 1946 pînă în martie 1953 a fost vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S.

La Plenara C.C. al P.C.U.S. din martie 1946, Alexei Kosîghin a fost ales membru supleant al Prezidiului C.C. al P.C.U.S. Din 1948 şi pînă în 1952 a fost membru al Prezidiului C.C.

În februarie 1948 A. Kosîghin a ocupat şi funcţia de ministru al finanţelor, iar apoi pe cea de ministru al industriei uşoare.

Din 1960, A. N. Kosîghin este membru al Prezidiului C.C. al P.C.U.S. El a îndeplinit pînă în prezent funcţia de prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S.

Alexei Kosîghin este cunoscut ca un bun specialist în problemele industriale şi economice. În activitatea lui au ocupat de asemenea un loc important problemele relaţiilor economice externe. El a întreprins vizite oficiale în numeroase ţări europene şi asiatice.

La 15 octombrie a.c., Prezidiul Sovietului Suprem al U.R.S.S. l-a eliberat pe A.N. Kosîghin din funcţia de prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, numindu-l preşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S.

Fişier ZIUA NAŢIUNILOR UNITE

Ziua de 24 octombrie — devenită în chip simbolic Ziua Naţiunilor Unite — aminteşte an de an naşterea celei mai importante organizaţii interstatale mondiale cunoscute în istorie, organizaţie creată prin asocierea liber consimţită a statelor suverane în scopul menţinerii şi consolidării păcii şi securităţii generale şi dezvoltării colaborării paşnice între ţări.

Intrarea în vigoare la 24 octombrie 1945 a Cartei Naţiunilor Unite a însemnat încununarea eforturilor depuse încă din anii grei ai războiului de către puterile coaliţiei antifasciste pentru constituirea unei organizaţii internaţionale universale care să vegheze la asigurarea păcii postbelice.

Principalele ţeluri ale Organizaţiei Naţiunilor Unite atestă, potrivit Cartei, această nobilă misiune :

1. să menţină pacea şi securitatea internaţională şi, în acest scop, să ia măsuri colective eficace în vederea prevenirii şi înlăturării ameninţărilor împotriva păcii şi reprimării oricăror acte de agresiune sau a altor violări ale păcii şi să înfăptuiască, prin mijloace paşnice, în conformitate cu principiile justiţiei şi dreptului internaţional, aplanarea sau rezolvarea diferendelor sau situaţiilor cu caracter internaţional care ar putea duce la o încălcare a păcii ;

2. să dezvolte relaţii prieteneşti între naţiuni, relaţii întemeiate pe respectarea principiului egalităţii în drepturi şi al autodeterminării popoarelor şi să ia oricare alte măsuri menite să consolideze pacea lumii ;

3. să realizeze colaborarea internaţională, rezolvînd problemele internaţionale cu caracter economic, social, cultural sau umanitar, dezvoltînd şi încurajînd respectarea drepturilor omului şi libertăţilor fundamentale pentru toţi, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie ;

4. să fie un centru în care să se armonizeze acţiunile naţiunilor pentru atingerea acestor scopuri comune.

Potrivit Cartei, statele membre ale O.N.U. trebuie să se abţină în relaţiile internaţionale de la ameninţarea cu forţa sau de la folosirea acesteia împotriva integrităţii teritoriale sau independenţei politice a vreunui stat sau într-un alt mod incompatibil cu scopurile organizaţiei. Fiind întemeiată pe principiul egalităţii suverane a tuturor membrilor ei, O.N.U. nu are căderea să intervină în chestiuni care intră în mod esenţial în competenţa internă a unui stat.

În cei 19 ani de existenţă, O.N.U. a înscris importante contribuţii la realizarea înţelegerii şi colaborării paşnice între naţiuni. Perseverentele iniţiative de pace ale diplomaţiei statelor socialiste, acţiunile altor state iubitoare de pace au determinat rolul eficient, constructiv, jucat de O.N.U. în abordarea unor probleme fundamentale ale relaţiilor internaţionale contemporane. Recunoscînd însemnătatea uriaşă a soluţionării problemelor dezarmării generale şi totale, lichidării definitive a sistemului colonial, normalizării relaţiilor economice dintre state, O.N.U. a subliniat că de aceste probleme depinde realizarea unei îmbunătăţiri radicale a situaţiei în lume. O.N.U. a acordat girul său iniţiativelor menite să faciliteze procesul de destindere internaţională.

În cadrul O.N.U. politica externă de pace şi colaborare internaţională promovată neabătut de Republica Populară Romînă s-a concretizat în iniţiative de larg ecou şi în manifestarea activă în sprijinul propunerilor constructive. Propunerea ţării noastre privind realizarea unor înţelegeri pe plan regional între ţări aparţinînd unor sisteme social-politice diferite, precum şi cea privind educarea tinerei generaţii s-au bucurat de o susţinută atenţie şi figurează pe ordinea de zi a viitoarei sesiuni a Adunării Generale.

Reflectînd tot mai mult uriaşele transformări ale lumii contemporane, O.N.U. — care numără astăzi 112 state membre, alte trei fiind pe punctul de a fi admise în organizaţie — păşeşte în cel de-al 20-lea an de existenţă, proclamat Anul cooperării internaţionale — sub auspiciile afirmării mereu mai temeinice a idealurilor de convieţuire paşnică, consolidare a păcii şi înţelegerii internaţionale.

Cristian POPIŞTEANU

14 octombrie

În sala Palatului Republicii Populare Romîne a avut loc adunarea festivă consacrată Centenarului Universității din București, la care a luat cuvîntul tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

15 octombrie

Delegația Consiliului Central al Sindicatelor din R. P. Romînă condusă de Martin Isac, președintele C.C.S., membru al Comitetului executiv al F.S.M., a plecat la Budapesta pentru a participa la sesiunile Comitetului executiv și Consiliului general F.S.M., ce au loc în capitala Ungariei între 17—24 octombrie.

16 octombrie

Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al C.C. al P.M.R., președintele Consiliului de Stat al R.P.R., a primit pe I. K. Jegalin, ambasadorul U.R.S.S. în R.P.R., și a avut cu el o convorbire caldă, prietenească în cursul căreia ambasadorul l-a informat asupra lucrărilor plenarei C.C. al P.C.U.S. care a avut loc la 14 octombrie a.c.

Prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Apostol, a primit pe dl Henrik Beer, secretar general al Ligii Societăților de Cruce Roșie.

În Capitală a sosit o delegație oficială de ziariști francezi, care, în cadrul Acordului cultural dintre Republica Populară Romînă și Republica Franceză, face o vizită documentară de două săptămîni în țara noastră.

La Moscova a fost semnat un acord potrivit căruia U.R.S.S. va livra R.P. Romîne utilaje energetice complete pentru construirea și lărgirea în anii 1965—1967 a unor termocentrale cu o putere totală de 1 000 de megavați.

17 octombrie

La Tunis s-a deschis al XII-lea Tîrg internațional. Oficiul comercial romîn a fost vizitat de președintele Tunisiei, Habib Burghiba, însoțit de președintele Moktar Ould Daddah al Mauritaniei.

18 octombrie

Delegația R.P. Romîne în frunte cu tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Romîne, care la invitația C.C. al P.C. Chinez și a Consiliului de Stat al R.P. Chineze a participat la sărbătorirea celei de-a 15-a aniversări a proclamării Republicii Populare Chineze, s-a înapoiat în Capitală. După încheierea vizitei în Republica Populară Chineză, delegația a făcut în drum spre patrie vizite de prietenie în Uniunea Birmană, Pakistan și Republica Arabă Unită, ca urmare a înțelegerii cu guvernele acestor țări.

Tovarășul Alexandru Bîrlădeanu, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, reprezentant al R.P. Romîne în C.A.E.R., s-a înapoiat de la Moscova, unde a participat la lucrările celei de-a XIV-a ședințe a Comitetului Executiv al C.A.E.R.

Delegația Consiliului Național al Femeilor din R.P. Romînă, condusă de prof. ing. Suzana Gîdea, președinta consiliului, a plecat la Sofia pentru a participa la Sesiunea Consiliului F.D.I.F., care va avea loc în capitala R.P. Bulgaria între 20 și 24 octombrie.

19 octombrie

A avut loc semnarea unui protocol privind colaborarea economică și livrările reciproce la principalele produse între R. P. Romînă și R.S. Cehoslovacă pentru perioada 1966—1970.

Primim răspunsuri atît de numeroase la întrebările publicate în nr. 40 al revistei, încît, pentru a cuprinde cît mai multe, nu vom putea reproduce decît scurte extrase, dînd prioritate criticilor concrete și propunerilor.

Preferințe

Dr. Mihai Simionescu din Lupeni **ne scrie :** Urmăresc cu plăcere rubrica „Puncte de vedere", un seismograf care înregistrează atitudinile și părerile exprimate de mari oameni politici sau ale unor comentatori de valoare în principalele ziare din lume. Citesc apoi rubrica „Breviar", după aceea „Săptămîna pe glob", articole și reportaje, „Profil". Aș vrea să citesc un reportaj despre orașul Brasilia însoțit de fotografii.

„40 de pagini !"

Eduard Novak din București **dorește ca** „dacă se poate, cu timpul, revista să conțină 40 de pagini în loc de 32, pentru ca să poată trata cît mai multe aspecte ale vieții internaționale".

„Nu economie, ci istorie"

Valentin Verzeanu din București **preferă rubricile** „Lumea într-o săptămînă și „Puncte de vedere", „care oferă cititorului posibilitatea unei informări rapide și competente asupra principalelor evenimente externe". **Ne sugerează ca** „„Reportajul pe glob" să nu aibă caracterul unor simple impresii de turist, așa cum se mai întîmplă uneori». **Deși este student al secției de economie politică din cadrul I.S.E., crede că** „rubricile cu caracter de politică economică, cu toate că au un caracter util, trebuie să formeze obiectul preocupărilor altor publicații, cum este **Viața economică**". **În sfîrșit,** „permanentizarea rubricii „Pe urmele istoriei" ar fi o măsură care ar satisface generația tînără care nu a avut posibilitatea cunoașterii directe a evenimentelor secolului nostru".

„Apreciez articolele pe teme economice"

„Apreciez mult caracterul documentat al articolelor pe teme economice" — **ne scrie, spre deosebire de corespondentul precedent,** Florian Gh. Sassu din București.

În altă ordine de idei își exprimă „insatisfacția în legătură cu unele concluzii ale raportului Warren, fiind încredințat că enigma de la Dallas, enigma celor patru zile din noiembrie, nu a fost încă elucidată".

O ofertă valoroasă

«Propun ca rubrica „Presa acum 50 de ani" să fie mărită, publicîndu-se și unele articole întregi», **ne scrie** Bujor Ivănescu din Cîmpina. **Pentru aceasta,** „îmi iau angajamentul să vă ajut și eu, ca unul ce posed un număr de aproximativ 5 000 de articole și caricaturi tăiate din ziare din anii 1913—1920. În ele se găsesc comunicate oficiale privind luptele, relatări despre acțiuni diplomatice de mare amploare etc.".

Prof. Szabo Eugen din Timișoara **ne propune :**

1. **Descrierea unei țări sau a unei călătorii să fie însoțită întotdeauna de o mică hartă ;**
2. **cît mai mult la „Lumea într-o săptămînă" ;**
3. **cît mai multe păreri și comentarii ale unor ziare străine la „Puncte de vedere" ;**
4. **cît mai multe comentarii făcute de specialiștii noștri în materie de politică externă ;**
5. **în general, articole scurte și cît mai multe.**

Oameni politici

Vasile Dănilă din Iași **cere ca :** «Să se introducă o rubrică „Figuri din trecut", consacrată marilor făuritori de politică externă din țara noastră și din alte țări, ca de pildă N. Bălcescu, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, Benjamin Franklin, Talleyrand etc».

Din nou adresele

Prof. Roland Schilling din Hunedoara, str. Cloșca nr. 6 **este de părere că revista trebuie să-și păstreze rubricile actuale,** „fiecare dintre ele avînd un rol bine determinat pentru oricine se interesează de situația internațională". **Critică, la fel ca și alți cititori, calitatea tiparului și a reproducerilor fotografice.**

Și adaugă : «Pe bună dreptate ați răspuns unor cititori că revista nu poate introduce o rubrică de adrese, pentru corespondență. Ceea ce s-ar putea totuși face ar fi ca, la rubrica „Poșta redacției", alături de numele cititorului să se publice și adresa lui. Nu este rău ca cititorii unei reviste să se poată cunoaște între ei. Într-un număr precedent, Voicu Roșu din București ridicase la „Poșta redacției", problema formării națiunilor în epoca noastră. Această problemă mă preocupă îndeaproape, specialitatea mea fiind istoria. De aceea vă rog foarte mult să mă ajutați să intru în corespondență directă cu tov. Voicu Roșu pentru a putea face un schimb de păreri asupra acestei probleme care ne interesează pe amîndoi».

V-am publicat, așa cum doriți, adresa și îl rugăm pe studentul Voicu Roșu să vă scrie.

„Nu sînt de acord cu răspunsul pe care l-ați dat în nr. 38 cititorului Emil Daneș din Sibiu cu privire la adrese, **ne scrie ing.** Gh. Gheban din Craiova, Calea Lenin bloc A 3, sc. 2, ap. 6. Recomandarea de a se adresa revistei **Flacăra** nu mi se pare îndreptățită. Cred că tov. Daneș, ca și mine și mulți alții, dorește să corespondeze pe cu totul alte probleme decît cele care formează profilul **Flacării.** Or, dacă spațiul nu vă permite să înșiruiți un număr de adrese pentru schimb de scrisori, aș sugera ca măcar celor cărora le răspundeți sau la care vă referiți în revistă să le scrieți adresa completă".

Vom publica adresele cititorilor noștri așa cum am făcut și cu a dv. numai la cererea lor expresă. Celelalte propuneri ale dv. ni le-am notat și vor face, pe rînd, obiectul unor materiale speciale.

Despre personalități și de vorbă cu ele

«Prima rubrică pe care o citesc este „Profil", ne scrie Adolf Minuț din Bacău. Mă interesează să cunosc viața și activitatea a cît mai multor șefi de state și guverne, diplomați și alte personalități. Citesc apoi rubrica „Fișier". În sfîrșit după „Poșta redacției" citesc „Lumea într-o săptămînă".

Cu multă pasiune citesc interviurile cu diferite personalități care ne vizitează țara. Mă atrag în special interviurile cu ambasadori sau cu miniștri plenipotențiari (ex. interviurile cu ambasadorul Indoneziei, Sukrisno, și cu ambasadorul R. P. Polone, W. Sobierajski). Rog să se publice cît mai multe asemenea interviuri cu șefii reprezentanțelor diplomatice, însoțite de fotografia lor.

Ion Ispas din Lugoj **se înscrie printre cei ce citesc mai întîi rubrica „Profil" pentru că are** „o adevărată pasiune pentru cunoașterea vieții și activității oamenilor de stat". **Această predilecție explică parțial și preferința sa pentru rubrica „Convorbiri și interviuri" :**

«Propun, **adaugă d-sa,** ca la rubrica „Poșta redacției" să se răspundă în fiecare număr, mai concis, la 15—20 de cititori, pentru ca gama noutăților pe care le aflăm pe această cale să fie mai extinsă. Consider că în nr. 32, de pildă, s-a dedicat un spațiu prea mare comunicării cititorului Victor Duculescu. Asemenea articole ar trebui publicate la altă rubrică».

„Întrebări năstrușnice"

Ing. Vasile Prițoiu din Timișoara **este de acord cu păstrarea actualului format și sistem de paginație, dar nu și cu calitatea tehnică a ilustrației. Preferințele sale se îndreaptă către** «„Reportajul pe glob", „Profil", comentariile proprii și reproduse». **Găsește că interviurile ar trebui să fie mai numeroase și ne atrage atenția că, dintre cele publicate pînă acum,** „unele nu sînt interesant prezentate. Sobrietatea să nu echivaleze cu stilul tern". **Apreciază** „străduința revistei de a intervieva personalități proeminente".

În încheiere, ne scrie : «Socot „Poșta redacției" promtă, accesibilă, primitoare și... răbdătoare (răspundeți la cele mai năstrușnice întrebări)». **În afară de aceasta ne întreabă :**

«1. Dacă rasiștii din S.U.A. includ în noțiunea de „om de culoare" numai pe negri, ori și popoarele de rasă galbenă și pe cele de alte rase, și dacă și acestora li se aplică segregația rasială ?» **Expresia „om de culoare" îi desemnează în general numai pe negri. Dar intoleranța rasiștilor se aplică și altor categorii : asiatici, mexicani etc.**

„2. Care e denumirea corectă : Marea Caraibelor sau Marea Caraibelor, întrucît circulă amîndouă variantele ?" **În engleză se spune Carribean Sea, în franceză La Mer des Caraïbes. De aici, cele două transcrieri românești.**

„De la sfîrșit spre început"

Ioan Lazăr, **funcționar C.F.R. din Medgidia, constată el însuși cu surprindere că citește revista de la sfîrșit către început,** «de unde se poate deduce că mă interesează în mod deosebit rubricile „Breviar", „Poșta redacției", „Profil", „Puncte de vedere"». **Consideră utile** „cît mai multe comentarii despre situația politică de pe tot globul, scrise de autori competenți".

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O producție a studioului „Mosfilm" – 1963
după romanul cu același nume al lui K. Simonov

Vii și Morți

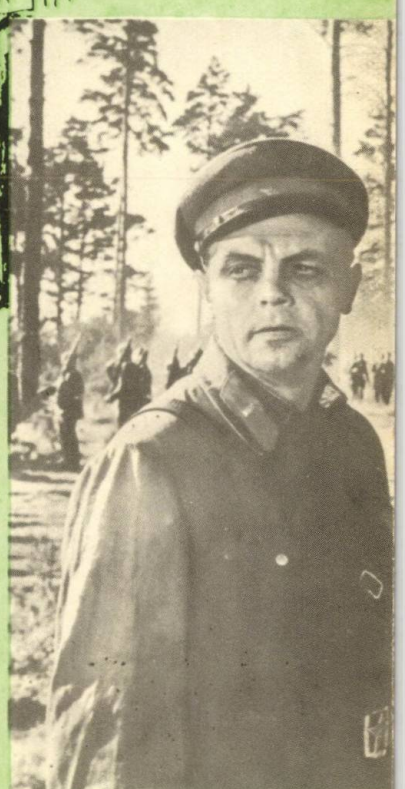

SCENARIUL ȘI REGIA : Aleksandr Stolper

IMAGINEA : Nikolai Olonovski

CU : Kiril Lavrov, Anatoli Papanov, Aleksei Glazirin, Boris Circov, Liudmila Liubimova, Liudmila Krîlova, Oleg Efremov, Lev Liubețki, Iuri Dubrovin, Roman Homiakov

Filmul a obținut premiul special la Karlovy-Vary, 1964 ; premiul Festivalului Unional din Leningrad, 1964 ; premiul Ministerului Forțelor Armate al U.R.S.S.

2 lei

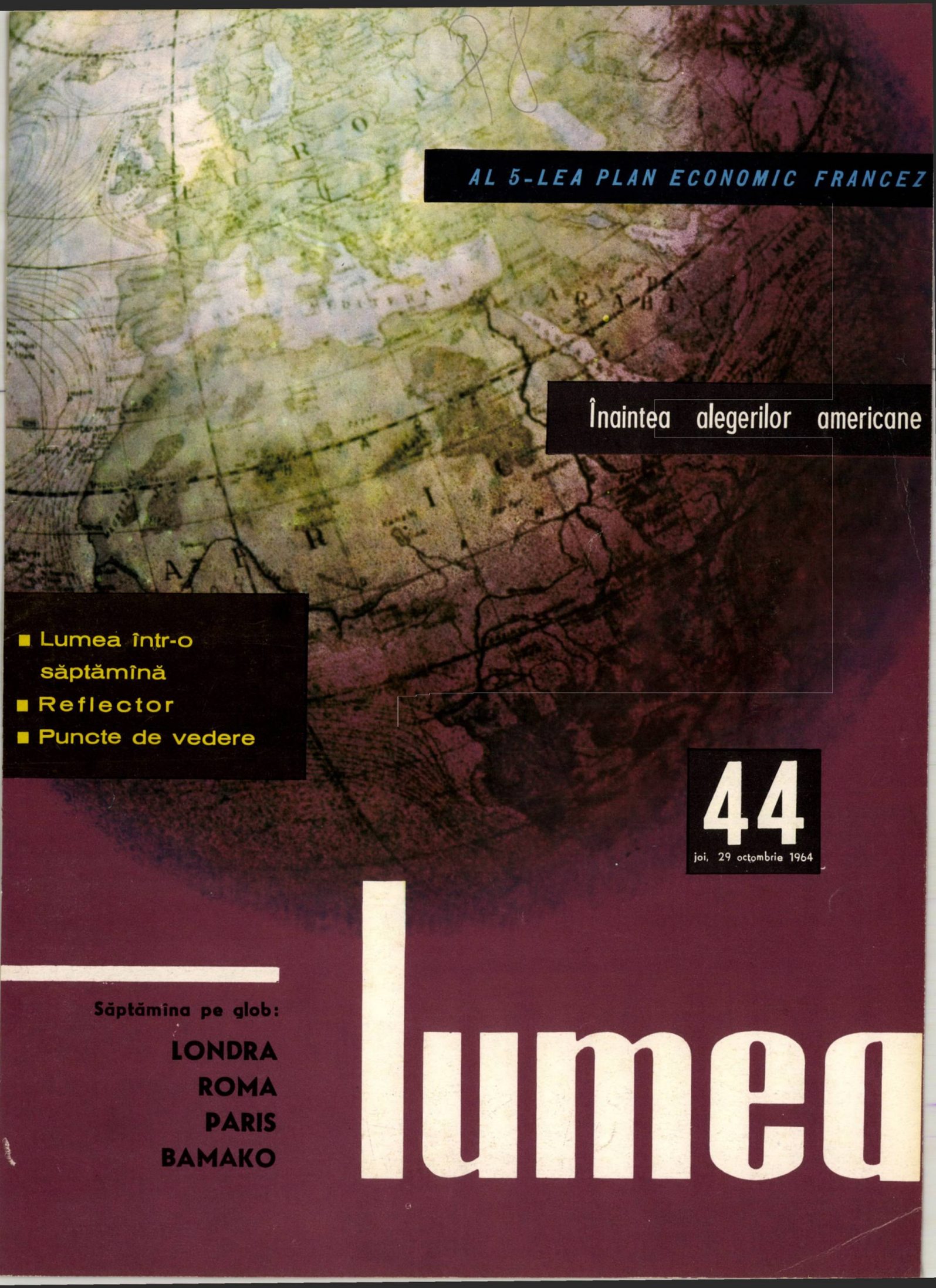

AL 5-LEA PLAN ECONOMIC FRANCEZ

Înaintea alegerilor americane

- Lumea într-o săptămînă
- Reflector
- Puncte de vedere

44
joi, 29 octombrie 1964

Săptămîna pe glob:

LONDRA
ROMA
PARIS
BAMAKO

lumea

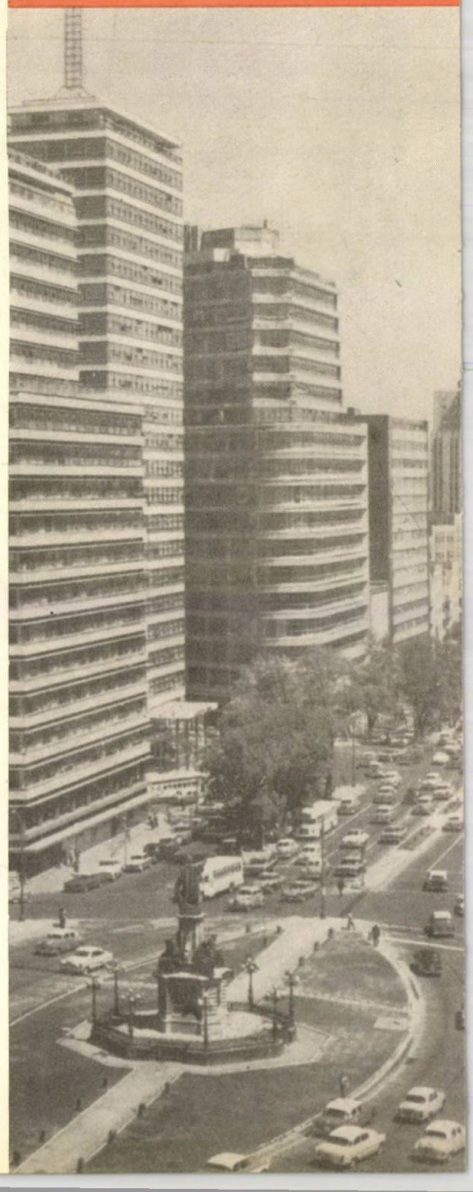

Două repere olimpice în spațiu și timp : Stadionul Național din **Tokio** și o stradă din **Ciudad de Mexico,** orașul care va găzdui viitoarea olimpiadă, în anul 1968

Anul II
nr. 44 (53)

Joi
29 octombrie
1964

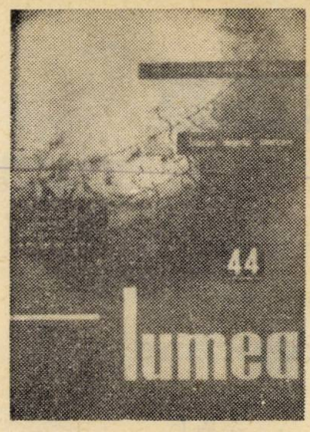

sumar

SĂPTĂMÎNA PE GLOB

p. 2 LONDRA — Relațiile anglo-americane, de **John Gritten**
„Un grav avertisment", de **A. Teodoru**
3 Măsuri de stabilizare economică, de **Ștefan Cornu**
4 NEW YORK — Propunerile lui U Thant, de **N. Pătrașcu**
5 ROMA — În noiembrie, consultare electorală, de **Octavian Paler**
6 Călătoria Papei Paul VI, de **Florica Șelmaru**
7 HELSINKI — Reuniune nordică la nivel înalt, de **Pentti Sorvali**
8 TOKIO — Succesiunea lui Ikeda, de **Eugeniu Obrea**
8 PARIS — Ultimatumul agricol francez, de **N. S. Stănescu**
10 RABAT — Sesiune parlamentară extraordinară, de **Vintilă Ivănceanu**
11 Nu numai în Angola, de **Ileana Nicolaescu**

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 13 Al 5-lea plan francez, de **Georges Dascal**
15 Proiecte de dezvoltare economică, de **S. Nicolae**
17 De unde a pornit insurecția algeriană, de **Rodica Georgescu**
18 În acea zi de marți a lunii noiembrie... de **Eugen Preda**
20 Venezuela : simptome de criză, de **I. Cioară**
22 De ce a refuzat Jean-Paul Sartre premiul Nobel

CONVORBIRI CU :

p. 16 **F. T. Miles**, directorul Departamentului de energie nucleară și reactori al A.I.E.A.
prof. dr. **Florin Ciorăscu**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 24—30 New York Times, The Saturday Evening Post, Le Figaro, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Pravda, Buletin of Atomic Scientists, Spectator, Die Welt, Le Monde

PROFIL, FIȘIER

p. 31 George Borg Olivier

Organizații europene pentru transporturi feroviare, de **Constantin Agachi**

POȘTA REDACȚIEI

La 3 noiembrie

în Statele Unite vor avea loc alegeri pentru desemnarea viitorului președinte, a membrilor Camerei Reprezentanților și a unei treimi din numărul membrilor Senatului. O zi asemănătoare, ziua de 8 noiembrie 1960, este evocată în reportajul nostru de la pag. 18. Care va fi rezultatul scrutinului de săptămîna viitoare ? Reproducem în această privință opiniile ziariștilor James Reston, Stewart Alsop, Raymond Aron și Von Jan Reifenberg (pag. 24.)

Forța nucleară multilaterală

a constituit unul din principalele subiecte de discuție în timpul vizitei făcute de ministrul afacerilor externe al Angliei Patrick Gordon Walker la Washington (pag. 2). Punctele de vedere divergente în ceea ce privește oportunitatea constituirii unei forțe nucleare navale a Pactului Atlantic sînt oglindite în articolele din presa diferitelor țări, reproduse la pag. 27.

Refuzînd premiul Nobel,

Jean-Paul Sartre și-a explicat hotărîrea prin concepția sa despre munca și libertatea scriitorului. Publicăm la pag. 22 textul integral al declarației pe care a făcut-o cu acest prilej reprezentanților presei suedeze precum și extrase din unele articole care reflectă concepțiile sale politice.

Preocupările economice

sînt la ordinea zilei în Franța. A început dezbaterea publică a prevederilor celui de al 5-lea plan economic care urmează să intre în vigoare în 1966. O analiză a principalelor prevederi ale planului și ale implicațiilor lor economice și sociale la pag. 13. În cadrul rubricii „Lumea într-o săptămînă" relatăm despre motivele care au determinat guvernul francez să adreseze un ultimatum partenerilor din Piața comună (pag. 9).

Venezuelă

trece, la numai jumătate de an de la schimbarea guvernului, printr-o nouă criză social-politică. Despre cauzele și manifestările acestor dificultăți la pag. 20.

LONDRA

Corespondență de la
John GRITTEN

Relațiile anglo–americane

Nu se pot aștepta hotărîri concrete în urma vizitei în S.U.A. a noului ministru de externe britanic, Gordon Walker, care a plecat acolo, potrivit propriei sale expresii, „pentru convorbiri cu caracter de explorare". Scopul expediției este de a pregăti terenul în vederea vizitei premierului Harold Wilson și ministrului apărării Dennis Healey.

Înainte de a părăsi Londra, Gordon Walker a declarat că „aproape toate problemele vor figura pe ordinea de zi" a convorbirilor sale, în primul rînd cu secretarul de stat, Dean Rusk, și apoi cu președintele Johnson.

Fără îndoială, de o importanță primordială este atitudinea față de forța nucleară multilaterală.

În manifestul electoral al partidului laburist se spunea în mod explicit: „Sîntem împotriva creării de factori naționali de descurajare nucleară și ne opunem actualei propuneri americane în vederea unei noi flote nucleare de suprafață cu echipaje mixte (M.L.F.)".

Dar antipatia partidului laburist față de planul M.L.F. și față de acordul cu privire la rachetele „Polaris" încheiat în decembrie 1962 în Insulele Bahamas de fostul premier Macmillan cu președintele Kennedy nu se bazează pe o deosebire fundamentală în materie de politică externă.

Conducătorii laburiști consideră aceste măsuri costisitoare și, din punct de vedere militar, nefolositoare ca „factor de descurajare" pentru alianța nord-atlantică. Unii conducători laburiști, dar nu toți, sînt de acord — dar aceasta abia în al doilea rînd — că, sub forma propusă în prezent de Washington, M.L.F. va da Germaniei occidentale un deget pe trăgaciul nuclear și astfel va contracara propria lor intenție declarată de a contribui la stabilirea unor relații mai bune cu Uniunea Sovietică și cu Europa răsăriteană în general.

Totuși, așa cum a declarat Gordon Walker însuși, prima sa acțiune atunci cînd a devenit ministru de externe a fost să-i telefoneze lui Dean Rusk și să-l asigure că un guvern laburist consideră „relațiile noastre cu S.U.A. și alianța occidentală drept ancora politicii noastre".

Așa stînd lucrurile, cum își propune oare Gordon Walker să rezolve contradicția vizibilă pe care o reprezintă opoziția partidului laburist față de planul american al M.L.F.? S-ar părea că Rusk însuși a pregătit calea pentru un compromis. Într-un discurs rostit săptămîna trecută pe bordul distrugătorului american „Claude V. Ricketts", pe care se efectuează manevre cu echipaje mixte, el a declarat că America este dispusă să ia în considerare orice nou sistem de arme de descurajare nucleară în cadrul N.A.T.O., și „cu timpul s-ar putea adăuga la M.L.F. alte sisteme de arme iar consultările nucleare dintre aliații N.A.T.O. ar putea să devină astfel mai eficiente".

Presupunerile presei asupra eventualelor propuneri noi pe care Gordon Walker le-ar fi făcut la Washington au fost provocate de un articol din ziarul *Times* semnat „de corespondentul nostru pentru problemele militare". Aceasta se petrecea cu o zi înainte de anunțarea știrii, care a provocat surprinderea tuturor, că Alun Gwynne-Jones, corespondentul pentru problemele militare al ziarului *Times* începînd din 1961, a fost ales de Wilson pentru funcția de ministru al dezarmării. Era așadar după toate aparențele ultimul articol al lui Gwynne-Jones în calitate de corespondent pentru problemele militare al ziarului *Times*, și poate fi considerat ca avînd greutatea unui comentariu făcut de cineva care cunoaște foarte bine concepțiile militare ale guvernului.

În articol autorul declara categoric că „experții în problemele de apărare ai guvernului pregătesc propuneri noi pentru participarea britanică la o forță nucleară multilaterală".

El a adăugat că printre posibilitățile în curs de examinare figurează echipaje mixte pentru bombardierele V ale Marii Britanii, repartizarea flotei britanice de submarine „Polaris" unui comandament nuclear aliat, atunci cînd va lua ființă, și importante modificări în proiectatele măsuri de organizare și control asupra forței.

În continuare, corespondentul pentru problemele militare scria că majoritatea oficialităților sînt de părere că, în cazul în care va lua ființă, proiectata flotă de suprafață „Polaris" trebuie să cuprindă mult mai puține vase decît cele 25 propuse în prezent de americani — probabil nu mai mult de 10 sau maximum 15 — și că ea trebuie să fie numai unul din elementele unui comandament nuclear occidental larg care ar cuprinde și contingente nucleare naționale.

Controlul politic al unei asemenea forțe „s-ar putea baza pe un sistem de dublu veto". S.U.A. ar avea un veto, iar la celălalt s-ar ajunge fie printr-o majoritate simplă de voturi a celorlalți aliați N.A.T.O., fie printr-un vot proporțional bazat pe amploarea contribuției la M.L.F.

Potrivit corespondentului ziarului *Times*, experții britanici consideră că „aceasta ar aduce Germania occidentală în consiliile nucleare fără să-i dea o influență disproporționată sau provocatoare, și ar înlătura obiecțiile vest-germane față de un sistem care ar permite ca folosirea forței să fie supusă veto-ului unei singure țări europene — de pildă Marea Britanie".

El adaugă că experții americani sînt „atrași" de aceste idei provenite de la Whitehall, și le consideră drept „prelungirea logică a acordului de la Nassau, sau în orice caz drept o bază rezonabilă pentru noi tratative". În articol se subliniază de asemenea că șefii de stat major britanici „condamnă întregul proiect al flotei de suprafață drept o absurditate militară costisitoare".

Ministerul de externe britanic — se spune în continuarea articolului — se teme de izolarea politică britanică în cazul în care M.L.F. se va crea în condițiile opoziției Angliei. „În guvern — scria comentatorul în încheiere — se apreciază că în această problemă este în joc însuși viitorul relațiilor anglo-americane".

Corespondenții de la Washington ai ziarelor britanice au făcut imediat comentarii asupra acestor speculații. Corespondentul ziarului *Guardian*, de pildă, a declarat că o asemenea propunere este „susceptibilă să provoace nemulțumirea grupului din departamentul de stat favorabil M.L.F., întrucît ar părea că slăbește și poate distruge baza esențială a controlului și proprietății internaționale și a echipajelor mixte pe care se întemeiază concepția M.L.F."

O altă problemă care s-a aflat pe ordinea de zi a convorbirilor anglo-americane a fost problema atitudinii față de China.

Gordon Walker a depus probabil eforturi pentru a determina pe președintele Johnson și pe Dean Rusk să accepte punctul de vedere că este necesar să existe posibilitatea de a se discuta cu China în cadrul O.N.U.

Ținînd seama că guvernul nu a făcut pînă în prezent nici o declarație oficială de politică externă, Gordon Walker nu poate anunța hotărîri concrete ca urmare a vizitei sale. Cu toate acestea este neîndoielnic că el a urmărit să ajungă la un acord în linii mari cu S.U.A. cu privire la problemele militare, acord care să poată fi prezentat sesiunii consiliului ministerial al N.A.T.O. din decembrie.

Londra, 27 octombrie

„Un grav avertisment"

Marți dimineața la ora 6 (GMT) renunțînd la maniera sa obișnuită de prezentare a știrilor, postul de radio Londra a transmis în întregime un document pe care același post de radio, numai cîteva ore mai tîrziu, avea să-l definească drept un „grav avertisment". Acestui document — declarația guvernului britanic în problema Rhodesiei de sud — i s-a dat prioritate de-a lungul întregii zile în emisiunile în limba engleză ale postului de radio Londra. El a fost difuzat pentru prima oară la foarte puțin timp după ce parvenise direct de la Downing Street 10, reședința primului ministru.

Declarația, a cărei lungime depășește cu puțin o pagină bătută la mașină este redactată în termeni severi: „O declarație (unilaterală) de independență ar însemna un act deschis de rebeliune". Se reafirmă că hotărîrea privitoare la independența Rhodesiei de sud rămîne numai de competența guvernului și a parlamentului englez care „au datoria solemnă de a se asigura înainte de acordarea independenței că ea va fi acceptabilă pentru întreg poporul acestei țări". Totodată se subliniază că „o declarație unilaterală de independență a guvernului sud-rhodesian nu va avea efecte constituționale". Declarația guvernului britanic reamintește comunicatul conferinței primilor miniștri ai țărilor Commonwealthului care a avut loc

anul acesta la Londra și în care se arăta în mod clar că nici un guvern dintr-o țară membră a Commonwealthului nu va recunoaște proclamarea unilaterală a independenței. După ce se relevă că „guvernul britanic se va vedea nevoit să-și înăsprească poziția față de cei răspunzători" pentru proclamarea unilaterală a independenței, declarația atrage atenția că numeroase guverne vor refuza să recunoască această independență și „multe dintre ele ar putea să recunoască un guvern în exil".

Istoricul acestei acțiuni a guvernului britanic va reține fără îndoială o serie de fapte care sînt cunoscute de pe acum. Declarația a survenit la numai cîteva ore după ce 622 de șefi de triburi convocați de guvernul rasist sud-rhodesian într-o localitate izolată, strașnic păzită, deasupra căreia zburau continuu avioane militare, s-ar fi pronunțat, după cum se anunța din Salisbury, în favoarea independenței sub actualul regim. Acesta a fost doar un act din piesa regizată de guvernul Ian Smith în vederea creării unei aparențe de legalitate pentru proclamarea unilaterală a independenței ultimei colonii britanice din Africa centrală în condițiile guvernării rasiste. Dar de la 22 octombrie, două ziare sud-rhodesiene care sprijină opoziția populației albe împotriva actualului guvern au afirmat că nu au nici o valoare opiniile șefilor de triburi „plătiți de guvern și consultați în secret". Al doilea act urma să se desfășoare la 5 noiembrie, dată pentru care fusese fixat un „referendum" în rîndurile minorității albe în problema independenței. După cum se știe, la o populație de 4 milioane de africani, în Rhodesia de sud trăiesc 230 000 de persoane de origine europeană.

Problema Rhodesiei de sud figurează de multă vreme pe agenda internațională. Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, în repetate rînduri, Conferința la nivel înalt a Organizației Unității Africane, Conferința recentă a șefilor de stat și de guvern ai țărilor neangajate și după cum s-a arătat mai sus conferința primilor miniștri ai țărilor Commonwealthului, s-au pronunțat categoric împotriva proclamării independenței Rhodesiei de sud în condițiile nesocotirii voinței populației care constituie majoritatea covîrșitoare a țării.

Încă în perioada guvernării cabinetului conservator situația din Rhodesia de sud îi ridicase probleme complicate de algebră politică. Un mare număr de țări, inclusiv țări cu care Marea Britanie întreține relații strînse sau față de care are interese deosebite, avertizaseră bilateral sau de la tribuna unor foruri internaționale asupra consecințelor constituirii unui nou stat rasist în Africa alături de Republica Sud-Africană. Proteste serioase parveneau în același timp în legătură cu tratamentul populației africane din această țară și cu privire la barierele ridicate în calea obținerii de către ea a independenței.

Într-o declarație făcută de premierul britanic Harold Wilson în cursul dimineții de marți se atrăgea atenția că declarația guvernului britanic a fost dată publicității în urma faptului că de la Salisbury nu au parvenit asigurările cerute că independența nu va fi proclamată unilateral. După cum relatează din capitala sud-rhodesiană agenția *Associated Press*, unii observatori consideră că avertismentul guvernului britanic ar putea să precipite această proclamare unilaterală a independenței. Precipitat sau nu, un asemenea proiect reflectă desconsiderarea adevăratelor aspirații ale majorității populației din Rhodesia de sud.

A. TEODORU

Măsuri de stabilizare economică

Prima măsură economică a noului guvern laburist a fost anunțată la aproximativ 10 zile după rezultatul alegerilor. Ea a avut efectul unei bombe în cercurile economice din principalele țări occidentale. Anunțarea măsurilor prin care Anglia intenționează să acționeze în direcția stabilizării economiei și a echilibrării balanței de plăți este în genere considerată în paginile presei de specialitate ca o ascuțire a relațiilor economice ale Marii Britanii cu partenerii săi tradiționali. Într-adevăr Cartea Albă dată publicității luni de dimineață de guvernul englez menționează o serie de măsuri dintre care principalele sînt: stimularea exporturilor; revizuirea cheltuielilor guvernamentale pentru a realiza proiectele care contribuie în mod direct la echilibrarea balanței de plăți (în această privință guvernul britanic a și anunțat că va reexamina proiectul construirii avionului supersonic „Concorde" împreună cu Franța); un împrumut solicitat Fondului Monetar Internațional; un plan de ameliorare a productivității industriale; și, mai ales, impunerea unei supratakse de 15 la sută tuturor importurilor în Marea Britanie cu excepția alimentelor, tutunului și materiilor prime.

Această măsură apreciată în genere de observatorii economici ca o „răsturnare brutală" a principiilor politicii economice britanice va avea repercusiuni asupra unei mari părți (60—65 la sută) a importului francez în Anglia, 50—55 la sută a importurilor din țările Pieței comune și aproximativ 50 la sută din importurile americane.

Presa britanică consideră măsura ca fiind cit se poate de oportună și corespunzînd situației economice a Angliei mai ales dacă se ține seama de faptul că pentru anul în curs se întrevede un deficit al balanței de plăți în valoare de aproximativ 800 de milioane de lire sterline. *Financial Times*, *Daily Telegraph* (conservator) susțin că noile acțiuni britanice se înscriu în spiritul acordurilor existente între partenerii occidentali. *Guardian* apreciază măsura ca fiind chiar „curajoasă și avînd un efect salutar". De notat faptul că opozi-

REFLECTOR

Premiul Nobel pentru medicină

Premiul Nobel pentru medicină și fiziologie a fost acordat anul acesta unor chimiști — americanul Konrad Emil Bloch, profesor la Universitatea Harvard, și germanul Feodor Lynen, șeful catedrei de biochimie de la Universitatea din München și directorul Institutului Max Planck pentru chimia celulară. Cei doi savanți au ajuns, prin lucrări cu totul separate, la descoperiri apreciate ca foarte importante în domeniul metabolismului colesterolului și al grăsimilor lichide din corpul omenesc, înfăptuind — după cum scriu publicațiile de specialitate — „pași mici însă numeroși și importanți" pe calea spre elucidarea unora din problemele legate de bolile aparatului circulator. Întrucît prezența colesterolului este considerată ca unul din factorii care favorizează maladiile arteriale și de cord, lucrările celor doi savanți care — se subliniază în declarația Academiei suedeze de atribuire a premiului — contribuie „la cunoașterea deficiențelor metabolismului grăsimilor în corpul omenesc", au fost apreciate ca fiind de mare însemnătate în încercările de a stabili o terapie eficientă a acestor boli.

Expulzarea lui Mohamed Khider

Guvernul elvețian a decis marți expulzarea fostului secretar general al Biroului Politic al Frontului de Eliberare Națională al Algeriei, Mohamed Khider, exclus din partid în urma activității sale fracționiste.

Expulzarea din Elveția a lui Mohamed Khider a fost hotărîtă în termenii constituției acestei țări potrivit cărora nu mai poate fi acordat azil politic cetățenilor străini care compromit securitatea internă și externă a statului. Autoritățile elvețiene au făcut cunoscut că s-ar putea ca în viitor Ben Khider să fie citat în fața justiției din Geneva.

Mohamed Khider este pus sub acuzare penală în fața organelor judiciare din Geneva de către guvernul algerian pentru deturnarea a 60 milioane franci elvețieni și abuz de încredere.

Noul șef

Despre noul șef al statului sud-vietnamez, corespondentul din Saigon al agenției **France Presse** notează următoarele: „Phan Khac Suu este un inginer agronom de 63 de ani care și-a făcut studiile în Franța la școala de agricultură tropicală. Membru al sectei Caodaiste, el a reprezentat-o pînă în 1960 în Adunarea Națională diemistă din partea orașului Tey Minh. În 1949 a fost membru al guvernului Bao Dai, deținînd funcția de ministru al agriculturii și muncii. După eșecul loviturii de stat din 11 noiembrie 1960 la care n-a participat, el a fost arestat de poliția politică a lui Ngo Dinh Nhu.

Condamnat în iulie 1963 la 8 ani de închisoare, el a fost eliberat după lovitura de stat de la 1 noiembrie 1963. De abia un an mai tîrziu el reapare pe scena politică, fiind desemnat ca membru al înaltului consiliu al înțelepților".

Noul șef al statului are un mandat limitat. Urmează ca la trei luni după proclamarea constituției să aibă loc alegeri.

ția conservatoare a anunțat că sprijină măsura laburistă.

În străinătate în schimb părerile diferă. În mod deosebit cercuri oficiale și presa franceză se declară extrem de nemulțumite. Ministrul de finanțe al Franței a declarat că acțiunea laburistă se înscrie într-o direcție opusă „celor angajate pentru a se ajunge la o reducere generală a tarifelor". Autoritățile de resort invocă faptul că tratativele în cadrul G.A.T.T. exclud în genere posibilitatea luării unor inițiative unilaterale „atît de brutale" *(France Presse)*. Nu este exclus, din acest punct de vedere, ca Anglia să întîmpine greutăți în cererea sa de a obține din partea Fondului Monetar Internațional un împrumut de circa un miliard dolari. Urmează ca țările semnatare ale acordului suplimentar (Marea Britanie, Statele Unite, Franța, Germania occidentală, Italia, Belgia, Olanda, Japonia, Canada și Suedia) să cadă de acord asupra acestui fapt. Or, reacția în majoritatea acestor țări este în general negativă.

În Statele Unite se manifestă o anumită prudență, explicată probabil de dorința de a obține din partea Angliei o asociere la proiectul forței nucleare multilaterale. Statele Unite nu doresc în acest moment o complicare în relațiile bilaterale americano-engleze. În afară de aceasta la Washington se afirmă că „aceste decizii sînt preferabile unor măsuri mai radicale" *(U.P.I.)*. În cazul de față se are în vedere proiectul devalorizării lirei sterline care ar fi atras după sine — potrivit autorităților competente în probleme financiare — o adevărată reacție în lanț.

Deși la Londra se recunoaște că reacția în Occident va fi urmată de anumite dificultăți pentru Marea Britanie, guvernul laburist pune un accent puternic pe înfăptuirea măsurilor anunțate. Marți seara noul prim-ministru Harold Wilson într-o declarație destinată să explice obiectivul acestor măsuri a subliniat că „situația economică a Marii Britanii este extrem de gravă". Observatorii economici din capitala britanică susțin că eventualitatea unor noi complicații care să amintească de perioada de încordare din timpul formulării cererii engleze de aderare la „Piața comună" nu sînt excluse.

Ștefan CORNU

Președintele Johnson și adversarul său politic, senatorul Goldwater, la funeraliile fostului președinte Herbert Hoover.

NEW YORK

Propunerile lui U Thant

Secretarul general al O.N.U., U Thant, a folosit prilejul oferit de Ziua Națiunilor Unite pentru a readuce în actualitate ideea dezarmării nucleare. El a propus convocarea unei conferințe la nivel înalt a celor cinci puteri nucleare, sugerînd că o asemenea reuniune ar putea să aibă loc în 1965. „Puterile nucleare — a spus U Thant — trebuie să renunțe la cursa lor în domeniul înarmării și să opteze pentru încredere și o cooperare sporită care să ducă la un sistem de securitate colectivă în cadrul O.N.U., acceptabil pentru toți cei ce respectă principiile Cartei".

Propunerea lui U Thant este considerată ca exprimînd puternica presiune mondială în favoarea unei soluții a problemelor dezarmării. Încheierea fără prea multe rezultate a ultimei părți a lucrărilor Comitetului celor 18 de la Geneva și raportul puțin consistent care va fi prezentat Adunării Generale au prilejuit în ultimele luni o accentuare a eforturilor pentru găsirea unor puncte de contact în vederea unor acorduri viitoare. După cum se știe, statele neutre reprezentate la conferință și-au fixat un asemenea punct de vedere.

Pe de altă parte, recenta conferință a statelor neangajate care a avut loc la Cairo a anunțat intenția țărilor reprezentate de a căuta în cadrul sesiunii Adunării Generale O.N.U. impulsuri noi în vederea soluționării problemelor dezarmării. Toate acestea laolaltă îi fac pe comentatori să considere că sesiunea O.N.U., care se va deschide probabil la 1 decembrie, va fi solicitată de o discuție mai largă decît de obicei în problemele dezarmării. Corespondentul din Washington al agenției *U.P.I.* este de părere că discutarea acestui subiect dobîndește o însemnătate sporită în Adunarea Generală.

În acest context propunerile lui U Thant au avut ecou. Ele au atras atenția nu numai asupra necesității unor noi inițiative pe planul dezarmării, dar au pus în mod special accentul pe cel mai important domeniu al acestuia, și anume dezarmarea nucleară. Reacțiile unor oameni politici, comentariile presei reflectă în mod evident popularitatea ideii dezarmării nucleare. De asemenea, observatorii reține că propunînd o conferință a celor cinci puteri nucleare, U Thant ridică problema componenței unor asemenea tratative. După recenta experiență nucleară efectuată în R. P. Chineză — scriu aceștia — orice acord în domeniul nuclear sau în problemele dezarmării este de neconceput fără participarea la tratative a R. P. Chineze. Aceasta este, de pildă, părerea senatorului american John Pastore, președintele Comisiei pentru energia atomică a Congresului S.U.A. În același sens s-au pronunțat miniștrii de externe ai Norvegiei și Canadei. „Este nevoie urgent — scrie *New York Times* — de un acord între Statele Unite, Uniunea Sovietică, Marea Britanie, Franța și China pentru a opri toate experiențele atomice, pentru a opri producerea de materiale fisionabile și arme atomice, de a găsi procedeele de verificare necesare pentru a crea siguranța că orice acord de acest fel este aplicat cu fidelitate".

Părerile exprimate în Statele Unite față de propunerea lui U Thant sugerează observatorilor politici ideea unei atitudini noi din partea Administrației. Astfel, declarațiile făcute în ultimul timp de o serie de personalități americane (ca de pildă Stevenson, reprezentantul permanent la O.N.U., sau subsecretarul de stat George Ball), precum și publicarea unei declarații speciale a Departamentului de Stat sînt interpretate ca denotînd că Statele Unite ar fi eventual dispuse să participe „la un nou dialog nuclear" *(New York Times)*. Același ziar, într-un editorial publicat cîteva zile mai tîrziu, sprijină ideea lui U Thant și scrie: „Ar trebui să fie clar la Washington că a sosit momentul. Ar fi tragic dacă din timiditate politică în problema recunoașterii Pekinului s-ar ridica un obstacol în acest sens. Trebuie să sperăm că după alegeri președintele Johnson își va ține promisiunea de a încerca să realizeze un acord împotriva proliferării armelor nucleare „cu întreaga lume" și Pekinul face parte în mod inevitabil din această lume".

La Londra, reacțiile favorabile sînt mai direct exprimate. Noul guvern laburist, care încă în perioada campaniei electorale anunța inițiative pe planul dezarmării și care și-a exprimat nu o dată opoziția față de ideea diseminării — directe sau indirecte (prin intermediul forțelor nucleare multilaterale) — a armei nucleare, nu putea rămîne pasiv față de propunerea secretarului general al O.N.U. Comentatorii englezi susțin că cercurile oficiale britanice sînt favorabile unei conferințe a celor cinci puteri nucleare „cu condiția ca o asemenea întîlnire să fie acceptabilă pentru toate statele interesate, inclusiv China". Se pare că în cursul întrevederilor pe care Gordon Walker le-a avut la Washington, problema a fost discutată între miniștrii de externe englez și american. Corespondentul din Londra al agenției *France Presse* susține totodată că guvernul laburist va acționa de asemenea în favoarea participării R. P. Chineze la conferința pentru dezarmare de la Geneva, în ca-

drul căreia ar putea fi discutat un acord nuclear.

În sfîrșit, la Paris propunerea lui U Thant a atras deocamdată doar reacții oficioase. Potrivit acestora, Franța ar fi favorabilă unei „dezarmări totale", iar în acest context țările care dispun de arma atomică ar putea aborda și problema dezarmării nucleare. Explicația reacției franceze constă, potrivit observatorilor, în atitudinea din ultimii ani a Franței față de discutarea problemei dezarmării și a dezarmării nucleare în mod special.

N. PĂTRAȘCU

ROMA

Corespondență de la Octavian PALER

În noiembrie, consultare electorală

Pe malurile Tibrului a coborît seara. O seară cu circulație anemiată de ploile insistente care cad, cu pauze sumare, de vreo săptămînă. De altfel, și cînd timpul e frumos, refluxul animației pe străzile „Cetății eterne" se produce vizibil la o oră, două după ce ultimele lumini crepusculare se prăfuiesc pe ruinele tăcute ale Colisseumului.

La televizoare se transmit știrile serii. O primă secvență: o întrunire la care a vorbit un lider politic. Afară, pe străzile biciuite de ploaie, afișe electorale. De duminică în trei săptămîni în toată peninsula se votează: alegerile administrative de la 22 noiembrie.

Ultima oară italienii s-au prezentat la urne la 28 aprilie anul trecut. Atunci au fost alegeri generale pentru cele două camere ale parlamentului. Acum se aleg, după patru ani, noile consilii comunale și provinciale. Aparent, votul din noiembrie ar avea deci un perimetru mai redus, circumstanțiat la interese și confruntări politice locale. În practică, lucrurile nu stau însă așa. Disocierea, dincolo de obiectivul concret al celor două genuri de alegeri și de o serie de aspecte procedurale, este dificilă. Și aceasta nu numai pentru că nu s-ar putea stabili o distincție limpede, dacă există vreo asemenea distincție, între modurile cum este purtată în ambele cazuri campania electorală. Evident, răspunsul la întrebarea: ce fel de consilii vor avea în următorii patru ani cele 6 715 comune, are importanța sa indiscutabilă. Dar în toate edițiile de pînă acum, „administrativele" au constituit concomitent un cadru de dezbatere pe plan național a temelor politice, o arenă unde se verifică raportul de forțe dintre partide. Pe măsură ce campania electorală avansează spre termenul final, caracterul administrativ se estompează și obiectivele se redimensionează la o scară mai mare. Actualele alegeri confirmă această tradiție. Ba, după unii comentatori, adaugă chiar un spor de pondere problemelor politice generale, față de „administrativele" precedente. Desele referiri din discursurile electorale la validitatea sau nevaliditatea formulei de centru-stînga pe care se bazează actuala coaliție guvernamentală reprezintă, cred, în această privință, un argument mai mult decît suficient.

Această caracteristică a explicat de altfel tentativele întreprinse de unele partide din coaliție de a amîna pentru primăvară consultarea electorală din noiembrie. Preludiul campaniei prezente l-a constituit, astfel, o îndelungată incertitudine cu privire la data alegerilor. Motivele erau, oarecum, lesne de înțeles. Democrat-creștinii n-au reușit, nici în aula congresului de la E.U.R., nici în ședința Consiliului național, să sudeze fracturile care divizau partidul lor în patru curente contrastante. Aripa de stînga a acuzat de tendințe moderatoare și involuție orientarea P.D.C. în cel de-al doilea cabinet prezidat de premierul Moro, în timp ce curentul de dreapta și-a confirmat opoziția față de formula de centru-stînga. După colocvii și tratative extenuante, a rezultat, se știe, o conducere nemajoritară.

Pentru socialiști se puneau două probleme: pe de o parte sciziunea intervenită anul acesta în ianuarie și care a dus la formarea Partidului socialist italian al unității proletare și, pe de altă parte, opoziția manifestată de aripa lombardiană față de diluarea și aminarea reformelor în numele cărora P.S.I. a intrat în coaliție.

În aceste condiții, unele partide ar fi dorit să evite riscul de a intra prea curînd pe terenul electoral, invocînd situația creată în conducerea statului prin boala președintelui Segni. După ce Partidul Comunist a cerut în mod oficial guvernului să pună în dezbatere stabilirea datei alegerilor administrative la termenul prevăzut de lege, ele au fost fixate în cele din urmă la 22 noiembrie.

Conform normelor constituționale, campania electorală durează 45 de zile. Ea a debutat așadar de peste două săptămîni. Miercuri se consumă scadența depunerii listelor de candidați. Această primă etapă a avut inițial mai mult o fizionomie tehnică, prevalînd discuțiile pentru fixarea listelor, în timp ce partidele își elaborau (unele nu și le-au elaborat nici pînă acum) platformele electorale. Desemnările candidaților au cerut, pe alocuri, dialoguri lungi și anevoioase. Un exemplu oferit de *Giornale d'Italia*: legea electorală aplicată în consultarea de la 22 noiembrie are multe analogii cu cea a alegerilor pentru Senat. Or, în 1963, nici unul din cei opt candidați democrat-creștini din Roma n-a fost ales, în vreme ce cei care s-au prezentat în colegiile provinciei Roma au avut mai multe șanse să ocupe un fotoliu la Palazzo Madama. Logic, comitetul democrat-creștin din Roma a solicitat acum un acord cu comitetul provincial prin care să se distribuie „echitabil" colegiile. Dar, se pare că acesta din urmă n-a vrut să cedeze mai mult de trei.

Analizînd evoluția preparativelor, observatorii din capitala Italiei își pun,

REFLECTOR

Mandatul de deputat al lui Jawaharlal Nehru va fi preluat, probabil, de Vijaya Lakshmi Pandit, sora fostului prim-ministru: partidul Congresului a desemnat-o candidată în alegerile parțiale. În vîrstă de 64 de ani, Vijaya Lakshmi Pandit nu este o debutantă în viața politică; ea a deținut funcțiile de ambasador în U.R.S.S. (1947—1949) și în S.U.A. (1949—1952); ea a fost de asemenea singura femeie-președinte a Adunării Generale a O.N.U. (în sesiunea 1953—1954); în ultima vreme a deținut funcția de guvernator al statului Maharashtra.

■

Guvernul S.U.A. a refuzat să acorde licențe pentru exportul unui număr de aparate necesare echipării avioanelor Mirage IV care trebuie să transporte bomba atomică franceză.

■

Ziarul Avanti publică un grafic privitor la construcțiile navale în lumea capitalistă (în procente față de totalul mondial). El arată că Japonia deține

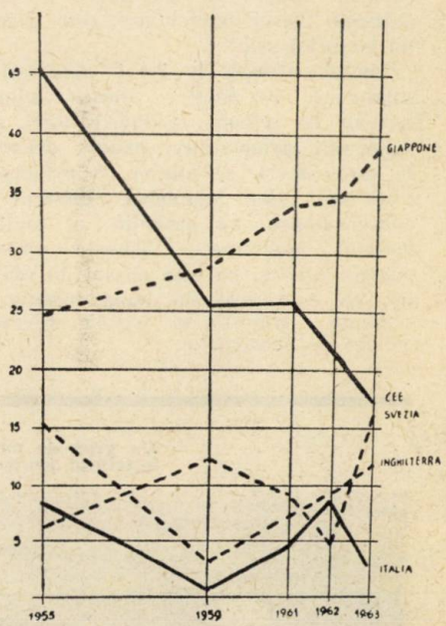

acum primul loc, urmată de ansamblul Pieței comune (în care un loc important îl ocupă Italia), Suedia și Anglia.

■

Mai mult de două milioane de străini au vizitat Anglia în 1963, cheltuind 3 7 milioane de lire. Turismul a devenit astfel cea de a patra industrie de export a Marii Britanii.

■

„Este interzisă intrarea femeilor care poartă pantofi cu tocuri cui". Începînd de săptămîna trecută aceste cuvinte sînt afișate la intrarea tuturor muzeelor naționale ale Franței. Hotărîrea a fost luată de ministrul culturii, André Malraux, ca urmare a observației sociologului american Vance Packard: „Un savant din Oklahoma a stabilit că presiunea exercitată pe un centimetru pătrat de un toc cui este echivalentă cu cea a unei labe de elefant". Rezultatele unei anchete efectuate în S.U.A. au arătat că plăcile de mozaic nu rezistă acestui „supliciu". Cu atît mai puțin parchetul.

printre altele, două întrebări, derivate din două fapte ale vieții politice intervenite de la ultimele alegeri de anul trecut și al căror ecou n-a putut fi deci, pînă acum, măsurat la urne: cum va trece acest prim examen electoral coaliția de centru-stînga? Și a doua: ce consecințe va înregistra la voturi desprinderea din P.S.I. a socialiștilor reuniți în Partidul socialist al unității proletare?

Deocamdată, campania n-a ajuns la altitudinea ei maximă, cu toate că numeroase ziare italiene erau luni de părere că „ieri a fost prima duminică electorală «plină»". Cunoașterea unor platforme electorale întîrzie. Despre pregătirea celei a Partidului democrat-creștin au apărut numai notițe laconice în presă. Cu toate acestea, pozițiile partidelor au început să se definească în urma discursurilor rostite duminică în diverse localități ale peninsulei. În unele cazuri, încercarea de a eluda problemele reale care cer o soluție, a îmbrăcat haina veche a atacurilor îndreptate împotriva Partidului comunist. „Reiese limpede, a spus Giorgio Amendola — secretar al P.C.I. — în cuvîntarea rostită la Torino, absurditatea oricărei agitații anticomuniste care vrea să adîncească diviziunile între oamenii muncii în momentul în care unitatea clasei muncitoare este condiția victoriei sale".

Apelul adresat de P.C.I. alegătorilor subliniază necesitatea unirii tuturor forțelor de stînga, realizării unei noi majorități democratice, proces dialectic în care „P.C.I. se afirmă ca principala forță de luptă împotriva rezistențelor conservatoare, ca garanție a unității maselor muncitoare. Această unitate, adaugă Apelul, nu este numai un obiectiv, ea este deja, în bună măsură, o realitate: trăiește în luptele revendicative ale maselor".

În documentul său electoral, P.S.I. a lăsat la libera alegere a organizațiilor sale formarea de alianțe administrative cu celelalte partide din coaliția guvernamentală (Partidul democrat-creștin, Partidul social-democrat, Partidul republican) și cu comuniștii, în funcție de situația locală. Secretarul partidului, De Martino, a confirmat în două rînduri pînă acum validitatea acestei hotăriri. În cuvîntarea sa de duminică, el a arătat că P.S.I. va rămîne în coaliția de centru-stînga în măsura în care aceasta va duce la îndeplinire reformele preconizate.

Partidul social-democrat va folosi, se pare, actuala campanie pentru a repropune tema reunificării P.S.D.I. cu P.S.I.

În ceea ce privește Partidul democrat-creștin (pînă la apariția programului său electoral, care urmează să fie aprobat de Consiliul național) intențiile pot fi deduse doar din discursurile pronunțate de liderii democrat-creștini. Fraza fostului premier Fanfani, „persistența dificultăților economice scoate în relief problema coordonării măsurilor imediate cu cele de perspectivă", este neîndoielnic un răspuns la vechea întrebare care a dominat dialogul P.D.C. cu socialiștii: prioritatea măsurilor anticonjuncturale sau a reformelor? Dar un răspuns care lasă de fapt problema deschisă.

Secretarul P.S.I.U.P., Vecchietti, a subliniat ieri în cuvîntarea sa că „unitatea forțelor de stînga este o exigență obiectivă care va merge înainte chiar dacă obstacolele ce se opun realizării sale sînt încă multe și mari".

Concluzia tuturor dezbaterilor în curs o vor trage cele peste 30 milioane de alegători chemați să desemneze noile consilii comunale și provinciale. Dar, pînă atunci, mai sînt 25 de zile.

Roma, 27 octombrie

Un grup de membri ai Academiei Regale Suedeze, membri ai Comitetului pentru acordarea premiului Nobel

Călătoria Papei Paul al VI-lea

Săptămîna trecută, Papa Paul VI a anunțat că intenționează să participe la Congresul euharistic de la Bombay. În felul acesta a căpătat confirmare oficială o presupunere care încă de la începutul lunii septembrie — înainte cu vreo 10 zile de reluarea lucrărilor Conciliului — se răspîndise în cercurile inițiate din interiorul și din preajma Vaticanului. În orice caz se știa că actuala sesiune a Conciliului va trebui să se încheie către sfîrșitul lunii noiembrie, deoarece un număr de cardinali și episcopi urmează să plece la Bombay pentru Congres. Va pleca oare împreună cu ei și conducătorul bisericii catolice? — se întrebau observatorii. Călătoria de anul trecut la Ierusalim, subliniau ei, ar avea astfel nu sensul unui eveniment izolat, al unui pelerinaj în locuri legate de însăși geneza creștinismului, ci pe aceea a inaugurării unui program de activitate menit să stringă legăturile bisericii catolice cu țări și popoare depărtate, atît din punct de vedere geografic cît și, într-o dominantă proporție, din punct de vedere spiritual, de doctrina catolică.

Cuvintele prin care Paul VI și-a făcut cunoscut proiectul de călătorie sînt explicite în această privință: „...ni se pare că nu trebuie să refuzăm prilejul care ne este oferit — mai mult, invitația stăruitoare care ne este adresată — de a întîlni un mare popor în care ne place să vedem simbolizată populația nenumărată a unui întreg continent... Pentru a doua oară ni se întîmplă să anunțăm în această biserică (Sf. Petru — n.n.) călătoriile pe care am hotărît să le întreprindem și care pînă acum erau cu totul străine felului obișnuit în care se exercita ministerul apostolic pontifical. Dar credem că, la fel ca și prima noastră călătorie în locurile sfinte, această a doua călătorie care ne va duce la porțile Asiei imense, ale noii lumi moderne, nu este străină de caracterul și chiar de mandatul ministerului nostru apostolic...". Atenția Bisericii catolice pentru popoarele țărilor în curs de dezvoltare a reieșit de altfel și din cadrul în care a fost anunțat noul proiect de călătorie pontificală: în cursul discursului rostit de Papă la ceremonia canonizării unui grup de 22 africani (din Uganda) uciși în mai 1886. („E pentru prima dată în era modernă, scrie *Le Monde*, cînd cinstea altarelor este acordată unor oameni negri...").

Interesul pentru popoarele Asiei și Africii, popoare care și-au cucerit în epoca noastră independența și care au căpătat o pondere însemnată în viața internațională, se înscrie în fizionomia generală a actualului Conciliu. După cum se știe, acesta a fost convocat de Papa Ioan XXIII tocmai în preocuparea de a găsi căi de adaptare a activității Bisericii catolice la realitățile lumii contemporane. Firește, sarcina nu e ușoară și dezbaterile au loc uneori într-o atmosferă de încordare pe care numai profanii o pot considera incompatibilă cu funcția eclesiastică... În ceea ce privește organizarea noii călătorii

pontificale, nici aici lucrurile nu se arată lipsite de asperități. În cercurile Vaticanului se subliniază că orice „triumfalism" în desfășurarea vizitei la Bombay ar fi nepotrivit — pe de o parte pentru că India numără numai vreo 6 milioane de catolici la 460 milioane de locuitori (în Bombay, 200 000 la 4 milioane); pe de altă parte, pentru că ceremonii fastuoase ar putea jigni sentimentele unei populații care cunoaște încă lipsuri grave. Se prevede deci că numărul demnitarilor eclesiastici și al experților laici care îl vor însoți pe Papa la Bombay va fi redus la minimul necesar. Chiar Paul VI, în discursul amintit mai sus, a subliniat că vizita sa în India va fi „scurtă", „umilă" și foarte „simplă".

Observatorii conchid că, pînă și din punct de vedere vestimentar, Papa se va înfățișa la Bombay „mai discret chiar și decît la Ierusalim".

Florica ȘELMARU

HELSINKI

Corespondență de la Pentti SORVALI

Reuniunea nordică la nivel înalt

Primii miniștri ai celor cinci țări nordice — Erlander (Suedia), Krag (Danemarca), Gerhardsen (Norvegia), Virolainen (Finlanda) și Benediktsson (Islanda) — s-au reunit timp de două zile în jurul aceleiași mese de conferință la reședința primului ministru suedez, la Harpsund. Cei cinci premieri au studiat situația actuală a politicii mondiale în general, adică perspectivele pe care le deschid evenimentele recente legate de schimbările din conducerea U.R.S.S., victoria în alegeri a partidului laburist în Marea Britanie, apropiatele alegeri prezidențiale în Statele Unite etc. Părerea unanimă a celor cinci prim-miniștri — exprimată și în mod public — a fost că nu va interveni nici o schimbare în relațiile bune, existente în mod obiectiv în momentul de față între Uniunea Sovietică și țările scandinave. În ce privește Finlanda, continuarea relațiilor de prietenie și de bună vecinătate cu Uniunea Sovietică a fost subliniată în mod special în declarația pe care ministrul afacerilor externe, Karjalainen, a făcut-o la Helsinki după călătoria pe care a întreprins-o în vacanță în Uniunea Sovietică.

În cadrul discuțiilor lor, primii miniștri ai țărilor nordice au dezbătut de asemenea intensificarea colaborării între țările nordice în cadrul zonei liberului schimb (EFTA). Această problemă va figura de altfel pe ordinea de zi a viitoarei sesiuni a Consiliului Nordic, care va fi cea de-a 13-a, în februarie 1965 la Reykjavik, în Islanda. S-a afirmat intenția de a se elimina pînă în anul 1967 tarifele vamale între țările membre ale EFTA. Produsele agricole constituie o excepție în această privință. În legătură cu aceasta se poate constata că Danemarca ar dori ca și produsele agricole să intre în circuitul unui comerț liberalizat. O propunere în acest sens a fost introdusă pe ordinea de zi în tratativele dintre primii miniștri și ea va fi formulată din nou la conferința din februarie de la Reykjavik. În celelalte țări nordice această propunere daneză a fost considerată un fel de „manevră de șoc". Produsele agricole formează jumătate din exportul Danemarcei. Tocmai problema exporturilor agricole a determinat Danemarca să caute să intre în Piața comună (a celor șase țări vest-europene), efort care a eșuat mai tîrziu.

Țările nordice membre ale zonei liberului schimb trebuie să facă față acum nu numai problemelor ridicate de protejarea indirectă a propriei producții agricole, cum s-a subliniat mai sus, ci și cu protecționismul deschis. Guvernul Wilson a dat putere de lege unor tarife de import de 15 la sută care afectează toate produsele în afară de materiile prime și produsele alimentare, și care vor fi aplicate față de toate țările. Aceste tarife de import se referă la o proporție de aproximativ 40—60 la sută din produsele țărilor nordice importate în Anglia și ele constituie o lovitură severă pentru țările nordice. Sarcina urgentă constă acum în a se ajunge la un acord asupra măsurilor comune în legătură cu acest procedeu, care este în contradicție cu principiile zonei europene a liberului schimb.

Principala problemă pe ordinea de zi a conferinței primilor miniștri ai țărilor nordice era pregătirea programului viitoarei sesiuni a Consiliului Nordic care va avea loc împreună cu sesiunea Prezidiului Consiliului Nordic. Am menționat mai sus unele din problemele care figurează pe ordinea de zi. Pentru moment este încă prematur să ne referim la problemele importante pe ordinea de zi a acestei sesiuni pentru că este sigur că și factorii care se vor dovedi dominanți în momentul respectiv vor influența asupra conferinței însăși.

Sînt însă și unele probleme ale colaborării între țările nordice a căror înscriere pe ordinea de zi este certă. Există, de pildă, intenția de a se discuta constituirea unei Bănci de investiții a țărilor nordice, de creare a unor fonduri culturale ale țărilor nordice etc. Se vor discuta de asemenea modalitățile de uniformizare a legilor privind circulația. În această privință vor exista posibilități tot mai mari atunci cînd Suedia, în viitorul apropiat, va trece la circulația vehiculelor pe dreapta pe drumuri și șosele, așa cum există de pe acum în celelalte țări nordice și în general pretutindeni în Europa, cu excepția Angliei. Un plan care suscită interes este cel privind construirea unui pod peste strîmtorile Danemarcei, între Malmö și Copenhaga sau între Helsingborg și Helsingor. Acest plan privește direct Suedia și Danemarca.

La recenta reuniune pregătitoare a primilor miniștri ai țărilor nordice s-a subliniat din nou că trebuie intensificată activitatea internă a Consiliului Nordic. În legătură cu aceasta au fost înregistrate pînă acum anumite progrese, căci în momentul de față comitetele desemnate de Consiliu lucrează și între sesiuni și relațiile între ele și organele guvernamentale sînt mai

REFLECTOR

Orzul din bere

Divergențele din C.E.E. în problema prețurilor la produsele agricole vor da naștere unui nou „război gastronomic" — războiul halbelor de bere ?

Fabricanții de bere din R.F.G. s-au sesizat de faptul că sînt dezavantajați în raport cu colegii lor din celelalte țări ale Pieței comune. Într-adevăr, în Germania occidentală, fabricarea berei este supusă unei ordonanțe care prevede că pregătirea acestei băuturi se va face exclusiv pe bază de orz, hamei, drojdie și apă. La ceilalți membri ai C.E.E., în Belgia și Franța de pildă, este autorizat nu numai adaosul de zahăr, dar și înlocuirea orzului germinat și transformat în malț, cu porumb și orez, mai ieftine decît orzul de bere. În R.F.G. prețul orzului de bere este cu 25—50 la sută peste nivelul pieței mondiale. În plus, în unele

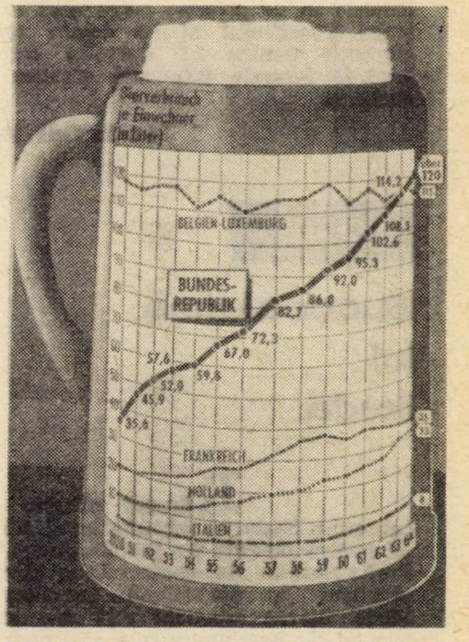

țări ale Pieței comune, exportul de bere este stimulat prin subvenții. Ceea ce face ca producătorii din R.F.G., unde consumul de bere a crescut mult în ultimii 15 ani, după cum se poate vedea din ilustrația alăturată, reprodusă după **Der Spiegel**, să nu beneficieze decît imperfect de această situație din pricina partenerilor-concurenți din C.E.E.

Președintele berarilor vest-germani, Hans Sixtus, a declarat că așteaptă ca guvernul federal „să tragă consecințele politicii sale agrare" și să ia apărarea producătorilor de bere din R.F.G. Uniunea acestora declară că decalajul la prețul materiilor prime „ar fi cel puțin în parte" înlăturat dacă colegii din Piața comună ar fabrica berea după ordonanțele în vigoare în Germania federală. Pentru moment însă „nu există șanse" în acest sens. Așa încît fabricanții de bere ar renunța ei, bucuros, la ordonanța în vigoare.

Nu este competent

Cu prilejul unei vizite la Universitatea Columbia, Robert Kennedy a fost întrebat : „Ce credeți că ar trebui întreprins împotriva creșterii considerabile a populației globului ?" Fostul ministru de justiție al S.U.A., a cărui soție așteaptă al nouălea copil, a replicat : „Cred că nu eu sînt omul indicat să răspundă la această întrebare".

strînse. Şi în această privinţă se încearcă realizarea de noi progrese.

Recenta reuniune a primilor miniştri aminteşte de conferinţa corespunzătoare, organizată acum patru ani la Harpsund, în Suedia, la care s-a hotărît intensificarea activităţii Consiliului Nordic. Pe vremea aceea Consiliul era ameninţat să-şi piardă raţiunea de a exista. Eşecul eforturilor de multă vreme întreprinse pentru a crea o piaţă comună nordică — organism pe care îl înlocuise zona liberului schimb — dusese la o relaxare a activităţii în cercurile de pe lîngă Consiliul Nordic. Deşi între ţările nordice există de multă vreme o colaborare dintre cele mai strînse şi mai variate în domeniile cultural şi social, părea greu să se găsească pentru activitatea Consiliului Nordic un conţinut şi forme care să dea importanţa şi semnificaţia necesară acestui larg aparat de colaborare. Reuniunea care a avut loc la Harpsund acum patru ani a reuşit să realizeze contacte tot mai strînse între Consiliul Nordic şi guvernele ţărilor membre. În momentul de faţă nu mai există nici o îndoială în ce priveşte necesitatea existenţei Consiliului şi se depun toate eforturile pentru a-i dezvolta activitatea în formele cele mai elastice şi eficiente.

27 octombrie, 1964

TOKIO

Succesiunea lui Ikeda

Răgazul olimpic s-a consumat. Pasiunea recordurilor şi a luptei pentru medalii s-a potolit. Acum, titlurile ziarelor sînt consacrate arzătoarei chestiuni a succesiunii premierului Ikeda. Starea sănătăţii sale n-a atins punctul de ameliorare care să-i permită reluarea atribuţiilor. Pronosticurile medicale au indicat un tratament de durată. Demisia a devenit, în atari condiţii, inevitabilă. A fost nevoie doar de o amînare a ei dictată de evenimentul olimpic.

Observatorii politici din Tokio încearcă să stabilească şansele personalităţilor aflate în cursa pentru postul de prim-ministru. Apariţiile şi retragerile periodice ale fostului premier au ilustrat acerba luptă pentru poziţiile-cheie din sînul partidului guvernamental. Partidul liberal-democrat, creat în 1955 prin fuziunea partidelor liberal şi democrat, deţine o comodă majoritate parlamentară (283 mandate din cele 467 ale Camerei Inferioare). Liderul partidului devine, conform tradiţiei, prim-ministru, bineînţeles după aprobarea — lesne de obţinut — a Dietei. Tocmai de aceea în jurul acestei funcţii s-au dat bătălii aprige mai ales în culisele politice. Se aminteşte că în 1958, Ikeda a părăsit guvernul ca un gest de protest împotriva desemnării lui Kishi în fruntea partidului. După prăbuşirea lui Kishi, Ikeda i-a luat locul atît în guvern cît şi în fruntea partidului liberal-democrat. Promovarea lui Ikeda a fost rezultatul unor puternice ciocniri între fracţiunile rivale. Guvernul pe care el l-a format a fost calificat atunci drept „un rezultat al compromisului încheiat între diversele fracţiuni existente în interiorul partidului de guvernămînt". Ikeda avea prestigiul unui remarcabil economist dublat de un abil diplomat şi candidatura lui a primit adeziunea majorităţii fracţiunilor. Tradiţia instituită în sînul partidului liberal-democrat obligă la realegerea liderului la fiecare doi ani. Ales în 1960, reales în 1962, Ikeda a avut în 1964 de înfruntat contracandidatura lui Eisaku Sato (care a obţinut 160 voturi faţă de cele 242 ale fostului premier). Existenţa fracţiunilor şi problemele pe care le provoca această continuă rivalitate îl neliniştea pe Ikeda. După unele calcule, în partid există nu mai puţin de opt fracţiuni. La congresul din acest an al partidului, Ikeda a susţinut ideea „modernizării partidului", a „înnoirii" sale. Prin aceasta el înţelege în primul rînd lichidarea fracţiunilor. Congresul a adoptat şi recomandări în acest sens care, însă, nefiind urmate de măsuri concrete au fost lipsite de efecte practice.

Personalitatea lui Ikeda a frînat într-o oarecare măsură lupta fracţionistă fiind considerat o „garanţie a stabilităţii politice japoneze". Dispariţia lui de pe scena politică declanşează o aprigă dispută pentru funcţia de lider al liberal-democraţilor şi de şef al guvernului. Se citează mai insistent patru nume printre care pe cel al vechiului său rival Eisaku Sato. După agenţia *United Press International*, „competiţia se aşteaptă să fie deosebit de ascuţită, deoarece Sato, care la ultimul congres al partidului pentru desemnarea preşedintelui a obţinut cel mai mare număr de voturi după Ikeda, se consideră a fi succesorul logic al acestuia". Nu trebuie omis însă faptul că preferinţa lui Ikeda, cuvîntul său, va cîntări greu în balanţa alegerilor. Or, după cercuri japoneze informate, s-ar părea că Ikeda îl preferă pe Ikero Kono, ministru de stat. Conducerea partidului liberal-democrat urmează să se pronunţe după care va interveni votul Dietei prevăzut în noiembrie în cadrul unei sesiuni extraordinare.

Demisia lui Ikeda ridică problema continuităţii politicii sale. Cercurile politice din Tokio la care se referă agenţia *Associated Press* apreciază că „schimbările în conducerea guvernului şi partidului de guvernămînt nu vor afecta rolul sau orientarea Japoniei". Probabil, apreciază aceleaşi cercuri, va fi afectat numai „stilul" de lucru al formaţiei ministeriale.

Pe plan extern, se constată atenţia cu care Washingtonul urmăreşte evoluţia situaţiei din Japonia. Oficialităţile americane sînt preocupate de viitorul relaţiilor cu Japonia, iar în mod deosebit de modul în care succesorul lui Ikeda va aborda delicata problemă a tratatului de securitate japono-american care în 1970 va trebui fie prelungit, fie denunţat.

Eugeniu OBREA

PARIS

Ultimatumul agricol francez

Există evenimente pe care toată lumea le aşteaptă, dar despre care nimeni nu ştie dacă şi cînd se vor produce. Un astfel de eveniment este ultimatumul francez în problema Pieţei agricole comune.

Observatorii se obişnuiseră în ultima vreme ca mult disputatele probleme ale Pieţei agricole comune să fie amînate de la o sesiune la alta. Aşa se şi explică de ce presa internaţională nici nu mai comenta divergenţele manifestate cu ocazia diferitelor reuniuni de la Bruxelles, ci pur şi simplu menţiona noua întîlnire şi despărţirea fără rezultate. Totul părea un maraton epuizant şi fără de sfîrşit, în care nici unul dintre parteneri nu are şanse să iasă victorios, dar

Aceşti copii senegalezi au pentru prima oară în mînă o carte de citit. Lupta împotriva analfabetismului se desfăşoară pe scară largă.

în care abandonarea cursei este practic imposibilă. Întrebarea la care se cerea tot mai insistent un răspuns era: cum va avea loc totuși abandonul fără ca nici unul dintre maratoniști să iasă „descalificat" politicește din cursă.

Precipitarea evenimentelor în cursul săptămînii trecute a avut caracterul unei surprize. Să recapitulăm faptele. Miniștrii agriculturii din țările Pieței comune urmau să se reîntîlnească pentru două, cel mult trei zile, la 19 octombrie. Îi aștepta o agendă mult prea bogată pentru ca să poată fi luate cu adevărat importante hotăriri. Totuși, la 16 octombrie, *Gazette de Lausanne*, făcîndu-se ecoul unor cercuri optimiste, scria că redeschiderea la 19 octombrie a sesiunii Consiliului de miniștri ai agriculturii „constituie un semn de îmbunătățire în climatul de tensiune care a domnit în această privință". Motive deosebite de îngrijorare păreau în orice caz că nu există, deoarece cel de-al doilea plan Mansholt, care prevede mijloacele de realizare a Pieței agricole comune trebuia aprobat abia peste două luni, la 15 decembrie, de către miniștrii agriculturii și avea să intre în vigoare în 1966! Totuși, discuția era importantă, dată fiind apropiata reluare a negocierilor din cadrul rundei Kennedy.

„Surpriza" a fost cu atît mai mare pentru unii observatori occidentali, cu cît varianta îmbunătățită a planului Mansholt împlinește la 4 noiembrie un an de la publicare iar opoziția sau rezervele unor guverne vest-europene față de el erau destul de larg cunoscute. Poate tocmai de aceea, în noaptea de dinaintea deschiderii sesiunii bruxelleze Senatul francez l-a interpelat pe ministrul agriculturii Pisani, cerîndu-i să accelereze procesul integrării agricole, o etapă esențială pe acest drum fiind unificarea prețurilor la cereale în Piața comună. Ajuns în fața Consiliului miniștrilor agriculturii, Pisani a constatat că planul Mansholt riscă să intre în labirintul unor amînări infinite, discutarea lui fiind legată de dezbaterea paralelă și chiar prioritară a planului Hallstein referitor la unificarea politică a țărilor din C.E.E. De altfel, mare parte din presa franceză, iritată de acest fel de a pune problema, a socotit că o condiționare a unificării agricole de cea politică nu poate fi interpretată decît ca o diversiune menită să amîne sine die luarea unor măsuri concrete. Aceasta cu atît mai mult cu cît însuși Hallstein compara Europa occidentală unificată politicește cu o rachetă cu trei trepte: uniunea vamală, uniunea economică și, în sfîrșit, uniunea politică. S-a spus că încercarea de a porni motoarele tuturor celor trei trepte concomitent ar risca să distrugă întreaga rachetă...

Poate tocmai de aceea în ajunul deschiderii sesiunii cotidianul parizian *La Croix* avertiza: „Desfășurarea discuțiilor va indica evoluția ulterioară a negocierilor, deoarece rezultatele lor condiționează viitorul politicii agricole comune". Așadar, francezii au privit actuala sesiune ca un test al intențiilor de perspectivă îndelungată ale partenerilor săi.

Importanța pe care partea franceză a dat-o sesiunii a părut în primul moment cu atît mai neașteptată cu cît documentul de lucru aflat pe masa consiliului nu prevedea discutarea în ansamblu și în amănunt a unificării politicii agrare și nici măcar a prețurilor cerealelor în totalitatea aspectelor lor, ci numai abordarea propunerilor privitoare la compensările ce ar trebui acordate agriculturii vest-germane în cazul unificării prețurilor.

Se știe că Piața agricolă comună presupune existența unor tarife vamale comune față de importurile din afara C.E.E., care să apere agricultura vest-europeană de concurența țărilor terțe. Un tarif comun nu este totuși eficient din punct de vedere protecționist decît dacă și prețul produselor agricole este unic pe cuprinsul întregii Piețe comune. În momentul de față, însă, Franța, care este o mare producătoare agricolă vest-europeană (în primul rînd de cereale și unele produse animale), are prețuri mai scăzute decît media pe C.E.E. În schimb, Germania occidentală, care își satisface necesitățile de produse agricole în special prin import, are prețuri agricole interne mai mari decît media Pieței comune. Unificarea propusă de Mansholt presupune o creștere a prețurilor franceze paralel cu scăderea celor vest-germane. Partea germană argumentează că o asemenea reducere a prețurilor sale ar duce la ruinarea agricultorilor săi, printr-o concentrare mult mai accelerată a proprietății funciare, ceea ce ar nemulțumi masele largi țărănești. De aceea, la un moment dat, s-a făcut chiar propunerea de a se unifica prețurile la nivelul cel mai ridicat, adică la cel vest-german. Deși părea că propunerea este mult mai avantajoasă pentru francezi, aceștia au exprimat temerea că rezultatul final nu le-ar fi deloc favorabil, deoarece prețurile ar ajunge prea mari în raport cu cele mondiale, ceea ce ar împinge diverse țări și în primul rînd R.F.G. să importe produsele agricole la prețurile mai scăzute din afara Pieței comune. Argumentele franceze merg pe linia că numai un preț moderat poate evita ivirea unor mari surplusuri nevandabile, dînd, în același timp, posibilitatea de a se extinde cererea internă în C.E.E. și de a permite și importuri din țări terțe. Prevenirea intensificării proceselor inflaționiste a jucat, fără îndoială, și ea un rol important.

În ce privește pierderile pe care le vor suporta agricultorii vest-germani în perioada în care ei vor reuși să-și sporească randamentul și productivitatea pînă la nivelul mediu, acestea pot fi compensate băneșt (în răstimpul necesar) dintr-un fond al C.E.E., stabilit de comun acord.

Desfășurarea disputei actuale în jurul compensărilor în spiritul obișnuitei tergiversări a precipitat lucrurile. O dată plecat din Bruxelles, Pisani informează Consiliul de miniștri francez, după care este dată publicității de către Peyrefitte, ministrul informațiilor, declarația neașteptat de categorică: „Franța va înceta să participe la Piața comună în cazul în care nu va fi organizată piața agricolă a celor șase țări membre ale C.E.E.", precizînd totodată că „Franța este hotărîtă să facă din Piața comună agricolă piatra de încercare a oricăror construcții europene și chiar condiția acesteia".

Termenii ultimativi nu se datoresc însă propriu-zis amînării discuțiilor privitoare la prețul cerealelor, ci faptului că partea franceză a înțeles că este posibil să nu se pună în practică nici măcar hotărîrile deja luate în privința unor produse agricole. Pilda evidentă a fost aceea a prețurilor laptelui, a căror unificare se hotărîse încă din iulie să

Președintele de Gaulle a avut la 20 octombrie o întrevedere cu președintele Indoneziei, Sukarno

înceapă a fi aplicată la 1 noiembrie. Or, în cursul discuțiilor de săptămîna trecută hotărîrea a fost repusă în discuție de către partenerii vest-germani, cerîndu-se o nouă amînare a aplicării sale.

Poziția franceză apare deci mai mult o urmare a perspectivelor pe care ea le-a întrevăzut, deoarece, după cum remarca agenția *France Presse*, „fapt este că Franța a făcut concesii pe plan industrial în speranța unor avantaje ce ar putea decurge din organizarea unei piețe comune agricole. De aici și decepția provocată în Franța prin tergiversările de la Bruxelles".

Există însă o latură a evenimentelor care face ca actualul ultimatum să nu apară deloc ca o surpriză. Piața comună reprezintă o încercare de „armonizare" a politicii economice a unor țări inegale din punct de vedere economic, cu o pondere diferită în producția industrială și agricolă a lumii. Treptat, țările dezavantajate într-o problemă sau alta au început să aprecieze (cu totul altfel decît pînă atunci) că Piața comună nu este un fenomen inevitabil și definitiv, chiar dacă în unele sectoare s-au făcut pași aparent ireversibili. De aceea nu este curios că, referindu-se la astfel de pași făcuți în domeniul unificării tarifelor vamale industriale, oficiosul guvernului francez *La Nation* scria: „Nu este exclus ca situații dobîndite și multiple proiecte adoptate sau aflate în curs de realizare să poată fi nimicite de azi pe mîine în acest sector industrial", dacă Piața comună nu evoluează conform înțelegerii în domeniul agriculturii. Dacă oamenii de afaceri

vest-germani s-au bucurat cînd au obținut concesiile industriale franceze, acum, ei sînt din ce în ce mai puțin dispuși să facă la rîndul lor concesii în privința agriculturii.

Răspunsul oficial al R.F.G. la ultimatumul agricol francez nu este greu de prevăzut. Oricare ar fi însă termenii în care el va fi redactat, Piața comună va suferi convulsiile inevitabile ale luptei de concurență pentru stabilirea și consolidarea unui anumit raport de forțe în interior. Desigur că va fi doar un echilibru instabil, în care partenerii puternici au cuvîntul hotărîtor, iar ceilalți, vrînd, nevrînd, trebuie să i se supună în cazul în care acceptă să facă parte în continuare din Piața comună. Oricum, în cazul Franței observatorii avizați consideră că este puțin probabil ca ea să iasă efectiv din Piața comună. Totuși ea ține să-și asigure anume avantaje pe care acum le vede amenințate.

N. S. STĂNESCU

RABAT

Sesiunea parlamentară extraordinară

După minuțioase pregătiri și susținute campanii propagandistice, deputații partidelor marocane s-au reîntîlnit într-o agitată atmosferă de sesiune extraordinară. Problema cheie a dezbaterilor începute la 14 octombrie o constituie reforma agrară, într-o țară unde se conservă încă forme sociale cu aspect feudal. Astfel, Khammesatul — străvechi contract de luare în dijmă — prevede cu „generozitate" pentru dijmaș numai o cincime din recoltă, restul fiind luat de proprietarul pămîntului. În sarcina țăranului, descendent direct din vechii șerbi intră desigur toate cheltuielile de producție, indiferent de condițiile naturale ale anului agricol.

O statistică oficială, recent publicată, confirmă nefavorabila stare atavică a agricultorului muncitor și necesitatea imediată de rezolvare a acestei situații. Dacă din totalul celor 22 milioane hectare de teren agricol, doar 8 milioane sînt cultivate, din aceste 8 milioane numai un milion se bucură de o exploatare rațională și modernă, acesta fiind în principal în proprietatea străinilor. Celelalte 7 milioane de hectare sînt lucrate încă la modul „tradițional", cu unelte rudimentare și după metode de mult depășite. Din acest pămînt 6 milioane de hectare revin proprietarilor individuali. În fine, la aceste 6 milioane de hectare corespund 800 000 gospodării, din care 586 000 cu o suprafață între 0,1 și 7 hectare! Altfel spus, 6 din 10 țărani n-au pămînt sau au mai puțin de două hectare. Adăugînd faptul că eroziunea distruge anual aproximativ 46 000 de hectare, că populația Marocului crește anual cu 300 000 de oameni și cresc deci necesitățile de alimentație, tabloul agriculturii marocane dezvăluie reflexe de sumbră îngrijorare. În asemenea condiții, partidele de opoziție U.N.F.P. și Istiqlal au cerut insistent deschiderea unei sesiuni extraordinare a parlamentului. Încă din august, deputații U.N.F.P. au depus comisiei parlamentare specializate un proiect de lege, precis și detaliat, în 58 de articole și 12 capitole, privind reforma agrară, proiect care dacă ar fi votat, ar echivala cu un progres apreciabil în viața economică și socială. Propunînd preluarea imediată și inte-

Construcția unei hidrocentrale în Australia

REFLECTOR

Date din raportul general prezentat de René Maheu la Conferința Generală U.N.E.S.C.O. :

Din cele 117 state membre în U.N.E.S.C.O., 108 și-au constituit comisii naționale U.N.E.S.C.O., 221 de organizații internaționale neguvernamentale beneficiază de ajutorul U.N.E.S.C.O. ; sub auspiciile sale s-au ținut aproape 400 de reuniuni cu participarea a numeroase state. Liniile programului activității pe anii 1965—1966 situează învățămîntul și științele exacte între domeniile prioritare ale preocupărilor U.N.E.S.C.O. urmînd ca țările în curs de dezvoltare să primească ajutorul cel mai substanțial. Planul experimental menit să pregătească campania mondială de alfabetizare va fi lansat în viitorii doi ani, iar pînă în 1970 el va fi aplicat în opt țări în curs de dezvoltare, acolo unde procentajul de analfabeți este foarte ridicat. Alt raport prezentat la conferință indică cifra de 700 de milioane drept total mondial recenzat al analfabeților și sugerează că sumele alocate în întreaga lume pentru înarmări în decurs de 12 zile ar fi suficiente pentru a acoperi efortul financiar necesitat de combaterea neștiinței de carte.

Exprimîndu-și aderiunea față de programul experimental de alfabetizare și de aplicare a științelor la dezvoltarea țărilor din Asia, Africa și America Latină, șeful delegației române, acad. Athanase Joja, a insistat asupra rolului pe care U.N.E.S.C.O. trebuie să-l joace în promovarea științelor sociale și activităților culturale, dezvoltînd ideea necesității acțiunii morale pe care U.N.E.S.C.O. are menirea s-o înfăptuiască în rîndurile opiniei publice mondiale. Relevînd această necesitate, acad. Joja a subliniat ca un capitol important al activității viitoare a U.N.E.S.C.O. educația tineretului în spiritul păcii, al respectului reciproc și al înțelegerii între popoare.

La Roma a avut loc recent o conferință la care au luat parte reprezentanți ai cercurilor de afaceri din S.U.A., Anglia, Franța, Italia, R.F.G., Japonia și Suedia. Deși conferința s-a terminat fără a se adopta o rezoluție cu caracter general, toate delegațiile, fără excepție, s-au pronunțat în favoarea dezvoltării relațiilor comerciale cu țările socialiste.

În numele Italiei a luat cuvîntul președintele marelui concern italian de automobile „Fiat", profesorul Vittorio Valletta. El a declarat că în ultima vreme în lume s-au petrecut schimbări mari, datorită cărora s-a perimat opunerea mecanică a Apusului față de Răsărit. A te mai ocupa cu analizarea problemei dacă Apusul trebuie să facă sau nu comerț cu Răsăritul, a continuat oratorul, înseamnă în momentul de față a-ți pierde timpul degeaba. Dacă vorbim despre coordonarea politicii țărilor occidentale, înseamnă că vrem să ajungem la stabilirea unui complex de reguli și proceduri. Nu este oare absurd că, deși noi ne străduim mereu să lărgim sfera schimbului liber, instituim în același timp îngrădiri excepționale asupra comerțului ?

Adunarea Națională a Coastei de Fildeș a adoptat un nou cod civil prin care este abolită poligamia, socotită „contrară principiului egalității sexelor proclamat de constituție". Pentru acomodare, este prevăzută „o perioadă de tranziție de patru ani, care va permite populației să se conformeze noilor dispoziții".

După cum comunică Agenția Internațională de Energie Atomică (A.I.E.A.), în lume există astăzi 440 de reactoare atomice.

grală a tuturor pămînturilor străinilor, limitarea celorlalte proprietăți la maximum 40 de hectare teren irigat și 200 de hectare teren neirigat, ca și împroprietărirea gratuită și deplină a țăranilor fără pămînt sau cu mai puțin de două hectare, proiectul precizează că parcelele distribuite nu pot face obiectul vînzării, cesiunii sau împărțirii. Celălalt important partid de opoziție, partidul Istiqlal, a înaintat și el un proiect pe care unii comentatori s-au grăbit să-l caracterizeze drept „moderat". El se deosebește de proiectul U.N.F.P. prin aceea că proprietatea se limitează la 50—70 hectare teren irigat și 250—400 hectare teren neirigat, dar în primul rînd se deosebește prin articolul care prevede individualizarea certă a pămîntului și a efortului.

În același timp nu trebuie neglijate nici zvonurile de insistentă circulație în legătură cu o sciziune posibilă în partidul Istiqlal. Nu de mult, M. Nejjai, unul din liderii partidului și președinte al Uniunii marocane a agriculturii, a criticat sever acest proiect. Despre poziția coaliției guvernamentale reunită în F.D.I.C. (Front ce grupează partidele Mișcarea populară, social-democrat și democrat-constituțional) se poate vorbi ca despre un obstacol greu de înlăturat. Coaliția guvernamentală deține în parlament majoritatea și reprezintă opinia marilor latifundiari. De altfel, proiectul guvernamental — fiind imposibil să se nege utilitatea unui astfel de proiect — opune proiectelor Istiqlal și în special celui al U.N.F.P. o reformă agrară care ar perpetua în fond starea actuală a agriculturii marocane. Deși limitează proprietatea la 50 hectare teren irigat și 100—300 hectare teren neirigat, atribuirea pămîntului nu este definitivă decît după o perioadă probatorie de 10 ani și se face prin despăgubire. Plata despăgubirii urmează a se eșalona în viitorii 30 de ani, iar instrumentul principal al reformei agrare l-ar constitui lucrările de cadastru programate pentru următorii 20 de ani...

Deocamdată, disputa parlamentară n-a depășit suprafața problemei. Coaliția guvernamentală a evitat discuția în substanță prin subtile argumente juridice referitoare la constituționalitatea sau neconstituționalitatea unei sesiuni extraordinare, deschisă la cererea minorității parlamentare.

Vintilă IVĂNCEANU

Nu numai în Angola

În prezent, mișcarea de eliberare națională a atins limitele septentrionale ale centrului și sudului Africii și se apropie cu pași mari de granițele rasiste ale Republicii Sud-Africane. Ultima barieră ridicată de colonialiști în estul Africii — Federația Rhodesiei și Nyassalandului — a fost înlăturată de valul revoluționar al luptei popoarelor. În iunie, Republica Malawi (Nyassaland) și-a obținut independența, iar zilele trecute (24 octombrie) Zambia (Rhodesia de nord) s-a proclamat republică. Eliberarea centrului și sudului Africii depinde acum în mare măsură de evoluția pe care o vor lua evenimentele în Rhodesia de sud și Congo. Organizația Unității Africane a hotărît ca în cazul în care Ian Smith, premierul sud-rhodesian, și minoritatea extremistă albă vor reuși să proclame independența unilaterală a Rhodesiei de sud, să procedeze la recunoașterea unui guvern Zimbabwe în exil. Pe aceeași linie statele învecinate Tanganica—Zanzibar și Malawi au primit din partea O.U.A. sarcina de a media între diferitele curente de eliberare națională existente în Rhodesia de sud în vederea creării unui front comun, capabil să lupte cu succes pentru obținerea independenței reale a acestui teritoriu.

În configurația actualului stadiu al eliberării centrului Africii, o notă specifică o are lupta poporului din coloniile portugheze Angola și Mozambic. În Angola, cea de a treia aniversare a declanșării luptei armate s-a sărbătorit anul acesta „în dublu": la 5 februarie de către mișcarea populară de eliberare din Angola (M.P.L.A.) condusă de Mario de Andrade, și la 15 martie de către Uniunea Populațiilor din Angola (U.P.A.) avînd în frunte pe Roberto Holden. Acest paralelism marca și el diviziunea, care pînă de curînd părea ireductibilă, a mișcării de eliberare angoleze. Opoziția dintre cele două mari curente s-a adîncit în special anul trecut în condițiile recunoașterii guvernului Republicii An-

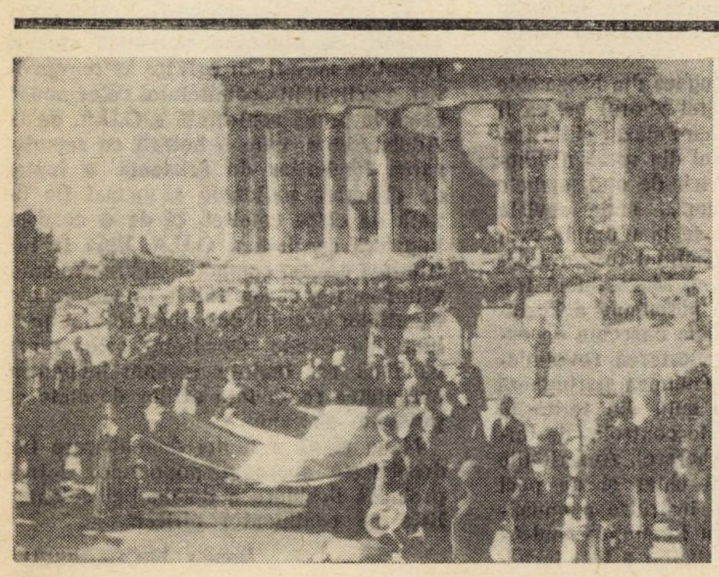

La Acropole a avut loc recent o festivitate cu prilejul aniversării a 20 de ani de la eliberarea Greciei de sub jugul fascist.

REFLECTOR

CEI MAI MARI consumatori de cafea pe plan mondial sînt suedezii : 11,3 kg pe locuitor anual. Dacă în toate țările lumii ar exista un consum echivalent, atunci consumul mondial s-ar ridica la circa 36 milioane tone anual, adică aproximativ de 9 ori mai mult decît producția actuală de cafea.

ȚĂRILE MAGHREBULUI au vîndut anul acesta pe piața mondială — în primul rînd Franței — 10,6 milioane hectolitri de vin, din care numai Algeriei îi revin 8,2 milioane hectolitri.

ACȚIUNILE SOCIETĂȚILOR MINIERE interesate în exploatările din Congo au cunoscut în ultima vreme creșteri apreciabile la bursele din Occident. Prețul unei acțiuni a Union Minière du Haut Katanga a sporit de la 82,20 la 88,30 franci, iar al acțiunilor aparținînd societății Compagnie de Katanga a crescut de la 79,80 la 89,70 franci. Dividendele distribuite acționarilor au sporit și ele apreciabil : Union Minière du Haut Katanga a ridicat dividendul de la 7,90 la 8,50 franci.

DUPĂ APRECIERILE experților egipteni, populația R.A.U. va ajunge în 1980 la 44 milioane față de circa 27 milioane — cît este în prezent, dacă ritmul actual de creștere demografică va persista.

POTRIVIT DATELOR Institutului industrial vest-german, în perioada 1952—1964, R. F. Germană a investit în străinătate 6,6 miliarde mărci. Cel mai mare volum de investiții l-a atras Europa (3,2 miliarde), urmînd apoi America de Sud (1,3 miliarde), America de Nord (1,2 miliarde), Africa (392 milioane) și Asia (225 milioane).

Clasamentul pe țări arată că Elveția a atras cele mai mari capitaluri germane (887 milioane), urmînd apoi Brazilia (814 milioane), Canada (719 milioane) și Franța (581 milioane).

TENDINȚELE RECENTE arată că englezii sînt din ce în ce mai puțin interesați în a merge la cinema. În ultimii ani s-a înregistrat un declin constant, numărul spectatorilor scăzînd anual cu 10—12 la sută. În anul 1963 s-au închis 523 săli de cinematograf, iar în anul 1962 — 270.

EXPORTURILE JAPONEZE către Cuba în primele 5 luni ale anului au fost de 50 de ori mai mari decît în perioada corespunzătoare a anului trecut.

CREȘTEREA MIJLOACELOR mecanizate și automatizate ale operațiunilor de birou ca și creșterea ponderii personalului de birou și de conducere în S.U.A. a determinat o creștere rapidă a producției de hîrtie și carton în S.U.A. Astfel, în timp ce cu 10 ani în urmă producția de hîrtie și carton a S.U.A. reprezenta 1/6 din producția mondială, în prezent ea reprezintă mai mult de 1/3. Din producția mondială de hîrtie și carton evaluată la 95 milioane de tone în 1963, S.U.A. deține aproape 40 milioane tone, urmată de Canada (8,8 milioane tone) ; Japonia (7) ; Anglia (4,6) ; U.R.S.S. (4,2) etc.

GILLETTE, renumita întreprindere producătoare de lame de ras, a înregistrat o scădere simțitoare a profiturilor obținute. Piața americană, care era dominată în exclusivitate de Gillette, este controlată azi în proporție de 50 la sută de firma engleză Wilkinson. Cauza este lipsa de adaptabilitate și conservatorismul : în timp ce cererea pieței era îndreptată spre lame inoxidabile, Gillette și-a păstrat mult timp vechiul procedeu de fabricație din oțel carbon.

REFLECTOR

Petrolul latino-americanilor

La Buenos Aires a avut loc prima reuniune a întreprinderilor petroliere din America Latină, în vederea înființării unui organism comun de coordonare. Au participat delegați ai întreprinderilor petroliere de stat din Argentina, Brazilia, Bolivia, Chile, Columbia, Mexic, Paraguay, Peru, Uruguay și Venezuela.

Obiectivele acestui nou organism care se va numi A.R.P.E.L. — Asistența reciprocă petrolieră de stat din America Latină — sînt formarea unei piețe comune petroliere, acordarea de asistență tehnică, schimbul de produse etc.

În cuvîntul său, dr. Carlos Perette, vicepreședinte al Republicii Argentina, a spus : „Nu ne unim pentru a crea conflicte petroliere, ci pentru libertatea și demnitatea popoarelor din această parte a lumii".

Televiziune în avion

Noi puncte de atracție ale călătoriilor cu avionul : televiziunea și filmul. Proiectarea de filme pe bordul avioanelor a constituit punctul principal al dezbaterilor care au avut loc, recent, în cadrul I.A.T.A. (Asociația Internațională a Transporturilor Aeriene). Inițiativa aparține unor companii de navigație aeriană din S.U.A. American Airlines a optat în favoarea ecranelor de televiziune individuale, Trans World Airlines, (T.W.A.), care a introdus pentru prima oară cinematograful în avion, desfășoară o campanie publicitară largă care evidențiază superioritatea ecranului de cinema unic.

Mirajul acestui procent a atras și atenția companiilor feroviare. Dacă filmele pot fi prezentate la 10 000 de metri deasupra pămîntului, de ce n-ar putea fi vizionate și în timpul călătoriilor cu trenul ? Concluzia : De luna viitoare, pe liniile Baltimore-Chicago și Baltimore-Saint-Louis, se vor proiecta filme, atît în vagoanele-restaurant, cît și în vagoane special amenajate ale trenurilor.

Comoara lacului Kiwu

Comoara lacului Kiwu este un fenomen fizico-chimic deosebit de interesant. Acest lac, cu o suprafață de peste 25 000 kmp, se află așezat la vest de lacul Victoria, între statele Ruanda și Congo. Cercetări recente au arătat că apele lui conțin în soluție cantități foarte importante dintr-un amestec de metan și bioxid de carbon. Rezerva de metan a lacului Kiwu a fost evaluată la 57 miliarde de metri cubi. Studiile efectuate au arătat că pe această bază de materie primă s-ar putea dezvolta o industrie de îngrășăminte agricole de mari proporții, care să satisfacă necesitățile țărilor învecinate — Ruanda, Uganda, Tanganica, Burundi și Congo.

gola în exil prezidat de Roberto Holden de către Congo-Leopoldville urmat de o serie de alte state africane și ale retragerii liderului M.P.L.A. Mario de Andrade în Congo-Brazaville. În momentul de față, această sciziune a forțelor de eliberare este pe punctul de a fi depășită. După ultimele informații provenite din Cairo s-a văzut că sursa divergențelor a fost copios alimentată de intrigile agenților colonialiști strecurați în rîndurile armatei de eliberare angoleze. Manevrele diversioniste ale colonialiștilor erau menite să submineze acțiunile operative ale patrioților angolezi și o vreme au dus chiar la frînarea capacității de luptă a acestora.

Acest obstacol în calea unității mișcării populare angoleze a fost înlăturat. O comisie instituită de Organizația Unității Africane din care fac parte Ghana. R.A.U. și Algeria discută în momentul de față cu reprezentanții celor două fracțiuni Roberto Holden și Augustino Neto (liderul M.P.L.A. în urma retragerii lui Andrade) realizarea unui acord care să consemneze uniunea acestor curente importante ale mișcării de eliberare și să pregătească recunoașterea guvernului Republicii Angola în exil de către toate statele africane.

În calitate de președinte al guvernului angolez, Roberto Holden a participat la recenta conferință de la Cairo a țărilor neangajate. Răspunzînd unor întrebări referitoare la situația actuală a luptei de eliberare, Holden a arătat că aceasta se află „într-o fază hotărîtoare". În noiembrie în Angola încep ploile. Ca urmare a creșterii nivelului apelor, trupele colonialiste motorizate sînt aproape paralizate. Este prilejul așteptat de răsculați pentru pornirea ofensivei împotriva dușmanului. „De data aceasta, a subliniat Holden, ofensiva noastră nu se va limita la operațiunile desfășurate în nordul țării. Vom deschide în sud un front nou. Vom intensifica acțiunile și în sud-est. Așteptăm mult de la independența fraților noștri din Zambia. În țara lui Kennet Kaunda avem deja o reprezentanță a noastră, iar în curînd vom avea, sperăm, și o nouă bază militară". Deschiderea unui front nou în sud este cu atît mai necesară cu cît situația din Congo, unde guvernul angolez în exil și-a avut sediul, se complică, Chombe colaborînd îndeaproape cu colonialiștii portughezi (mare parte din jandarmii katanghezi ai acestuia au fost instruiți pe teritoriul Angolei cu sprijinul autorităților portugheze).

„Cînd balonul portughez din Mozambic își va lua cu adevărat zborul se va fi terminat și povestea cu Salazar și Africa. Atunci va suna ceasul din urmă al Rhodesiei de sud și Africii de sud, ambele sub dominația albilor"... scria revista *Newsweek* referindu-se la ultimele evenimente din acest frămîntat teritoriu colonial. Pînă de curînd, Mozambicul trecea drept o liniștită posesiune a Portugaliei avînd o atitudine oarecum de expectativă față de încleștarea revoluționară din Angola și Guineea portugheză (mai mult de 40 la sută din teritoriul acesteia din urmă este controlat de forțele patriotice de eliberare). Autoritățile coloniale încheiaseră chiar și un pact oficial de apărare și instruire a anumitor unități armate cu Republica Sud-Africană. Un alt pact similar a fost încheiat în secret cu Rhodesia de sud. Portughezii mențin fără teamă prețurile materiilor prime, minereurilor și produselor alimentare importate din Mozambic mult sub nivelul prețurilor mondiale. Zahărul și bumbacul din Mozambic pot fi vîndute numai în Portugalia. Un economist salazarist a calculat de curînd că numai producția de bumbac mozambican aduce metropolei un profit de 18 milioane lire sterline anual.

Recent la Cairo a fost dat publicității comunicatul Frontului de eliberare din Mozambic, creat în 1962, în care este anunțată „insurecția generală armată a poporului din Mozambic împotriva colonialismului portughez și pentru cucerirea independenței totale". „Nu vom înceta lupta — se spune în comunicat — pînă nu vom scutura definitiv jugul colonialiștilor portughezi. Aceasta a devenit singura cale a poporului pentru a-și realiza aspirațiile la libertate și dreptate". Tot săptămînalul american *Newsweek* relatează despre ferocitatea metodelor prin care autoritățile portugheze încearcă să înfrîngă lupta dreaptă a poporului mozambican. „Portughezii — scrie revista — rad de pe suprafața pămîntului sate întregi. Ei folosesc în aceste operații trupe de șoc cu un efectiv de aproximativ 30 000 de oameni sprijinite de forțe aeriene înzestrate cu bombe cu napalm și care acționează de la 200 de baze militare... Dar, în ciuda armelor în valoare de 50 milioane de dolari achiziționate recent din S.U.A., se pare că lui Salazar îi va fi foarte greu să facă față în Mozambic unei revolte similare cu cea din Angola". Telegrame ale agențiilor de presă informează că, în ultimele zile, forțele patriotice au trecut la acțiuni armate de mare amploare în nordul Mozambicului. Eduardo Mondelane, liderul Frontului Național de Eliberare, a anunțat alcătuirea — într-un viitor apropiat — a unui guvern revoluționar mozambican care va acționa de pe teritoriul țării.

Preocuparea pentru unirea tuturor forțelor naționale se vădește și în celelalte teritorii coloniale ale Africii. Recent a fost stabilită o strînsă cooperare între mișcările de eliberare națională din Republica Sud-Africană, Basutoland, Bechuanaland și Swaziland. În coloniile spaniole Ifni și Rio de Oro detașamente de partizani au trecut la lupta armată împotriva jugului colonial.

Un element important în activizarea mișcării de eliberare națională sînt și recentele măsuri cu privire la reorganizarea activității „comitetului celor nouă" creat la prima conferință a O.U.A. de la Addis Abeba, care a hotărît ca repartizarea fondurilor de asistență a luptei de eliberare națională să nu mai fie fixată de către comitet, ci de o comisie bugetară specială a O.U.A. Pînă la întrunirea acestei comisii — februarie anul viitor — responsabilitățile financiare ale diferitelor mișcări de eliberare sînt preluate de Ghana. Comitetul celor nouă va fi de aci înainte responsabil pentru activitatea sa în fața șefilor de state și guverne africane.

Noua etapă a luptei de eliberare îndreptățește speranța popoarelor într-o grabnică lichidare a dominației colonialiste pe continentul african.

Ileana NICOLAESCU

al 5-lea plan francez

(1966-1970)

Scrisoare din Paris

IMPLICAȚII ECONOMICE ȘI SOCIALE

În Franța a început dezbaterea publică a prevederilor celui de-al 5-lea plan economic. Printre primii care și-au expus punctul de vedere este și Louis Vallon, membru de frunte al majorității parlamentare U.N.R. și raportor general al Comisiei de finanțe a Adunării Naționale care considera că:

„Proiectul de buget pe 1965 și liniile călăuzitoare prevăzute pentru al 5-lea plan mențin voința de a lupta împotriva inflației manifestată deja de planul de stabilizare". El punea totodată în evidență o serie de implicații sociale care decurg din orientarea economică generală a măsurilor guvernamentale: „Constrîngerile impuse de aplicarea planului de stabilizare ar fi suportate mai bine dacă ar fi repartizate mai echitabil între diferitele categorii sociale. Nemulțumirile care se manifestă în prezent în lumea agricolă, revendicările funcționarilor, care protestează împotriva rămînerii în urmă a salariilor din sectorul public față de salariile din sectorul particular, anunță dificultăți susceptibile să tulbure pacea socială".

Vedem astfel că după părerea cercurilor care poartă răspunderea alegerii soluțiilor economice, problema implicațiilor sociale nu poate fi nesocotită în momentul studierii și examinării principalelor obiective ale celui de-al 5-lea plan. De pildă, Consiliul economic și social (organism cu caracter consultativ format din reprezentanți ai sindicatelor muncitorești, agricole, patronale, ai camerelor de comerț, ai diferitelor organe de stat și ai Administrației) va trebui să se pronunțe în problema perspectivelor de creștere a productivității în diferitele sectoare industriale și a consecințelor unei eventuale reduceri a orelor de muncă care ar putea să decurgă din aceasta.

• Realizarea celui de al 4-lea plan

Dar înainte de a aborda perspectivele generale ale celui de-al 5-lea plan, nu este lipsit de interes să ne oprim puțin asupra aplicării celui de-al 4-lea plan (1962—1965), reținînd principalele indicații furnizate de „Raportul cu privire la executarea celui de-al 4-lea plan", publicat recent de Comisariatul general al planului, condus de Pierre Massé. Acest raport prezintă un tablou sintetic al situației aplicării celui de-al 4-lea plan la sfîrșitul anului 1964. Reiese în special că producția a crescut cu 17,7 la sută față de procentul prevăzut (17,4 la sută), în timp ce consumul general global a crescut cu 19,5 la sută în loc de 16,4 la sută (de subliniat că cheltuielile publice, inclusiv cele militare, au crescut mai mult: cu 22,2 la sută în loc de 15,8 la sută, ceea ce explică cifrele precedente și le aduce la o proporție mai justă). În aceeași perioadă, investițiile publice au rămas în urmă: ele au crescut cu 21,3 la sută în loc de 22,5 la sută, iar investițiile particulare au crescut cu numai 19,8 la sută față de procentul prevăzut de 23,6 la sută. Dar în special, după cum arată procentele de executare pînă în momentul de față, rămînerile în urmă cele mai importante au fost înregistrate pe tărîm școlar, cultural și urban:

Procentele de executare a celui de al 4-lea plan

Investiții în	(% față de prevederile planului) Cît se prevede să fie executat pînă la sfîrșitul anului 1965	Procentaj de executare la sfîrșitul anului 1964
Agricultură	**97,5**	**71,7**
Școli	**91,6**	**65,7**
Cultură	**81,3**	**58,9**
Gospodărie comunală	**78,2**	**56.0**
Asistență socială și sănătate	**99,0**	**68,7**
Transporturi	**109,9**	**77,7**
Poștă și telecomunicații	**102,2**	**73,3**

Acest tablou ne permite să înțelegem observațiile cuprinse în introducerea documentului oficial al Comisariatului general al planului și anume că: „Se poate aștepta la sfîrșitul anului 1965 o ușoară rămînere în urmă față de obiectivul de expansiune al celui de-al 4-lea an, care era o creștere cu 24 la sută a producției interne în decurs de patru ani. Vom rămîne totuși în zona creșterilor, astfel încît, din acest punct de vedere, se pare că esențialul planului va fi salvat. Același lucru se va întîmpla, în ciuda anumitor dificultăți, în privința investițiilor publice. Cele mai serioase rămîneri în urmă vor fi, fără îndoială, la investițiile productive și comerțul exterior".

În sfîrșit, Raportul insistă asupra cîtorva date importante ale economiei franceze: creșterea persistentă a prețurilor, dificultatea (dar și necesitatea) echilibrării schimburilor externe, slaba creștere a investițiilor întreprinderilor, încordarea pieței muncii, efortul insuficient de pregătire profesională, vînzarea anumitor servicii sub prețul lor de cost, cele două puncte negre fiind comerțul exterior și investițiile productive. În lumina acestor considerații, care constituie tot atîtea subiecte de meditație pentru elaborarea celui de-al 5-lea plan, să înfățișăm acum marile linii călăuzitoare ale acestuia.

• Prevederi generale

În primul rînd, se impune următoarea remarcă preliminară cu privire la demografia franceză: potrivit Institutului național de statistică și studii economice (I.N.S.E.E.), în ritmul actual al excedentului nașterilor față de decese (adică 900 000 față de 500 000), Franța, care în 1962 — primul an de aplicare a celui de-al 4-lea plan — avea 46 milioane de locuitori, va avea 49 de milioane la sfîrșitul anului 1964 și peste 50 milioane în 1967, al doilea an de aplicare a celui de-al 5-lea plan (1966—1970).

Al „5-lea plan de dezvoltare economică și socială", care abia începe să fie studiat de membrii Consiliului economic și social, de reprezentanții patronatului francez, de sindicatele muncitorești, de organizațiile agricole, este elaborat pe sectoare de activitate națională definite: energie, industria construcțiilor, transporturi, locuințe, deservire comună a populației, comerț, amenajarea teritoriului, agricultură, turism, industria alimentară.

Precizăm de la început că, în concepția autorilor săi, elaborarea planului a fost inspirată de două teme călăuzitoare și corolare: 1. încetinirea consumului; 2. creșterea investițiilor. „...Raportul cu privire la al 5-lea plan, spunea Pierre Massé, urmărește să împace două obiective de nedespărțit: dezvoltarea, exprimată prin creșterea în volum; stabilitatea, exprimată prin echilibrul valoric". Ritmul de creștere asupra căruia s-a optat este de 5 la sută pe an față de 5,5 la sută pentru al 4-lea plan. Datorită acestui ritm, produsul intern brut la sfîrșitul lui 1970, ultimul an de aplicare a planului, va trebui să fie cu 27—28 la sută mai mare decît la 1 ianuarie 1966. În ce privește problema „investițiilor

productive" — considerate drept elementul determinant, drept cheia expansiunii și a capacității de concurență franceze — se propune o creștere identică: 27—28 la sută. În sfîrșit, a treia linie călăuzitoare a celui de-al 5-lea plan propune o încetinire a consumului individual, al cărui ritm de creștere anuală nu ar trebui să depășească 3,5 la sută față de 4 la sută în al 4-lea plan. În ce privește salariile, raportul prezentat de Pierre Massé ia în considerare o creștere anuală maximă de 2,8—3 la sută pentru salariul mediu.

• Priorități ce împing la concentrare

Iată acum unele aspecte ale priorității prevăzute de al 5-lea plan în principalele sectoare ale economiei, și în primul rînd în cel al energiei. Nevoile globale de energie sînt evaluate pentru 1970 la 200 milioane tone de „echivalent-cărbune" față de 130 milioane în 1960. Or, partea producției naționale din consumul total va continua să scadă de la 68 la sută în 1950 la 62 la sută în 1960, ajungînd la 45 la sută în 1970. Aprovizionarea Franței cu energie impune ca obțiune pentru al 5-lea plan diversificarea surselor de aprovizionare cu petrol, gaze naturale, energie nucleară.

Un alt imperativ, de data aceasta referitor la industrie: crearea de întreprinderi de talie internațională, autorii celui de al 5-lea plan subliniind că succesul lui va depinde de capacitatea industriei franceze de a face față concurenței străine. „Producția în serie mare a industriei de construcții mecanice și industriei electrotehnice va impune întărirea politicii de regrupare deja aplicată și urmărirea unor specializări rezonabile pe plan european. Nu este exclus ca această perspectivă să ducă la renunțarea la un produs sau altul. Este clar — adăugă autorii raportului — că numai în cadrul european se va putea ajunge într-o zi la grupuri avînd o putere comparabilă cu cea a marilor grupuri americane și internaționale... Pînă atunci, în toate sectoarele în care lucrările comisiilor vor arăta că este posibil, va trebui să fie constituite grupuri cu capitaluri franceze".

Acest pasaj arată importanța pe care o are, după părerea promotorilor celui de-al 5-lea plan, problema fuziunilor și concentrărilor capitaliste. El arată totodată că se are în vedere creșterea forței economice a marilor monopoluri, întărirea pozițiilor lor. De altfel, în plan se precizează că: „în multe sectoare, concentrările ar trebui să ducă la constituirea unui număr foarte restrîns de grupuri care poate merge, în mod excepțional, pînă la crearea unui grup dominant unic". Ocupîndu-se de acest aspect al problemei, Georges Marchais, secretar al Partidului Comunist Francez, după ce arătase că în viitorul plan se prevede o creștere de circa 18 la sută, în decurs de 5 ani, a consumului popular, în timp ce sporul cheltuielilor militare este de 35 la sută, declara în raportul său la plenara din 11 octombrie a Comitetului Central: «„Adaptarea structurilor", adică o concentrare monopolistă și „control al prețurilor și veniturilor", adică o comprimare a veniturilor salariaților și a investițiilor sociale, iată obiectivele pe care și le propune al 5-lea plan pentru a permite creșterea profiturilor monopolurilor... Ansamblul acestei politici urmărește să realizeze obiectivele marelui capital financiar într-o perioadă dominantă de internaționalizare a vieții economice, integrarea în Piața comună și concurența americană. În consecință, avem de-a face cu o nouă ofensivă împotriva clasei muncitoare și a păturilor nemonopoliste».

Unul din sectoarele de bază ale celui de-al 5-lea plan este cel al industriei construcțiilor. Eforturile se vor îndrepta în două direcții: modernizare și o mai bună folosire a brațelor de muncă. În privința construcției de locuințe se prevede o creștere de 34—35 la sută (față de 27—28 la sută pentru ansamblul economiei). În consecință, se prevede ca în 1970, ultimul an al planului, să se construiască aproximativ 470 000 locuințe (față de 375 000 în 1963). În ce fel vor deveni însă aceste locuințe accesibile populației — în condițiile creșterii chiriilor și a prețurilor apartamentelor — aceasta nu mai precizează planul.

O problemă importantă ridicată de al 5-lea plan este problema „prețurilor reale". Este vorba de faptul că mărfurile și serviciile întreprinderilor de stat sau serviciilor publice trebuie să fie vîndute, pe cît posibil, la prețuri de piață, adică la prețuri care să nu oblige statul să compenseze pierderile suferite din depășirea încasărilor de către cheltuieli. În consecință, se urmărește revenirea treptată la „prețuri reale" în sectorul public, astfel că la începutul anului 1965 vor fi sporite cu 20 la sută prețurile timbrelor poștale, cu 8 la sută tarifele la comunicațiile telefonice, cu 5 la sută tarifele la transportul feroviar al mărfurilor etc. Ceea ce determină ziarul *Le Monde* să scrie că: „Sînt invocate numeroase motive în sprijinul acestei teze. Cel mai actual este că acest mijloc este perfect adecvat pentru a opera o reducere a consumului particularilor. După cum s-a văzut destul de bine în cursul primilor ani de aplicare a celui de-al 4-lea plan, consumul particular crește într-un asemenea ritm încît investițiile sînt compromise. Pe măsură ce se vor obișnui să plătească prețurile juste pentru serviciile furnizate de întreprinderile de transporturi, P.T.T., electricitate etc., beneficiarii vor consacra mai puțin pentru restul consumului".

• Reacții diferite

Este de la sine înțeles că primirea făcută celui de-al 5-lea plan variază considerabil după cercurile sociale chemate să se pronunțe asupra documentului, deși acesta — așa cum a precizat Pierre Massé — nu reprezintă încă exact planul, ci o prefigurație a lui în linii mari. Într-adevăr, raportul definitiv va fi prezentat în noiembrie parlamentului, după examinarea lui de către Consiliul economic și social.

„În rîndul organizațiilor sindicale muncitorești — scria *Les Echos*, ziarul cercurilor economice — neliniștea se accentuează din cauza impreciziunilor noului plan, din cauza lipsei de garanții în ce privește durata orelor de muncă și limitele stabilite pentru majorarea salariilor. Se constată de asemenea — adaugă ziarul — că guvernul nu încearcă să limiteze la fel de riguros profiturile și salariile. În rîndul patronilor, dimpotrivă, se constată cu satisfacție încurajările date investițiilor, reconstituirii marjelor autofinanțării, fuziunilor și concentrărilor de întreprinderi". Cît despre săptămînalul *L'Usine Nouvelle*, organul marii industrii franceze, el dezvăluie în numărul său din 8 octombrie „satisfacția cercurilor industriale în fața spiritului nou în care pare să fi fost elaborat al 5-lea plan. Mai mult decît asupra unei orientări autoritare a economiei, acesta insistă asupra necesității prosperității întreprinderilor și asupra reluării investițiilor".

Primele reacții sindicale sînt, ca să spunem așa, nuanțate. În general, sindicatele reproșează celui de-al 5-lea plan că nu acordă oamenilor muncii locul cuvenit și că urmărește în special o politică ce tinde, așa cum proclamă de pildă Confederația franceză a muncitorilor creștini (C.F.T.C.) „să asigure dominația marilor interese economice și financiare". De fapt, Consiliul național al C.F.T.C. a examinat timp de două zile situația economică și socială în urma prezentării bugetului pe 1965 și a raportului cu privire la liniile călăuzitoare ale celui de-al 5-lea plan. Acestei politici calificată drept „neocapitalistă și liberală", C.F.T.C. îi opune o concepție care ar trebui să decurgă dintr-o planificare democratică permițînd realizarea unei creșteri economice mai mari. În concluzie, Consiliul național al C.F.T.C. a dat reprezentanților lui în organele regionale și naționale, misiunea de a apăra obiectivele definite mai sus și de a urmări pe lîngă aceasta garanții legale cu privire la exercitarea drepturilor sindicale în întreprinderi și negocierea de contracte colective cu privire la salariile reale.

În ce-l privește, sindicatul Force Ouvrière (F.O.) este de părere că planul „urmărește mai mult să ducă la o politică a veniturilor pe care oamenii muncii nu pot s-o aprobe. Într-adevăr, prioritatea dată creșterii investițiilor, uneori excesive, cuprinzînd autofinanțarea, duce în mod inevitabil la o creștere a profiturilor și la frînarea consumului".

Regăsim aceeași idee într-un studiu al lui André Philip, fost lider al S.F.I.O., specialist în problemele economice, care scrie în ziarul *Le Monde*: „Dacă se urmărește limitarea creșterii consumului particular la 3,5 la sută și creșterea salariilor reale la 3 la sută, aceasta înseamnă că oamenii muncii vor fi invitați să limiteze creșterea veniturilor lor pentru a spori autofinanțarea întreprinderilor. Cum ar putea ei să accepte aceasta dacă creșterea capitalului, realizată astfel datorită lor, nu le aparține?"...

Pînă și cadrele de conducere își exprimă anumite rezerve în ce privește liniile fundamentale ale celui de-al 5-lea plan, în special în ce privește problema veniturilor. Astfel, deși recunoaște necesitatea unui plan care trebuie în același timp să mobilizeze toate forțele țării și să coordoneze eforturile tuturor acelora care au o răspundere în viața eco-

nomică a țării, André Malterre, președintele Confederației Generale a Cadrelor (C.G.C.) care cuprinde majoritatea cadrelor (ingineri, tehnicieni și maiștri), afirmă: „C.G.C. este ostilă oricărui plan autoritar deoarece, întreprinderile, fie ele naționale sau particulare, ar fi lipsite de răspunderile lor proprii... Sîntem de părere că nu trebuie instaurată cu nici un preț în Franța o politică autoritară a veniturilor care ar împieta asupra liberei negocieri a salariilor între patroni — publici sau particulari — și organizațiile sindicale".

Un loc important în toate aceste observații îl ocupă problema cheie a celui de al 5-lea plan, rezumată în această dublă întrebare: cum să se îngrădească consumul? cum să se frîneze inflația? Raymond Aron, membru al Institutului de înalte studii politice și considerat drept unul din cei mai eminenți specialiști francezi în problemele economice, se ocupă în *Le Figaro* de riscurile și șansele celui de-al 5-lea plan: „Succesul celui de-al 5-lea plan presupune o eficacitate în lupta împotriva inflației sau, dacă preferăm, un succes în politica de stabilitate care nu a fost remarcat în nici un moment începînd din 1958... Atît timp cît planificatorii nu vor fi dat o explicație satisfăcătoare a cauzelor specific franceze ale acestei tendințe spre inflație, comentatorul se va întreba cum anume poate fi obținută redresarea investițiilor productive. Din raportul cu privire la al 5-lea plan nu reiese clar dacă planificatorii se bizuie pe politica veniturilor pentru a pune capăt procesului inflaționist care a însoțit al 4-lea plan și a cărui frînare a dus la încetinirea expansiunii".

În comparație cu ritmul de creștere a producției din celelalte țări europene și din S.U.A., ritmul de 5 la sută propus de-al 5-lea plan poate să pară ridicat. Promotorii celui de-al 5-lea plan afirmă că ritmul de 5 la sută este posibil cu condiția ca producția să crească anual cu 5 la sută (pentru a atinge indicele 129 în 1970 față de 100 la începutul celui de-al 5-lea plan) și ca în același timp consumul să crească mai încet: de aici decurge posibilitatea de a consacra o parte mai mare a venitului național echipărilor, adică „investițiilor productive". Revenim astfel în miezul problemei, acolo unde începe marea discuție asupra ritmului pulsațiilor și volumului irigației sanguine, asupra ritmurilor și direcțiilor prioritare ale repartiției ei și asupra distribuirii ei de către marile artere ale economiei naționale. Este o problemă esențială care poate fi exprimată în termeni simpli: Ce parte a venitului național va fi destinată consumului? ce parte va fi consacrată investițiilor și deservirii comune a populației? Răspunsul la aceste întrebări este legat în mod direct de interese diferite, așa cum s-a putut vedea din reacțiile diverselor cercuri patronale și ale sindicatelor muncitorești în fața liniilor călăuzitoare enunțate de cel de-al 5-lea plan francez. Este clar însă, că după cum arată reprezentanții clasei muncitoare și ai altor pături populare franceze, liniile directoare ale planului tind să favorizeze pozițiile marilor monopoluri în economie, iar efectele negative ale măsurilor de frînare a expansiunii și de echilibrare a circulației monetare sînt trecute în sarcina maselor populare.

Georges DASCAL

Comisia O.N.U. pentru Africa

PROIECTE DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

În Republica Mali, la Bamako, a avut loc Conferința pentru armonizarea proiectelor africane de industrializare, ținută sub auspiciile Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa. Ea constituie o acțiune de mare însemnătate în seria eforturilor țărilor africane de a-și coordona politica de dezvoltare economică, de a crea un cadru internațional tot mai favorabil progresului economic și social al tinerelor state independente din Africa. În acest sens, actuala Conferință este o continuare a reuniunilor dedicate găsirii căilor de dezvoltare industrială, care au avut loc — de doi ani încoace — la Niamey și Lagos.

Printre principalele obiective urmărite de conferința de la Bamako figurează cele privitoare la dezvoltarea industriei textile, de ciment și siderurgice.

Industria textilă, — în special cea a bumbacului — care are o largă piață potențială în Africa, este foarte inegal și slab dezvoltată în acest moment. Deși țări ale Africii figurează printre marii producători de bumbac (R.A.U., Sudanul, Uganda, Nigeria, Congo, Ciad, Republica Centrală Africană etc.), dînd la un loc aproximativ 14—15 la sută din bumbacul brut mondial, întreaga Africă nu prelucrează decît o parte infimă din bumbacul brut cules pe cîmpiile sale, dînd mai puțin de unu la sută din pînza țesută în lume. Dintre aceste țări, cea mai dezvoltată industrie textilă se află în R.A.U., care, ea însăși nu prelucrează decît o parte a bumbacului său, restul exportîndu-l sub formă brută.

Figurînd printre ramurile dinamice ale economiei africane în curs de dezvoltare, industria textilă se implantează în numeroase țări care intenționează sau au și pornit la crearea unor combinate textile (filaturi și țesătorii). Rolul unor contacte strînse între statele membre ale Comisiei O.N.U. pentru Africa își găsește rațiunea în evitarea efectelor negative ale concurenței monopolurilor internaționale exportatoare de textile.

Așa, de exemplu, pînă în 1970 se prevede posibilitatea dezvoltării producției de textile din bumbac în Africa occidentală pînă la circa 855 milioane iarzi pătrați. Or, în momentul de față, într-un consum total de aproximativ 825 milioane se importă 625 milioane iarzi pătrați. Pentru a realiza creșterea prevăzută în Raport, este necesar să se facă investiții totale în valoare de circa 450 milioane dolari numai în utilaje.

Aceleași preocupări frămîntă țările africane în privința producției de ciment, a cărei importanță în construcții este de prisos a mai fi subliniată. Acum, printre marii producători ai lumii nu figurează decît două țări africane în curs de dezvoltare (Algeria și R.A.U.), restul avînd producții foarte mici.

Raportul discutat la Conferința Comisiei O.N.U. prevede construcția unor fabrici de ciment în Dahomey, Coasta de Fildeș, Ghana, Guineea, Sierra Leone etc. Întreprinderile a căror implantare este posibilă în această regiune africană au capacități diferite, care încep de la 60 000 tone și merg pînă la aproximativ 200 000 tone anual.

În sfîrșit, Conferința pentru armonizarea proiectelor de industrializare a luat în discuție raportul secretariatului Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa privitor la crearea unui ansamblu siderurgic în Africa occidentală. Uzina care se preconiza inițial a fi construită trebuia să aibă la început o producție de circa 700 000 tone laminate anual, în construcția ei fiind direct interesate Nigeria, Ghana, Gabonul și Liberia. În hotărîrile finale ale Conferinței se prevede însă crearea în viitorul apropiat a două unități — una în Mali și alta în Liberia. Totodată s-a subliniat necesitatea lărgirii pieței produselor siderurgice în Africa occidentală, capabilă să absoarbă producția întreprinderilor ce se vor construi.

Eforturile depuse în cadrul Comisiei O.N.U. nu sînt izolate.

Astfel, la Antisirabé, în Madagascar, a avut loc săptămîna trecută un colocviu privitor la problemele industrializării, menit să definească liniile directoare ale dezvoltării economiei Republicii Malgașe.

Toate aceste acțiuni se încadrează în politica generală a numeroase țări africane în vederea promovării industrializării, ca metodă eficientă de întărire a independenței economice, de lichidare a rămînerii în urmă. Pe aceeași linie trebuie menționată recenta înființare a Băncii africane de dezvoltare. Tratativele începute încă din 1960 au dus la constituirea Băncii, al cărei scop este promovarea cooperării economice pe baza respectării suveranității naționale a țărilor participante. Documentele oficiale ale acesteia precizează că „Banca nu va fi un organism supranațional care să-și impună voința țărilor membre, ci un organism ce completează organizațiile financiare naționale".

Exprimînd țelurile noului organ african, Ahmed Ben Salah, secretarul de stat pentru planificare și finanțe din Tunisia, arată că „Banca nu va contribui numai la aplicarea proiectelor de dezvoltare economică în diferitele țări africane, dar va și accelera avîntul economic al continentului în ansamblul său".

Este evident că fenomenele de întărire a colaborării economice a tinerelor state din Africa demonstrează voința acestora de a transforma unitatea manifestată în cadrul grupului celor 75 la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, într-o strînsă cooperare în vederea intensificării proceselor de dezvoltare.

S. NICOLAE

ATOMUL PENTRU PACE

De luni 26 pînă sîmbătă 31 octombrie în capitala noastră are loc Conferința internațională consacrată tehnicilor experimentale la reactoarele de cercetare, reactoare al căror număr este în continuă creștere în țările care desfășoară o activitate științifică în domeniul energiei nucleare. Actualmente în lume funcționează peste 500 de reactoare de cercetări.
Semnificația Conferinței de la București, la care sînt prezenți specialiști din Austria, Anglia, Belgia, R.P. Bulgaria, Danemarca, Finlanda, Franța, R.F. Germană, R.P. Ungară, Izrael, Japonia, R.S.F. Iugoslavia, Italia, Statele Unite ale Americii, R.P. Romînă, Republica Arabă Unită, U.R.S.S., este comentată pentru revista noastră de :

F. T. MILES

directorul departamentului de energie nucleară și reactoare al A.I.E.A.

Doresc să exprim cele mai sincere mulțumiri din partea Agenției, autorităților romîne pentru colaborarea multilaterală pe care ne-au acordat-o în pregătirea acestei reuniuni și pentru excelentele condiții pe care ni le-au pus la dispoziție.

Acestea sînt cu atît mai demne de relevat cu cît este pentru prima oară că Romînia găzduiește o conferință internațională organizată sub egida A.I.E.A.

Utilizarea reactorilor de cercetări este considerată de mult ca fiind de o mare importanță în cadrul activităților Agenției internaționale. În 1961 a avut loc la Viena un simpozion pe această temă. În conformitate cu propunerile prezentate în cadrul acestui simpozion, Secretariatul a inițiat un nou tip de reuniuni, adică ședințele grupului de studiu, organizate ca niște discuții neoficiale într-un forum restrîns de oameni de știință și tehnicieni. Reuniuni de acest fel au avut loc pe bază regională în diferite locuri în lume pentru a da posibilitatea oamenilor de știință din centre mai depărtate de sediul nostru să ia parte. Pînă acum au avut loc patru asemenea reuniuni, la Bangkok, Atena, Manila și Sao Paulo, și considerăm că ele s-au dovedit utile în multe privințe. Ele au contribuit astfel la stabilirea unor contacte mai strînse atît între țări din aceeași regiune geografică cît și între centre depărtate unele de altele și situate la nivele foarte deosebite de dezvoltare științifică.

În mai multe cazuri aceasta a dus la stabilirea unor programe concrete de colaborare care includ transferul și comunicarea de echipament științific și colaborarea între oameni de știință. Alt rezultat important l-a constituit stabilirea de sisteme de „laboratoare surori".

Aceste reuniuni au contribuit de asemenea într-o măsură considerabilă la stabilirea unui contact între centrele din întreaga lume și la transmiterea de informații către Agenție, lucru extrem de important în formularea programelor noastre de activitate științifică și de asistență tehnică. Sper că actuala întrunire va putea îmbina caracterul neoficial al conferințelor regionale cu conținutul de un înalt nivel tehnic al conferințelor științifice, chiar dacă ea este restrînsă la domeniul specific.

Conferința de la București este încă o dovadă a necesității înmulțirii colaborării internaționale într-un domeniu atît de important cum este *Atomul pentru pace*.

La deschiderea Conferinței. Acad. Horia Hulubei, membru în Consiliul guvernatorilor al A.I.E.A., rostind cuvîntul inaugural

Prof. dr. FL. CIORĂSCU

membru corespondent al Academiei R.P.R., director adjunct al Institutului de fizică atomică

Pentru difuzarea informației științifice se folosesc astăzi multe căi, prea bine cunoscute pentru a le mai aminti aici. Mă refer evident în primul rînd la sistemul de aducere la cunoștința celor interesați a rezultatelor lucrărilor originale prin intermediul revistelor de specialitate, a monografiilor, a jurnalelor de referate etc.

Situația ne este prezentată clar de U.N.E.S.C.O. care arată că numărul revistelor științifice din întreaga lume, evaluat la circa 100 pentru anul 1800, a trecut la 1 000 în 1850, la mai mult de 10 000 în 1900 pentru ca astăzi să fie de aproape 100 000 ; dacă acest ritm de creștere s-ar menține constant ar trebui ca cei ce vor trăi în anul 2 000 să se găsească în fața a nu mai puțin de un milion de publicații științifice periodice !

Fărîmițarea pe specialități este urmarea firească a acestui colosal efort în care sînt antrenați astăzi milioane de cercetători ; numai științele naturii numără azi peste 5 000 de secțiuni bine individualizate.

În adevăr sînt cu deosebire profitabile astăzi pentru un om de știință modern schimburile nemijlocite de informații și de experiență cu colegii săi din sectorul propriu de activitate. El poate compara astfel imediat punctul său de vedere cu al celorlalți pentru a obține repede o apreciere asupra rezultatelor pe care le-a acumulat, poate intui mai complet liniile de dezvoltare în perspectiva imediată și mai îndepărtată a cercetărilor care îl preocupă, evită paralelismele inutile, cu un cuvînt capătă cu ușurință o imagine mai clară asupra eficienței căilor pe care merge.

Datorită vitezei cu care progresează azi cercetarea științifică, cel puțin în fizică, asemenea contacte trebuie să se succeadă la intervale dese. Se poate aprecia azi la circa 25 la sută timpul cheltuit de marea majoritate a fizicienilor pentru participări la diverse întîlniri internaționale. Cred că nu exagerez afirmînd că oamenii de știință se deplasează azi dintr-o țară în alta mai des decît orice altă categorie de specialiști, bineînțeles cu excepția celor ce lucrează în comerț.

Întîlnirile individuale, singurele practicate altădată, sînt folosite și astăzi adesea cu succes. Însă trăsătura particulară a epocii noastre o formează din acest punct de vedere congresele, consfătuirile, simpozioanele și alte forme de întîlniri colective între cercetătorii de aceeași specialitate sau strîns înrudite. Coordonarea acestora a devenit necesară nu numai pentru a se evita paralelisme neeconomice ci pentru ca ele să se desfășoare nici mai des nici mai rar decît în măsura în care o cere ritmul progresului în ramura științifică respectivă.

Printre organismele internaționale care au obținut succese în această direcție, Agenția Internațională pentru Energia Atomică (cu sediul la Viena) ocupă o poziție de frunte. Aici a fost elaborat și valorificat un întreg sistem de reuniuni internaționale care acoperă aproape toate sectoarele, atît de multe, ale fizicii, chimiei și tehnicii nucleare. Succesul A.I.E.A. este atît mai meritoriu cu cît progresul deosebit de rapid al acestor domenii obligă repetarea într-un ritm susținut a acestor reuniuni. În plus A.I.E.A. a luat măsura foarte utilă de a răspîndi aceste manifestări internaționale pe întregul glob. Țara gazdă, fiind mereu alta, avantajele acestei poziții care constau în posibilitatea participării cu un număr mare de specialiști, aparțin cînd unora cînd altora.

Reuniunea grupului de studii consacrat tehnicilor experimentale la reactoarele nucleare de cercetare, care are loc în aceste zile la București, este organizată de A.I.E.A. în conformitate cu principiile de mai sus. Pregătită în colaborare cu Comitetul pentru Energia Nucleară al Consiliului de Miniștri, reuniunea este destinată confruntării părerilor specialiștilor într-un domeniu a cărui importanță științifică și economică este recunoscută.

Programul reuniunii noastre prevede discutarea problemelor puse de dezvoltarea posibilităților rectoarelor de cercetare, în legătură cu utilajele și aparatele ce ar fi de considerat astăzi ca fiind cele mai potrivite pentru continuarea acestor studii. Tematica se referă astfel la tehnicile experimentale pentru fizica reactoarelor, pentru cercetări de fizica substanței sub acțiunea radiațiilor, pentru studiul reacțiilor nucleare de captură neutronică, pentru studiul reacțiilor chimice provocate de radiații etc. De remarcat că aceste cercetări au atît caracter fundamental cît și aplicativ. Tehnologia materialelor pentru reactoare, aranjarea optimă a rețelelor combustibil-moderator-agent de răcire în reactoarele energetice, precum și tehnologia industrială a chimiei sub radiații trag foloase directe și importante din aceste studii.

Efortul depus pentru organizarea în condiții satisfăcătoare a reuniunii, oamenii de știință cu prestigiu internațional care participă, lipsa de formalism a discuțiilor care s-a evidențiat din primul moment, sînt elemente care vor asigura acestei manifestări internaționale un succes sigur.

1 noiembrie 1954

1 noiembrie 1964

DE UNDE A PORNIT INSURECȚIA ALGERIANĂ

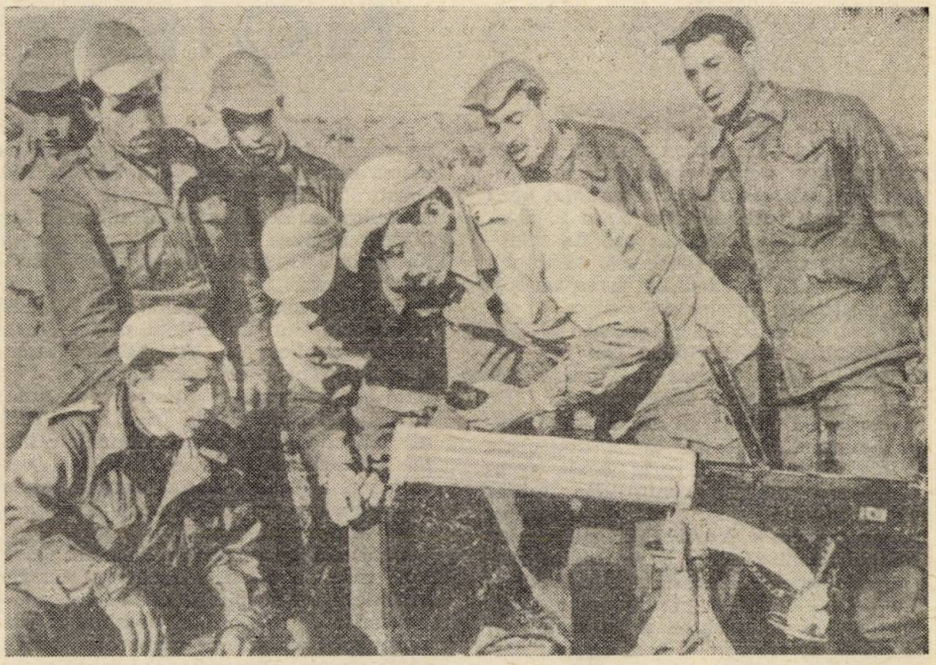

O unitate militară a F.L.N. în perioada luptelor pentru eliberarea țării

Aurès-ul, regiune muntoasă cu vegetație sărăcăcioasă, face trecerea, în partea de răsărit a Algeriei, către nisipurile nesfîrșite ale Saharei. Spre acest ținut am pornit din orașul Constantine într-o dimineață, senină ca mai toate diminețile algeriene.

Șoseaua ne-a condus aproape în linie dreaptă spre orașul Batna, centrul regiunii Aurès și leagănul insurecției armate din 1954. Aveam să cunosc pămîntul unde au fost trase primele focuri de armă care au marcat începutul luptei armate a patrioților algerieni pentru dobîndirea independenței naționale. Acum zece ani, în noaptea de 31 octombrie spre 1 noiembrie 1954 la Batna au fost declanșate primele atacuri împotriva forțelor coloniale și în munții și pădurile din Aurès s-au dat cele mai aprige bătălii.

La Batna am fost întîmpinați de secretarul organizației regionale a Frontului de Eliberare Națională, un om încă tînăr, cu fața smeadă, vechi militant din timpul războiului de eliberare.

— „În tot cursul perioadei cît a durat dominația colonială poporul algerian a născuit spre libertate, ne-a spus el. Rezistența simbolizată de Abd el Kader, revolta lui Mokrani și apoi insurecția din 1945 au fost etape care au pregătit condițiile pentru bătălia decisivă, care a început în 1954. Pînă atunci, pe teritoriul țării au acționat o serie de organizații progresiste care revendicau independența națională. Între 1952—1954 conducătorii „Organizației Speciale", printre care se afla și Ben Bella, au creat grupe de șoc și sabotaj, au instruit comandanți, efort care stă la originea creării Armatei de Eliberare Națională. În martie 1954, a fost înființat la Alger, comitetul revoluționar pentru unitate și acțiune care și-a pus drept sarcină pregătirea viitoarei insurecții armate. Acest comitet a hotărît ca lupta să înceapă la 1 noiembrie ora 0.

Insurecția de la 1 noiembrie, ne-a spus el în continuare, a început prin intrarea în acțiune a unor grupuri nu prea numeroase de partizani care organizau ambuscade spectaculoase, acte de sabotaj, un adevărat război de guerilă. Partizanii stăteau ascunși în munți și atacau trupele franceze în raiduri de noapte. Diviziile franceze au încercat de nenumărate ori să-i înconjoare, dar nu au reușit niciodată să izgonească din ascunzătorile sale din munți grupul de patrioți care a dezlănțuit prima luptă. Mulți partizani și-au pierdut viața aici. Printre ei se numără și eroul național Benboulaied".

Zeci de mii de hectare de pădure care acopereau munții din Aurès au fost incendiate cu napalm. În foarte multe locuri am văzut trunchiuri de copaci carbonizați, case și chiar sate întregi distruse.

După încheierea războiului, Batna a fost printre primele orașe algeriene unde au fost luate măsuri de vindecare a rănilor războiului, de refacere economică. Deasupra a numeroase magazine, hoteluri, restaurante, cinematografe și ateliere meșteșugărești poți citi inscripția: „Autogestiune". Toate au fost preluate de comitetele de autoadministrare ale muncitorilor, organe al căror rol a fost legiferat printr-o serie de decrete de naționalizare.

Drumul de întoarcere spre Alger l-am făcut străbătînd munții Kabyliei. Și aici distrugerile provocate de lupte sînt evidente. Case fără acoperiș, ziduri prăbușite: opera bombelor și artileriei trupelor franceze.

În munții Kabyliei drumurile ocolesc înălțimile, urcînd în serpentine. Sînt parcă drumuri grijulii, dornice să te ducă spre înălțimi lin, fără mare grabă. În stînga și dreapta dealuri abrupte acoperite de păduri. Privirile nu mai pot să vagabondeze, nu mai pot cuprinde întinderi nesfîrșite, ci sînt oprite permanent de obstacole. Pe zeci de kilometri nici un sat, nici țipenie de om. Sus, pe crestele munților e zăpadă.

Drumul tăiat în stîncă devine din ce în ce mai greu pe măsură ce ne apropiem de vîrful muntelui. Iată și culturile de măslini care ne vestesc că, în scurt timp, va apare și satul. Toamna, măslinele sînt culese în coșuri largi și apoi sînt stoarse cu ajutorul unor pietre mari învîrtite de măgăruși. Kabylienii sînt crescători de animale, însă cele mai mari beneficii le sînt furnizate de pomii fructiferi: măslini și smochini.

În Kabylia, într-o casă de pădurar din valea Summan a avut loc în august 1956 primul congres al Frontului de Eliberare Națională. În cursul dezbaterilor a fost creat primul parlament algerian — Consiliul Național al Revoluției Algeriene (C.N.R.A.). Acesta desemnează Comitetul de Coordonare și Execuție (C.E.E.), ca putere executivă, organizează armata și definește o platformă politică. După a doua sesiune a C.N.R.A. (1957), de importanță mai mică, în decembrie 1959—ianuarie 1960 a avut loc sesiunea de la Tripoli care a elaborat constituția provizorie a Republicii Algeriene și statutul F.L.N. Această sesiune a remaniat primul guvern provizoriu (G.P.R.A.) proclamat în septembrie 1958, la Tunis. Cel de-al doilea G.P.R.A. va fi desemnat mai tîrziu, în august 1961, la Tripoli. În februarie 1962 C.N.R.A. a dat mandat guvernului provizoriu să încheie negocierile care aveau loc cu reprezentanții guvernului francez. A urmat apoi semnarea acordurilor franco-algeriene de la Evian prin care se recunoaște independența Algeriei, integritatea teritorială și suveranitatea internă și externă a țării.

Am străbătut în continuare pădurile de stejar ale Kabyliei, cu gîndul la luptele poporului algerian și la istoria lui nouă.

Rodica GEORGESCU

ÎN ACEA ZI DE MARȚI A LUNII NOIEMBRIE...

La ora 7,19, cu vocea obosită și fața trasă de nesomn, un comentator al rețelei de televiziune N.B.C. a anunțat sec: California a fost luată de John F. Kennedy. După interminabile ore de așteptare și tensiune, se părea că, în sfîrșit, unul din cei doi candidați avea un număr suficient de electori pentru a deveni cel de al 35-lea președinte al Statelor Unite. M-am ridicat din fața televizorului și am ieșit pe terasă. Puteam oare transmite corespondența? De la etajul al 17-lea al hotelului Croydon, lumina dimineții de 9 noiembrie apărea filtrată încet prin ceața compactă care ștergea contururile liniilor impresionantei geometrii a clădirilor înalte din New York. O ceață de cu totul altă natură crea incertitudini asupra rezultatelor votului. Deși New York-ul — sediu al principalelor rețele de radio și televiziune și al agențiilor de presă americane — este centrul nervos al informațiilor de pe întreg cuprinsul Statelor Unite, știrea tradițională care pune punctul final al unei campanii electorale, recunoașterea înfrîngerii de către unul din candidați, nu parvenise. Pur și simplu Richard Nixon, candidatul republican, nu făcuse încă o declarație în acest sens. În momentul respectiv, obosit de dura campanie electorală, el dormea într-un apartament al unui mare hotel din Los Angeles iar statul său major mai spera încă într-o minune. De altfel, datorită diferenței de fuse orare, la Los Angeles era cu trei ore mai devreme...

Alegerile începuseră de mai bine de 24 de ore. Devreme, în dimineața zilei de 8 noiembrie pornisem pe străzile New York-ului. Un soare strălucitor și un vînt tăios învăluiau orașul. Pe pancartele umflate de vînt, ce traversau străzile, citeai: „Unește-te cu Rockefeller pentru a alege pe Nixon-Lodge", sau „Dislodge Nixon" (joc de cuvinte la adresa candidaților republicani însemnînd „să-l eliminăm pe Nixon"). În ajun ori unde ai fi întors butonul televizorului, peste tot te întîmpina figura unuia din cei doi candidați, din megafoanele instalate pe străzi se revărsau chemări, la colțuri de stradă agenți electorali dădeau ultimele retușuri apelurilor către pietoni. Dar, în această dimineață, peste tot domnea o liniște nefirească. Orașul, de obicei atît de viu, zgomotos, trepidant, cu circulația automobilistică de extremă intensitate, părea aproape pustiu. Pînă și pașii rarilor pietoni se puteau auzi prin defileele de beton, sticlă și aluminiu care alcătuiesc străzile și bulevardele. Pe reverele hainelor unor trecători un nasture de metal ți-l înfățișa dacă-l priveai dintr-o parte pe Nixon, iar dacă te uitai din alt unghi pe candidatul republican la funcția de vicepreședinte, Lodge. Nu lipseau nici „nasturi" Kennedy. Un școlar avea un medalion cît o farfurioară cu inscripția: „Dacă aș avea 21 de ani l-aș vota pe Kennedy". Cînd și cînd treceau purtători ai unui „nasture" alb pe care citeai: *Nici unul*. Cu două zile în urmă reținusem dintr-un articol al lui James Reston publicat în *New York Times*: «Omul pe al cărui nasture scrie «Nici unul»(în engleză. «Neither») s-ar putea să fie mai aproape de felul de a gîndi al țării ca oricare altul». Sondajele ultime consemnau chiar că, din trei persoane una nu era decisă asupra felului în care să voteze. Abia spre prînz New York-ul s-a mai animat.

Cetățenii se prezentau la centrele de vot unde se verifica dacă sînt înscriși în listele de alegători. Intrați în cabine acoperite de draperii, ei se aflau în prezența unei mașini cu numeroase butoane, în dreptul cărora figurau numele candidaților la președinție sau ale electorilor, ale candidaților pentru Senat și Camera Reprezentanților, pentru adunările statelor etc. În momentul în care, apăsînd pe butoane își făceau selecția, mașina se anima și impulsurile electrice înregistrau pe dată opțiunea făcută. De fapt, în oraș nu mai era nimic de văzut „pe viu", votul și rezultatele sale fiind și avînd să rămînă pentru multe, multe ore, invizibile. De la președinte și cei doi candidați și terminînd cu ultimul cetățean exista o singură modalitate de a te ține la curent cu desfășurarea votului și aflarea rezultatelor: așteptarea și iarăși așteptarea în fața televizorului. Cele trei mari societăți de televiziune (C.B.S., N.B.C., A.B.C.) mobilizaseră forțe imense pentru „acoperirea evenimentului". În plus, la cartierele lor generale fuseseră instalate mașini electronice de calculat, inovația cea mai lăudată a zilei alegerilor din 1960. Ca de obicei votarea începuse pe coasta de est. Votul marilor orașe care se înlănțuie în apropierea sau chiar pe malul Atlanticului a făcut ca la ora 10,30 televiziunea să anunțe o majoritate de 1 500 000 în favoarea lui Kennedy, iar pe unii comentatori „profeți" să prezică că votul se va încheia cu o diferență de 5 milioane de voturi pentru democrați. În realitate, la ora respectivă nimic nu era concludent. Votul se desfășura de prea puțin timp în vestul mijlociu iar în statele de pe coasta de vest abia începuse.

În nord vremea era noroasă, la Detroit și Chicago ploua, în zona Munților Stîncoși cădeau ninsori ușoare, în sud și pe coasta Pacificului un soare dulce poleia așezările. Din vestile posturilor de radio și televiziune era imposibil de descifrat cine va deveni președinte. Votul debutase sub semnul incertitudinii și incertitudinea persista. Puțini comentatori de frunte se mai hazardau în pronosticuri.

În ajun, cînd bursa de acțiuni — „plexul solar al capitalismului", cum o denumise André Maurois — urma să se închidă pentru 48 de ore, am fost în clădirea cu fațadă de templu antic grec care o adăpostește. Priveam frămîntarea nervoasă a misiților și comenzile de cumpărări și vînzări de acțiuni înregistrate pe panourile luminoase. Puțin timp înainte de ora 15,30, într-o lojă care domină parterul de tranzacție, a apărut reprezentantul președintelui bursei. O sonerie și apoi o lovitură de cio-

CUM ESTE ALES PREȘEDINTELE S.U.A.

Alegerile americane au loc în fiecare an bisect, în prima marți după prima luni din noiembrie. Simultan cu alegerea președintelui se alege a treia parte din Senat și totalitatea membrilor Camerei Reprezentanților. Alegerile americane se desfășoară prin intermediul „Colegiului electorilor". Înainte de alegeri, organizațiile partidelor republican și democrat trebuie să pregătească liste de electori în toate cele 50 de state și în districtul federal Columbia. Fiecare stat are dreptul să aleagă un număr de electori corespunzător numărului membrilor Congresului din partea statului respectiv. Camera Reprezentanților are 435 de membri, iar Senatul, 100. Anul acesta, pentru prima dată în istoria Statelor Unite, locuitorii districtului Columbia au dreptul să aleagă trei electori. Prin urmare, numărul electorilor se va ridica la 538. Pentru a deveni președinte al Statelor Unite, candidatul unuia dintre partide trebuie să obțină cel puțin 270 de voturi aie electorilor.

După alegeri, în prima luni, după cea de-a doua miercuri din luna decembrie (anul acesta ziua va fi 14 decembrie) electorii se întrunesc în capitalele statelor lor sau în alte locuri fixate de legislația locală. Se votează separat pentru președinte și vicepreședinte. Apoi listele sînt expediate președintelui Senatului și sînt deschise în cadrul unei ședințe comune a Senatului și Camerei Reprezentanților care are loc la 6 ianuarie sau în ziua următoare dacă 6 ianuarie este duminică. În această ședință sînt calculate voturile electorilor statelor. Dacă nici unul din candidați nu obține majoritatea necesară, amendamentul al 12-lea la constituția americană prevede ca președintele să fie ales de Camera Reprezentanților, care îl va desemna dintre candidații care au obținut cel mai mare număr de voturi. În acest caz, membrii Camerei Reprezentanților din partea unui stat dispun în totalitatea lor doar de un vot. Aceeași procedură este folosită pentru alegerea vicepreședintelui, cu deosebire că el este ales de Senat. În istoria Statelor Unite se cunosc numai două cazuri în care a trebuit să se recurgă la acest mecanism. Primul s-a petrecut în 1801, cînd după 36 de scrutine a fost ales Thomas Jefferson președinte, iar al doilea, în 1825 cînd a fost ales într-un mod similar John Adams.

can au anunțat încetarea activității. Fusese „o zi obișnuită". Specialiștii vedeau în acest fapt dovada că lumea financiară n-are nici o reacție deosebită în momentul cînd votul urma să decidă între cei doi candidați. Calmul de la bursă se explica prin faptul că această „lume" nu-și vedea în nici un fel afectate interesele de rezultatele cursei electorale.

Se spune că, pînă spre seară, rezultatele votului înclină de obicei în favoarea republicanilor. Spre sfîrșitul zilei, cînd la urne se prezintă în special cei aflați în producție și familiile lor, balanța se schimbă spre democrați. Orele treceau, dar ciudata alchimie din care rezultă în Statele Unite un nou președinte, refuza de data aceasta să dea verdictul.

Lunga și obositoarea campanie electorală fusese un adevărat Moloh mîncător de dolari. Forțe financiare imense erau angajate de ambele părți. Principala noutate a acestei campanii electorale au constituit-o cele patru dezbateri televizate dintre candidatul republican, vicepreședintele Richard Nixon, și candidatul democrat, John F. Kennedy. În aceste dezbateri s-a concentrat ca într-o lupă esența întregii campanii electorale: accentul extraordinar pe personalitatea și înfățișarea candidaților și caracterul confuz și nu prea diferențiat al obiectivelor politice pe care ei declarau în public că le urmăresc. Candidatul democrat a atacat cu virulență problema declinului prestigiului Statelor Unite în lume sub administrația republicană. Oponenții afirmau insistent că în schimb candidatul democrat este lipsit de experiență în materie de conducere. În ziua alegerilor, viitorul le apărea cetățenilor nebulos.

La fiecare 20 de ani alegerea președintelui coincide cu data recensămîntului federal. Așa s-au petrecut lucrurile și în 1960. În acel an, la 1 aprilie, populația Statelor Unite totaliza 179 300 000 de locuitori. 28 700 000 de americani erau înregistrați în categoria „gulere albe", iar 24 200 000 în cea a „gulerelor albastre" (persoane care participă efectiv la munca în producție). Dar și unii și alții, și familiile lor, își puneau nenumărate întrebări, începînd de la viitorul situației personale și terminînd cu marile probleme asupra unei lumi în continuă schimbare. O zecime din populație, negrii, care în cea mai mare parte nici nu puteau participa la vot, își puneau întrebări din cele mai acute.

Va ieși oare un număr cîștigător din apăsarea pe butoanele mașinilor instalate în cabinele de vot, în această epocă pe care mulți gazetari americani o denumeau atunci „post-sputnik"?

Trecuse tocmai de miezul nopții și creierele electronice de la A.B.C. și C.B.S. au indicat o tendință favorabilă republicanilor. Două ore mai tîrziu, la o reverificare, aceste „creiere" au admis că greșiseră. Între timp s-au comunicat rezultatele provizorii de pe coasta de est unde votul se închisese la ora 21: majoritate favorabilă lui J. F. Kennedy. În regiunile rurale, inclusiv în cele din vestul mijlociu, în frunte se aflau republicanii. În schimb, sudul înclina spre democrați și comentatorii puneau aceasta pe seama faptului că la vicepreședință candida L. B. Johnson.

Urmărind emisiunile de televiziune aveai senzația că te afli în fața unui spectacol plin de neprevăzut, în care momentele de „suspense", loviturile de teatru se succedau cu o viteză amețitoare.

La ora 1 noaptea, la postul telegrafic special instalat la Hyannisport, localitate unde se afla John F. Kennedy, s-a primit chiar un mesaj de felicitare al președintelui Eisenhower către noul președinte ales. Secretarul de presă al candidatului democrat l-a chemat de urgență la Washington, prin telefon, pe James Hagerty, secretarul de presă al președintelui Eisenhower, pentru a-i cere confirmarea telegramei. Dar Hagerty a rugat ca telegrama să fie anulată: el avea în buzunar două mesaje, unul pentru caz de victorie și altul pentru situația în care candidatul democrat ar fi fost înfrînt. Dintr-o greșeală, după cum s-a explicat, unul dintre aceste mesaje a fost trimis prea curînd.

Să relatăm și o altă întîmplare din acea noapte de 8 spre 9 noiembrie. În tot cursul nopții la Washington, șeful Serviciului secret, Urbanus E. Baughman a urmărit emisiunile de televiziune. Telefonul de lîngă el se afla în legătură directă cu grupurile de agenți ai Serviciului secret deplasate special la Los Angeles și Hyannisport. Unul dintre aceste grupuri urma să primească ordin de a lua sub protecția sa pe viitorul președinte, imediat ce rezultatul votului îl va face cunoscut. La ora 2,35, în momentul în care la televiziune s-a anunțat că există 261 de electori în favoarea lui Kennedy, șeful grupului de agenți de la Hyannisport l-a chemat pe Baughman cerînd să i se dea ordinul respectiv. Răspunsul a fost însă negativ. Lui Kennedy îi mai lipseau 8 voturi de electori. Abia la ora 5,35, cînd la televiziune s-a comunicat că datele provizorii indică 285 de electori pentru Kennedy, a pornit ordinul pentru grupul de agenți secreți aflat la Hyannisport. Cînd John F. Kennedy s-a trezit, la ora 9,30 dimineața, unul din principalii săi consilieri, Ted Sorensen, i-a adus la cunoștință că, deoarece grupul de electori din California fusese definitiv cîștigat, el devenise următorul președinte al Statelor Unite. În total, John F. Kennedy dispunea de 303 voturi de electori față de 219 ai lui Richard Nixon. Dar în ce privește diferența dintre voturile alegătorilor, ea era cea mai mică din ultimii 80 de ani, cifrîndu-se la abia 112 881 de voturi, respectiv o zecime din 1 la sută din totalul voturilor exprimate.

La Hyannisport rezultatele alegerilor au fost primite cu sobrietate. Rămăsese doar să se mai aștepte comunicarea de la Los Angeles din partea candidatului republican, Nixon. La ora 12,45, ora Coastei Atlanticului, pe ecranele aparatelor de televiziune a apărut secretarul de presă al lui Nixon care vorbea de la hotel „Ambasador" din Los Angeles. Astfel, toți telespectatorii au aflat că Nixon s-a declarat înfrînt. La ora 13,45 Kennedy a declarat presei că acceptă rezultatul votului.

Pe ecranele televizoarelor a apărut Hyannisport. Aveam în fața ochilor un tablou nou pentru Statele Unite: un președinte de 43 de ani, cel mai tînăr președinte american. El era înconjurat de statul său major electoral: Robert Kennedy, 35 de ani, creierul mic al campaniei; Ted Sorensen, 32 de ani, alter ego-ul viitorului președinte, persoana care se identifica într-o asemenea măsură cu șeful său încît la o adunare unde candidatul democrat n-a putut să-și continue cuvîntarea din cauza unei

Acum 4 ani...

pierderi momentane a vocii, Sorensen a reluat-o de îndată cu același ton și cu același fir logic uitîndu-se în niște foi de hîrtie de pe tribună. Ulterior, s-a aflat că aceste foi nu conțineau nici un cuvînt. Și, în sfîrșit, Pierre Salinger, 35 de ani, secretarul de presă; Kenn O'Donnell, 36 de ani etc... Ce semnificație vor da oare acești oameni o dată instalați la Casa Albă, chemării electorale spre „noile frontiere"? Se putea oare ca noul președinte aparținînd, după cum declara chiar el, „unei alte generații de americani", în pofida caracterului politic prolix al cuvîntărilor sale specifice acelei campanii electorale, să nu țină seama în funcția ce-l aștepta de noile realități și imperative internaționale, de discreditarea politicii „erei Dulles", de necesitatea unei gîndiri proprii anilor 60...? și ce influență va avea marja atît de strînsă a rezultatelor votului? Erau întrebări firești dintre numeroasele care nu-și găseau răspuns în acel moment.

Cîteva ore mai tîrziu, în primul editorial al ziarului *New York Times* consacrat alegerilor, se afirma: „Socotim că este un lucru bun că rezultatul alegerilor este atît de strîns. Aceasta va servi ca o forță de reținere, ca un memento pentru administrația Kennedy, că ea trebuie să procedeze cu precauție și că ea nu are mandat de a se îmbarca într-o politică fie externă, fie internă de schimbări drastice".

Pe atunci nu puteam să-mi închipui, după cum nu putea să-și închipuie nimeni, că trei ani mai tîrziu, tot într-o zi de noiembrie, tot la New York, voi asculta o voce gîtuită, întrerupînd programul muzical de prînz al unui post de radio și rostind dintr-o suflare: „Președintele a fost împușcat mortal".

Acum, după patru ani de la alegerile din 1960, poporul american se prezintă din nou în fața urnelor. Mecanismele electorale vor intra din nou în funcțiune, cu un coeficient în plus de perfecționare tehnică. De data aceasta rezultatele scrutinului vor dezvălui opțiunea poporului american față de una din cele două tendințe diferite în viața politică a S.U.A.

Eugen PREDA

VENEZUELA: simptome de criză

Intensificarea curentelor de opoziție împotriva guvernului de la Caracas și, mai ales, constituirea Frontului Național de Opoziție; precizarea pe care președintele Leoni a simțit nevoia s-o facă, în cadrul unui foarte recent interviu (primul de la preluarea conducerii Venezuelei, în martie a.c.) cu privire la „linia dură" a politicii sale; episodul cu răpirea demonstrativă a adjunctului ataşatului militar american la Caracas de către forțele armate de eliberare națională și, în sfîrșit, demisia guvernului venezuelez — toate aceste fapte sînt tot atîția indici ai crizei ce se manifestă actualmente în viața social-politică venezueleză, la numai aproximativ jumătate de an de la schimbarea conducerii țării. Cum s-a ajuns aici?

Majoritatea comentatorilor subliniau, după alegerile din decembrie trecut în urma cărora a venit la putere Raul Leoni, candidatul partidului fostului președinte Betancourt „Accion Democratica" — că acestea au reflectat, îndeosebi prin voturile acordate candidaților partidelor din așa-zisa opoziție legală, „preocuparea populației Venezuelei pentru reforme radicale, de care noul președinte va trebui să țină seamă" *(France Observateur)*.

O moștenire cu multe ipoteci

Despre Venezuela nu se poate spune că e o țară săracă. Dimpotrivă. În țară circulă o vorbă: „Pe muntele Cerro Bolivar trebuie să ștergi doar praful ca să dai peste minereu de fier". Într-adevăr, în munți există uriașe rezerve de minereu de fier (evaluate la 700 milioane tone) care pot fi exploatate sub cerul liber — deci la un preț de cost foarte redus. Pe lista resurselor naturale ale țării mai trebuie adăugate bauxită, mangan, superfosfați de înaltă calitate, cupru, sulf, aur, nichel, cărbune, magneziu... Dar cea mai valoroasă bogăție a țării este desigur petrolul, descoperit oficial în 1914 — deși încă în ultimul an al secolului trecut președintele unei societăți ce se ocupa cu forarea puțurilor de apă („Artezian Company of Maracaibo") anunța dezolat că este silit să lichideze societatea pentru că, în locul apei căutate prin acele locuri pe care Amerigo Vespucci le botezase în urmă cu 400 de ani „Mica Veneție", nu găsea decît... petrol. Astăzi, în statisticile petroliere, Venezuela ocupă locul doi între țările capitaliste producătoare — extrăgînd în 1963 aproximativ 170 milioane tone (14 la sută din producția mondială).

Situația social-economică a țării este apreciată de observatori ca fiind dezastruoasă. Cauza este lipsa celei „de-a doua independențe" — respectiv a celei economice. Căci bogățiile țării, predate cu decenii în urmă de dictatorul Gomez pe mîna capitalului străin, au rămas în aceeași situație pînă azi (de pildă din cele 6,6 milioane ha în subsolul cărora se află resurse petroliere, filialelor companiei americane „Standard Oil" și celei anglo-olandeze „Shell" le revin 71,4 la sută, respectiv 20 la sută, iar minereurile de fier sînt controlate numai de companii americane — „United Steel", „Bethlehem Steel" etc.). De altfel în articolul din *U.S. News and World Report* mai sus citat se menționează: „Printre industriași (din Venezuela — n.a.) se numără mulți oameni de afaceri americani. Majoritatea marilor fabrici de automobile posedă fabrici *de asamblare* (sublinierea ns.) în această țară. Camera de comerț americană din Venezuela cuprinde 174 companii, printre care figurează nume familiare ca Quaker Oats, Goodyear, Colgate, General Electric, Johnson and Johnson..."

Condamnînd această stare de lucruri, primul congres al economiștilor venezuelezi, desfășurat în vara anului trecut, sublinia că „monopolurile străine împiedică dezvoltarea industriei naționale a Venezuelei". Însăși revista americană *Newsweek* arăta de ce investițiile străine nu sînt privite cu ochi buni în Venezuela, ca de altfel și în alte țări din America Latină. Economiștii latino-americani, menționa *Newsweek* — „sînt convinși că majoritatea investițiilor străine iau calea unor întreprinderi care aduc beneficii mari, dar în care se folosește puțină forță de muncă, ceea ce nu contribuie la distribuirea de venituri. În Venezuela, cele două miliarde de dolari investiți în producția de petrol dau de lucru la numai 1,4 la sută din totalul forței de muncă". O altă față a problemei este prezentată într-un document elaborat de Comisia economică O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L.) dat publicității la sediul O.N.U. și în care se evidențiază — cu referire la Venezuela — faptul că „investițiile merg în cea mai mare parte spre industria extractivă, deoarece monopolurile străine sînt interesate să nu se dezvolte o industrie prelucrătoare proprie, pentru a putea menține țările latino-americane ca debuseu al propriilor lor produse industriale". Rezolvarea dată de Betancourt acestei situații este cunoscută. După venirea la putere, el și-a interzis pînă și propria sa carte — „Venezuela și petrolul" — scrisă în anii de exil în Mexic, în care cerea promovarea unei politici petroliere naționale!...

O altă problemă critică de ordin social-economic a Venezuelei este cea agrară. „Este țara marilor latifundiari și a fermelor minuscule" — scrie economistul uruguayan Guilhermo Bernard în capitolul „Venezuela: ritm de broască țestoasă" din cartea „Problema agrară în țările latino-americane". Și tot el arată că 168 000 de mici proprietari (71,6 la sută din numărul total al fermelor) posedă numai 2,5 la sută din întreaga suprafață, în timp ce numai 1,5 la sută din numărul total de proprietari dispun de 78,6 la sută din întreaga suprafață. Dar există și sute de mii de țărani fără pămînt, în căutarea unei parcele pe care s-o valorifice. Această situație a făcut pe un economist venezuelez să exclame: „Sărăcimea din Caracas are un standard de viață foarte redus, dar țăranii din Venezuela n-au absolut nici unul!" Cît privește așa-zisa reformă agrară intrată în vigoare în martie 1959 și care, potrivit inițiatorului ei, Betancourt, trebuia să devină „un model pentru întregul continent", de ea n-au profitat decît... latifundiarii, cărora, în general, pentru pămînturi nefolosibile situate în păduri și munți, li s-au plătit de către stat prețuri de răscumpărare „echitabile", fondurile alocate pentru respectiva reformă consumîndu-se astfel în ritm vertiginos. Dar chiar mulți dintre cei ce au primit loturi de pămînt „la prețuri comerciale", plătibile în 15 rate, cu dobîndă, le abandonează din cauza lipsei creditelor pentru semințe și a lipsei echipamentului și ajutorului tehnic. „Jalnice rezultate ale unei legi agrare!" — exclamă Guilhermo Bernard în lucrarea citată.

Promisiuni, doar promisiuni electorale

Iată, deci, fundalul pe care s-a înscris instalarea lui Raul Leoni la palatul prezidențial Miraflores din Caracas. Nu puțini au fost însă comentatorii care au subliniat faptul că dr. Leoni, la preluarea mandatului său, s-a aflat pe o poziție chiar mai șubredă decît prede-

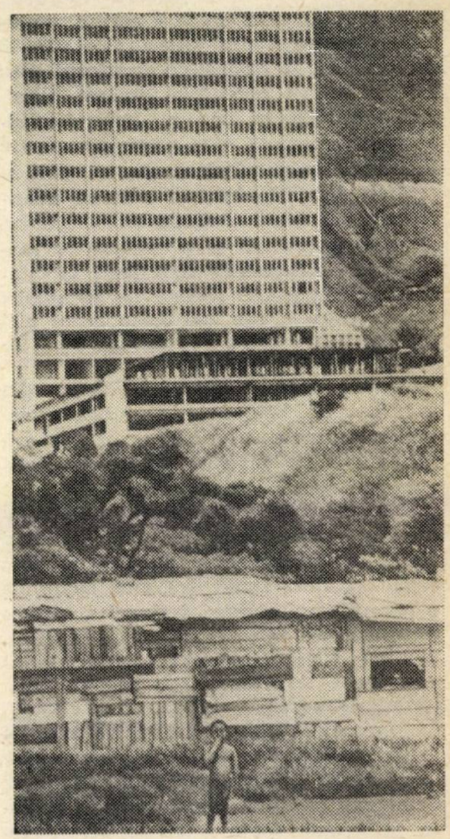

La marginea Caracasului, în imediata apropiere a zgîrie-norilor, se întind cartierele de „ranchos" — cocioabe mizere

cesorul său, Betancourt, cu aceeași poziție; cînd acesta din urmă a preluat funcția de președinte, după alungarea dictatorului Perez Jimenez, el s-a bucurat atunci, într-o largă măsură, de încrederea maselor care sperau ca el să introducă în țară legalitatea și democrația.

Desigur, dîndu-și seama de situația nu prea solidă pe care i-o oferea postura de succesor al compromisului Betancourt și de candidat al partidului acestuia (Acțiunea democratică), Raul Leoni, a căutat să-și consolideze poziția formulînd o serie de promisiuni cu privire la înfăptuirea reformei agrare, adoptarea unor măsuri menite să ducă la îmbunătățirea nivelului de trai ca, de pildă, reducerea prețurilor la mărfurile alimentare; de asemenea el a declarat că va milita pentru realizarea unui obiectiv de seamă cum e „reconcilierea națională", iar pe plan extern s-a pronunțat pentru o politică de prietenie și de înțelegere cu toate țările.

Cele șapte luni care au trecut de la instalarea lui Leoni permit cu greu descoperirea vreunor elemente care să confirme că noul președinte s-ar fi depărtat în fapt de linia predecesorului său, sau că ar avea măcar intenția s-o facă. „Guvernul Leoni — se subliniază într-un manifest al Frontului de eliberare națională, reprodus de ziarul francez *Le Monde* — urmează calea trasată de către Betancourt. Protestului maselor populare suferind de foamete, șomajului și mizeriei, guvernul nu este capabil să le răspundă decît prin închisoare, raiduri sălbatice, represiune masivă și asasinate brutale care au umplut de oroare întregul popor. Supunerea față de cercurile imperialiste a transformat guvernul în inamicul principal a tot ceea ce simbolizează cultura, progresul, democrația și libertatea".

E drept că unele ziare vorbesc de un oarecare „boom economic", înregistrat în acest an. El se referă însă numai la activitatea întreprinderilor particulare și la profiturile acestora și nu se răsfrînge cîtuși de puțin asupra creșterii nivelului de trai al maselor largi.

Axul crizei

Nesocotirea revendicărilor fundamentale ale maselor, continuarea promovării unei politici antipopulare au avut drept consecință în ultima vreme creșterea mișcării de opoziție față de regimul Leoni, la numai cîteva luni de la instalarea sa. Unul din cele mai semnificative elemente ale actualei situații politice din țară îl constituie desigur crearea Frontului Național de Opoziție. Atît componența sa — alături de Partidul comunist, Mișcarea revoluționară de stînga, Centrala unică a oamenilor muncii, Federația centrelor universitare și o serie de personalități aparținînd mișcării de stînga, fac parte din respectivul Front și partidul Avangarda națională populară și o serie de fracțiuni desprinse din alte partide burgheze de opoziție —, cît și programul F.N.O. reflectă tendința de polarizare a forțelor care caută o ieșire din criza actuală. Revendicările Frontului Național de Opoziție, așa cum reies dintr-un prim manifest dat publicității, se referă la încetarea amestecului străin în treburile interne ale țării, acordarea unei amnistii generale pentru deținuții politici, restabilirea libertăților democratice, încetarea represiunilor, iar pe plan economic — lupta împotriva mizeriei, înlocuirea actualului sistem al latifundiilor și înfăptuirea unei largi reforme agrare, adoptarea de măsuri progresive de control asupra dezvoltării industriei naționale și o politică de industrializare a țării pentru ridicarea nivelului de trai al poporului. Totodată Frontul Național de Opoziție s-a pronunțat pentru unitatea tuturor sectoarelor și forțelor populare, naționale și revoluționare ale țării. De altfel, însești cerințele mai sus expuse constituie o platformă largă pe care se întîlnesc năzuințe ale unor sectoare din cele mai variate ale opiniei publice. Spre exemplu, acordarea unei amnistii generale pentru deținuții politici constituie o aspirație a celor mai largi mase, mișcarea pentru impunerea acestei amnistii transformîndu-se în ultima vreme într-o acțiune de mare amploare, căreia i s-a alăturat și acțiunea unor personalități proeminente ale opiniei publice mondiale, ca renumitul filozof englez Bertrand Russel. De asemenea, sînt evidente tendințele spre dezvoltarea industriei naționale și eliberarea ei de controlul străin. Acestea reflectă atît sentimentele ostile ale unor pături ale burgheziei naționale împotriva dependenței de capitalul străin cît și revolta maselor muncitoare asupra cărora se răsfrîng în modul cel mai direct, în ultimă instanță, consecințele dominației economice străine. La Conferința națională a ziariștilor venezuelezi, desfășurată la sfîrșitul lunii iulie a.c. la Valencia, și la care au participat ziariști aparținînd partidelor Acțiunea democratică (de guvernămînt), Partidul social-creștin, Mișcarea revoluționară de stînga etc., s-au formulat proteste atît împotriva arestării ziariștilor din cauza activității lor profesionale, cît și împotriva pătrunderii monopolurilor străine în economia țării, luîndu-se atitudine pentru apărarea industriei naționale. De asemenea, mai recentul congres al muncitorilor petroliști venezuelezi, subliniind într-una din rezoluțiile sale faptul că societățile petroliere străine au realizat în ultimii cinci ani profituri de peste 2 miliarde dolari — depășind astfel de cîteva ori investițiile făcute — a cerut instituirea impozitelor asupra profiturilor respectivelor societăți.

O intensificare a represiunilor îndreptate împotriva cercurilor care cereau decretarea amnistiei, ca și împotriva mișcării sindicale ale cărei revendicări se referă la majorarea salariilor și adoptarea unor măsuri împotriva șomajului, foametei și mizeriei (s-au efectuat o serie de raiduri polițiste soldate cu noi arestări în rîndul conducătorilor Partidului comunist, al Mișcării revoluționare de stînga și al Centralei unice a oamenilor muncii din Venezuela, iar bande înarmate „înscrise la poliție" au devastat sediile partidului „Avangarda populară națională" și Federației centrelor universitare) au dovedit că nu pot fi nutrite iluzii cu privire la o schimbare a orientării guvernului Leoni.

De altfel, însuși acesta, în cadrul primului său interviu de la preluarea puterii, acordat la sfîrșitul lui septembrie corespondentului agenției *Associated Press*, a afirmat limpede că va urma „linia dură" a predecesorului său. Ceea ce a determinat reluarea operațiunilor de către F.A.L.N.

Dar acțiunile antipopulare nu fac decît să sublinieze slăbiciunea regimului. Cu atît mai mult cu cît este știut că la formarea guvernului său, dr. Leoni era sprijinit doar de partidul său — și acesta scindat în două rînduri — pierzînd sprijinul partidului social-creștin (COPEY) care l-a susținut pe Betancourt; iar în momentul de față ziarele proguvernamentale vorbesc cu neliniște nu numai despre opoziția de stînga ci și despre existența unei opoziții de dreapta, fapt care de altfel a fost relevat și de însuși secretarul general al partidului de guvernămînt, în cadrul celui de-al 14-lea congres al său, desfășurat la mijlocul lui septembrie. Ba chiar se pare că pînă și Betancourt trage sforile din umbră împotriva celui care i-a luat locul. Cît privește demisia de zilele trecute a guvernului venezuelez, ea nu face decît să confirme o dată în plus lipsa de stabilitate a guvernului format numai din reprezentanții partidului lui Leoni — „Acțiunea democratică" — care a întrunit mai puțin de o treime în alegerile din decembrie trecut; „formula de echilibru", la care s-a ajuns prin preconizarea unui guvern de coaliție în care să intre, alături de partidul guvernamental, și două din opoziția legală, partidele de centru „Uniunea democratică republicană" și „Frontul național democratic", este privită de comentatorii venezuelezi cu scepticism.

Axul actualei crize din țară este deci, cum sublinia un conducător al Partidului comunist venezuelez, lupta pentru puterea politică. La această luptă participă, pe de o parte, clasele conducătoare interesate în menținerea regimului de exploatare și de aservire față de interese străine; pe de altă parte — forțele progresiste care tind să obțină crearea unui guvern patriotic și național, ceea ce ar deschide, în sfîrșit, în fața țării pe pămîntul căreia s-a născut Bolivar, calea dezvoltării independente și suverane.

I. CIOARĂ

JEAN-PAUL SARTRE:

De ce am refuzat premiul Nobel

Textul integral
al interviului acordat
presei suedeze

„Regret mult că întreaga întîmplare a căpătat aspectul unui fapt de senzație. Mi-a fost atribuit un premiu literar și eu îl refuz. Aceasta decurge însă din faptul că nu am fost informat din timp de ceea ce se pregătea. Cînd am citit în revista *Le Figaro Littéraire* din 15 octombrie relatarea corespondentului din Suedia că Academia suedeză își îndrepta alegerea spre mine, deși încă nu era nimic definitiv, mi-am închipuit că scriind Academiei suedeze o scrisoare, pe care am și expediat-o a doua zi, aveam să pun lucrurile la punct și să previn astfel discuția.

Nu știam atunci că premiul Nobel este acordat fără să se ceară părerea celui interesat și credeam că ar mai fi timp să împiedic alegerea mea. Înțeleg foarte bine că atunci cînd Academia suedeză și-a fixat alegerea, ea nu mai putea reveni asupra deciziei sale. Rațiunile pentru care eu renunț la premiu nu privesc nici Academia suedeză și nici premiul Nobel în sine — așa cum am și explicat de altfel în scrisoarea pe care am trimis-o Academiei. Vorbeam acolo de două feluri de considerente: motive personale și motive obiective.

Motivele personale sînt următoarele: Refuzul meu nu este un act improvizat — eu am refuzat întotdeauna distincțiile oficiale .Cînd, după război, în 1945, s-a propus decorarea mea cu Legiunea de Onoare, am refuzat, deși aveam prieteni în guvern. De asemenea, n-am dorit niciodată să intru la Collège de France, așa cum îmi sugerau unii dintre prietenii mei.

Această atitudine se întemeiază pe concepția mea despre munca scriitorului. Un scriitor care ia poziții politice, sociale sau literare nu trebuie să acționeze decît cu mijloacele care îi sînt proprii, adică folosind cuvîntul scris. Orice distincție pe care el ar primi-o îi expune pe cititorii săi unei presiuni pe care eu nu o consider de dorit. Nu ar fi același lucru dacă semnez Jean-Paul Sartre sau dacă semnez Jean-Paul Sartre, laureat al premiului Nobel.

Scriitorul care acceptă o distincție de acest fel angajează deopotrivă asociația sau instituția care l-a onorat: simpatiile mele pentru partizanii venezuelezi nu mă angajează decît pe mine, în timp ce, dacă Jean-Paul Sartre, laureat al premiului Nobel, ia atitudine în favoarea rezistenței în Venezuela el angajează o dată cu sine premiul Nobel ca instituție.

Scriitorul trebuie deci să nu îngăduie preschimbarea lui într-o instituție, chiar dacă această transformare s-ar produce în formele cele mai onorabile, așa cum e cazul acum.

Atitudinea aceasta este, evident, una absolut personală și nu comportă nici un fel de critică la adresa celor care au fost în trecut încununați cu premiul Nobel. Eu am multă stimă și admirație pentru mai mulți dintre laureații pe care am cinstea să-i cunosc.

Rațiunile de ordin obiectiv sînt următoarele:

Singura luptă posibilă în momentul de față pe frontul culturii este lupta pentru coexistența pașnică a celor două culturi, cea a Răsăritului și cea a Apusului. Nu vreau să spun că trebuie să ne îmbrățișăm unii cu alții, știu bine că o asemenea confruntare între cele două culturi trebuie în mod necesar să îmbrace forma unui conflict, însă ea trebuie să aibă loc între oameni și între culturi, fără intervenția instituțiilor.

Personal, resimt adînc contradicția dintre cele două culturi; eu însumi sînt făcut din aceste contradicții. Simpatiile mele se îndreaptă neîndoielnic spre socialism și spre ceea ce se numește blocul răsăritean, însă m-am născut și am crescut într-o familie burgheză și într-o cultură burgheză. Această situație îmi permite să colaborez cu toți cei care doresc să apropie cele două culturi. Sper totuși, bineînțeles, că cel mai bun — adică socialismul — va cîștiga în actuala confruntare.

Acesta este motivul pentru care nu pot accepta nici o distincție acordată de vreo înaltă instituție culturală, nici din Răsărit, nici din Apus, chiar dacă înțeleg foarte bine că asemenea distincții există. Deși toate simpatiile mele se îndreaptă către socialism, eu aș fi tot atît de incapabil să accept de pildă premiul Lenin, dacă cineva ar dori să mi-l acorde — ceea ce nu este cazul.

Știu foarte bine că premiul Nobel în sine nu este un premiu literar al blocului occidental, însă el este ceea ce se face din el și s-ar putea produce evenimente care să scape cu totul controlului membrilor Academiei suedeze.

Din cauza aceasta, în situația actuală premiul Nobel se înfățișează din punct de vedere obiectiv ca o distincție rezervată scriitorilor occidentali sau rebelilor din Est. Nu a fost de pildă premiat Neruda, care este unul dintre cei mai mari poeți sud-americani. Nu s-a vorbit niciodată în mod serios de Louis Aragon, deși ar merita cu prisosință. Este regretabil că acest premiu a fost acordat lui Pasternak înainte de a-i fi fost dat lui Șolohov și că singura operă sovietică încununată este o operă editată în străinătate și interzisă în țara sa. S-ar fi putut stabili un echilibru printr-un gest asemănător în celălalt sens. În timpul războiului din Algeria, cînd noi semnasem „Declarația celor 121", aș fi acceptat premiul cu recunoștință căci el nu m-ar fi onorat numai pe mine, ci și libertatea pentru care luptam toți. Lucrul acesta nu s-a întîmplat însă, și abia după sfîrșitul războiului mi-a fost decernat premiul.

În expunerea de motive a Academiei suedeze se vorbește despre libertate: e un cuvînt care invită la numeroase interpretări.

În Apus, se înțelege doar o libertate generală: în ceea ce mă privește, înțeleg libertatea într-un mod mai concret, care consistă în dreptul de a avea mai mult decît o pereche de ghete și de a minca pe săturate. Mi se pare mai puțin primejdios să refuz premiul decît să-l accept. Dacă-l accept, aceasta ar însemna că mă pretez la ceea ce s-ar putea numi „o recuperare obiectivă". Am citit în articolul din *Le Figaro Littéraire* că „nu mi se va imputa un trecut politic controversat". Știu că articolul respectiv nu exprimă opinia Academiei, însă el arată limpede cum ar fi interpretată acceptarea mea în anumite cercuri de dreapta. Consider acest „trecut politic controversat", ca fiind și acum valabil, chiar dacă, între tovarășii mei, sînt gata să recunosc anumite greșeli trecute.

Prin toate acestea nu vreau să spun că premiul Nobel este un premiu „burghez". Dar iată care este interpretarea burgheză pe care ar da-o în mod inevitabil unele cercuri pe care le cunosc bine.

În sfîrșit, ajung la problema banilor. Academia așează o povară foarte apăsătoare pe umerii laureatului atunci cînd își însoțește omagiul de o sumă enormă, și problema aceasta m-a preocupat. Ori accepți premiul și cu suma primită poți sprijini anumite mișcări sau organizații pe care le consideri importante: în ce mă privește m-am gîndit la Comitetul de luptă împotriva apartheidului de la Londra. Ori refuzi premiul din pricina principiilor de ordin general, dar în felul acesta lipsești organizația de un ajutor care i-ar fi putut fi necesar. Cred însă că aceasta este o falsă problemă. Renunț, bineînțeles, la cele 250 000 de coroane pentru că nu vreau să fiu instituționalizat nici în Răsărit nici în Apus. Căci nu ți se poate cere să renunți pentru 250 000 de coroane la principii care nu numai că sînt ale tale, dar pe care le împărtășesc toți tovarășii tăi.

Acestea sînt motivele pentru care am considerat atît de penibile și atribuirea premiului, și refuzul pe care am fost obligat să-l opun

Vreau să închei această declarație printr-un mesaj de simpatie pentru publicul suedez".

Jean-Paul Sartre explică motivele pentru care a refuzat să accepte premiul Nobel

Din articolele lui J.-P. Sartre

LA MOARTEA LUI TOGLIATTI

Fraza lui Marx „Nu vrem numai să înțelegem lumea, vrem s-o schimbăm" [Togliatti] și-o însușea, dar adăugînd — ceea ce Marx nu ar fi dezaprobat — că a o schimba este singurul mod de a o înțelege, deoarece acțiunea luminează ceea ce este în perspectiva a ceea ce va fi (...) De fiecare dată trebuie să ne adaptăm, să înțelegem. Să folosim temeinic metoda marxistă: da, este singura adevărată. Să pretindem că Marx a prevăzut totul, că de la Manifestul Comunist nu s-a schimbat nimic și să ne descurcăm folosind cîteva citate, nu. [Togliatti] a spus undeva că trebuie să împingem analiza pînă la amănunt, să nu neglijăm nimic, că nu vom explica niciodată nimic dacă ne limităm să vedem, în indiferent ce conjunctură, faimoasa manevră defensivă a capitalismului amenințat. Există tradițiile, trecutul, masele, raportul intern al forțelor de stînga, falsele manevre, o sută de alți factori dintre care nici unul nu trebuie neglijat: capitalismul face și el ce poate, nu ce vrea; dacă vrem să-l înțelegem, trebuie să stabilim în fiecare moment cîmpul posibilităților lui (...).

Îl iubeam pentru toate acestea. Îl regăseam în toți prietenii mei comuniști, chiar atunci cînd nu-l vedeam. Exista un stil Togliatti, care, sper, îi va supraviețui. Dar el, cu simplitatea lui liniștită, zîmbetul lui, ironia lui — care, mi s-a spus, putea fi corozivă, dar pe care eu o găseam fermecătoare — cu cultura lui și, sub calmul lui, cu forța lui gata să izbucnească — ca și cum un uriaș ar fi intrat prin vrăji și s-ar fi înghesuit în corpul unui profesor de liceu — era inimitabil. Astfel încît cel pe care îl regret nu este numai omul care a făurit cu mîinile lui un partid de oameni dîrji și liberi: acest partid va ști să-i supraviețuiască și să-și urmeze calea. Este în primul rînd bătrînul calm și puternic pe care l-am văzut pentru ultima oară în luna mai. Un om pe care îl iubeam. Prietenul meu Togliatti.

(Fragment din textele apărute în ziarul l'Unità și în revista Les Temps Modernes**)**

COLONIALISM ȘI NEOCOLONIALISM

N-a trecut prea mult de cînd pămîntul avea două miliarde de locuitori, adică 500 de milioane de oameni și un miliard cinci sute de milioane de indigeni. Primii aveau Cuvîntul, ceilalți îl împrumutau. Între oameni și indigeni intermediarii erau regișori vînduți, feudali, o falsă burghezie complet artificială. Elita europeană a procedat la fabricarea unei elite indigene; erau aleși adolescenți, li se imprimau pe frunte, cu fierul înroșit, principiile culturii occidentale, li se băgau în gură călușe sonore, cuvinte mari, vîscoase care se lipeau de gură; după o scurtă ședere în metropolă, erau trimiși înapoi la ei acasă, falsificați. Aceste minciuni vii nu mai aveau nimic de spus fraților lor; ei raționau; de la Paris, de la Londra, de la Amsterdam lansau cuvinte: „Parthenon! Fraternitate!" și, undeva în Africa, în Asia, de pe buze se auzea: „...thenon! ...nitate!" Era epoca de aur.

Ea s-a terminat: gurile s-au deschis singure; glasurile galbene și negre mai vorbeau despre umanismul nostru, dar pentru a ne reproșa lipsa noastră de omenie. Ascultam fără să ne displacă aceste expuneri curtenitoare ale amărăciunii. La început ne-am minunat cu mîndrie: Cum? Vorbesc singuri? Ia uitați-vă ce-am făcut din ei! Nu ne îndoiam că acceptă idealul nostru de vreme ce ne acuzau că nu sîntem credincioși acestui ideal; pentru moment, Europa a crezut în misiunea ei: ea elenizase pe asiatici, crease acea specie nouă, negrii greco-latini.

A apărut o nouă generație, care a deplasat problema. Cu o răbdare de necrezut, scriitorii, poeții ei au încercat că ne explice că valorile noastre nu se potrivesc cu adevărul vieții lor, că ei nu pot nici să le respingă, nici să le asimileze pe de-a-ntregul. În mare, aceasta însemna: Voi faceți din noi monștri, umanismul vostru pretinde că sîntem universali, iar practicile voastre rasiste ne particularizează. Îi ascultam, foarte decontractați: administratorii coloniali nu sînt plătiți pentru a-l citi pe Hegel...

1961. Ascultați: „Să nu ne pierdem timpul cu văicăreli goale sau cu imitații dezgustătoare. Să părăsim această Europă care vorbește neîncetat despre om masacrîndu-l în același timp pretutindeni unde îl întîlnește, la toate colțurile străzilor ei, în toate colțurile lumii. De secole întregi... în numele unei pretinse „aventuri spirituale" ea înăbușe aproape întreaga omenire". Acest ton este nou. Cine îndrăznește să-l adopte? Un african, om din lumea a treia, fost colonizat. El adaugă: „Europa a ajuns să aibă o asemenea viteză nebunească, dezechilibrată... încît se îndreaptă spre o prăpastie de care este mai bine să ne îndepărtăm". Cu alte cuvinte: Europa este condamnată. Iată un adevăr pe care nu este bine să-l spunem dar de care — nu-i așa, scumpii mei frați de pe continent? — sîntem cu toții profund convinși.

(...)

Știți bine că sîntem exploatatori. Știți bine că am luat aurul și metalele, și apoi petrolul din „continentele noi" și că le-am adus în vechile metropole. Nu fără rezultate excelente: palate, catedrale, capitale industriale; și apoi cînd amenința criza, piețele coloniale aveau rolul să-i amortizeze șocul sau s-o îndepărteze. Europa, îndopată cu bogății, a acordat de jure umanitatea tuturor locuitorilor ei: la noi, om înseamnă complice de vreme ce am profitat cu toții de exploatarea colonială... La noi nu există nimic mai consecvent decît un umanism rasist de vreme ce europeanul nu a putut deveni om decît fabricînd sclavi și monștri. Atît timp cît au existat indigeni, această impostură nu a fost demascată. Genul uman era considerat o postulare abstractă de universalitate care servea la acoperirea unor practici mai realiste: de cealaltă parte a mărilor exista o rasă de sub-oameni care, datorită nouă, poate peste o mie de ani, va ajunge la starea noastră. Pe scurt, genul uman era confundat cu elita. Astăzi, indigenul își dezvăluie adevărul; imediat, clubul nostru atît de închis își dezvăluie slăbiciunea: nu era nici mai mult nici mai puțin decît o minoritate. Mai rău încă: de vreme ce ceilalți devin oameni împotriva noastră, se pare că noi sîntem dușmanii genului uman; elita își dezvăluie adevărata natură: o bandă. Scumpele noastre valori își pierd aripile; dacă le privim îndeaproape, nu vom găsi nici una care să nu fie mînjită cu sînge... Ce s-a întîmplat oare? Doar atît, că eram subiectele Istoriei și că în prezent sîntem obiectele ei. Raportul de forțe s-a răsturnat, decolonizarea este în curs; tot ceea ce pot încerca mercenarii noștri este de a întîrzia desăvîrșirea ei.

(Din prefața la cartea Les Damnés de la Terre de Franz Fanon**)**

DESPRE PATRICE LUMUMBA

Mort, Lumumba încetează să mai fie o persoană, pentru a deveni întreaga Africă, cu voința ei unitară, multiplele ei regimuri sociale și politice, scindările ei, discordiile ei, forța și neputința ei: el nu a fost și nici nu putea să fie eroul panafricanismului; a fost martirul lui. Istoria lui a scos la iveală, pentru toți, legătura profundă dintre independență, unitate și lupta împotriva trusturilor. Moartea lui este un strigăt de alarmă; în persoana lui, întreg continentul moare pentru a învia; națiunile africane au înțeles: ceea ce spunea Accra, Addis Abeba se pregătește s-o facă: ele vor crea un dispozitiv comun care le va permite să ajute luptele revoluționare în țările care nu au dobîndit încă independența. Unitatea înseamnă războiul; sub influența Algeriei, unii înțeleg din ce în ce mai bine că înseamnă de asemenea revoluția socialistă.

Congo nu a pierdut decît o bătălie. La adăpostul armatei naționale congoleze, burghezia congoleză, această clasă de trădători și de vînduți, își va desăvîrși opera și se va constitui în clasă exploatatoare. Concentrarea capitalistă va înfrînge treptat feudalismul, va unifica pe exploatați, vor fi create toate condițiile unui castrism. Dar cubanii vor cinsti memoria lui Marti, care a murit la sfîrșitul secolului trecut fără a vedea victoria Cubei asupra Spaniei și nici supunerea insulei de către imperialismul S.U.A. Și peste cîțiva ani, dacă vrea să arate a lor săi că unitatea se cucerește, Castro-ul congolez va reaminti pe primul martir, Lumumba.

(Din prefața la cartea „Discursurile politice ale lui Patrice Lumumba"**)**

Jean-Paul Sartre, căruia i s-a acordat anul acesta Premiul Nobel pentru literatură, este considerat de multă vreme ca unul dintre cei mai importanți scriitori ai Franței contemporane. El și-a desfășurat activitatea pe mai multe planuri: în filozofie — ca unul din principalii reprezentanți ai existențialismului contemporan; în literatură — ca romancier, nuvelist și dramaturg; în publicistică (este fondatorul și directorul revistei Les Temps Modernes**).**

Născut în 1905, Sartre a fost profesor de filozofie, între 1939 și 1945, în licee din Le Hâvre și Paris. Primele sale lucrări sînt de asemenea eseuri filozofice: „l'Imagination" („Imaginația" — 1936) și „l'Imaginaire" („Imaginarul" — 1940). Ele au fost urmate de tratate mai ambițioase, „l'Etre et le néant" („Ființa și neantul" — 1943) și „Critique de la raison dialectique" („Critica rațiunii dialectice" — 1960) în care Sartre încearcă să-și fundamenteze curentul propriu de gîndire, care se deosebește, prin atenția acordată acțiunii concrete, de existențialismul de inspirație creștină.

Foarte importantă este activitatea lui Sartre ca scriitor. El este autorul unei culegeri de nuvele („Le mur" — „Zidul" — 1938) și a două romane: „La Nausée" („Greața") și „Les Chemins de la Liberté" („Drumurile libertății"), neterminat încă și din care au apărut pînă acum trei volume. Ca și romanele, piesele sale de teatru — cele mai importante: „Les Mouches" („Muștele"), „Le Diable et le Bon Dieu" („Diavolul și bunul Dumnezeu"), „Nekrassov" (tradusă în limba romînă sub titlul „Adevărul și numai adevărul") și „Les Sequestrés d'Altona" („Sechestrații din Altona") — sînt de o mare virulență critică la adresa conformismelor și automatismelor vieții în societatea burgheză. În general, discrepanțele dintre filozofia existențialistă, pe care o afirmă și orientarea activităților obștești pe care le desfășoară sînt un bogat izvor de dezbateri și polemici în gîndirea contemporană.

În ultima vreme, Sartre s-a dedicat activității de publicist, insistînd asupra angajamentului pe care el consideră că un scriitor onest trebuie să și-l asume în favoarea unei politici de stînga și acțiunilor concrete împotriva primejdiei războiului. El a revenit la sfîrșitul anului trecut la activitatea sa literară printr-un volum de memorii.

ÎNAINTE DE ALEGERILE AMERICANE

CINE ESTE OMUL CEL MAI CALIFICAT ?

ÎN ultimele cîteva zile, lumea a făcut un serviciu poporului american. Ea ne-a depărtat de preocuparea noastră față de unele probleme secundare ale alegerilor prezidențiale și a clarificat problema primordială a campaniei, și anume:

Cine este omul cel mai calificat pentru a ocupa Casa Albă și a face față lumii actuale. Aceasta este, fără îndoială, întrebarea fundamentală.

Indiferent cum interpretează experții evenimentele lumii comuniste și indiferent de deosebirile dintre părerea oamenilor cinstiți în legătură cu politica rasială și economică a S.U.A., învățămintele de pe urma știrilor venite de la Pekin, Moscova și Londra sînt cît se poate de evidente.

Noul guvern Wilson din Anglia cu o majoritate de patru locuri în Camera Comunelor și o tendință de a reduce mai degrabă decît a spori răspunderea Angliei în lume nu va fi după toate probabilitățile de mare ajutor, cel puțin pentru moment.

Tot ceea ce s-a întîmplat în ultimul timp va pune în fața președintelui Statelor Unite o serie de probleme delicate aproape imediat după alegerile din 3 noiembrie. Cei 700 de milioane de chinezi continuă să afirme cu insistență că sînt membri ai rasei umane. Ei constituie astăzi una din cele cinci națiuni care a efectuat explozii nucleare, iar aliații noștri englezi și francezi au subliniat întotdeauna cu insistență că posedarea armelor nucleare impune prezența unei națiuni în marile consilii diplomatice ale lumii.

Care este atitudinea noastră în legătură cu aceasta? Vom începe să vorbim cinstit despre China în țara noastră, sau pur și simplu vom continua să sperăm că o pătrime din specia umană va înceta să existe într-un fel sau altul? Nu sîntem foarte impresionați de explozia nucleară a Chinei, dar cît sprijin am mai putea primi acum din partea altor țări în vederea lărgirii războiului din Vietnam, tocmai la frontierele chineze?

Problema organizării apărării nucleare a Atlanticului este tot atît de complicată. Noi dorim ca aliații să se alăture unei flote de nave de suprafață prevăzute cu arma nucleară și cu echipaj internațional. Nu numai guvernul de Gaulle dar și guvernul Wilson se împotrivește acestei flote, iar Camera Comunelor este profund divizată asupra acestui subiect. Trebuie oare să insistăm pe lîngă primul ministru Wilson în momentul de față și să riscăm să provocăm astfel căderea guvernului său?

Aceasta este numai o scurtă listă a întrebărilor care se adună acum la Casa Albă și cu cît sînt studiate mai mult cu atît sînt mai penibile pentru senatorul Goldwater.

Orice s-ar putea spune despre senator, în orice caz nu se poate pretinde că a fost o puternică forță unificatoare în domeniul politicii externe. El nu a unit partidul său, fără a mai vorbi de restul țării, în jurul programului său militar sau diplomatic. Nu există un singur guvern în alianța occidentală sau un singur partid de opoziție în vreuna din țările aliate — nici măcar unul — care să sprijine vederile sale.

Acest lucru a fost adevărat înainte de explozia chineză, înainte de schimbările din Uniunea Sovietică și înainte de alegerile britanice, și este și mai adevărat astăzi, într-o situație extrem de delicată.

Evenimentele din lume nu au fost indulgente pentru senator. Căci în cîteva scurte străfulgerări, au aruncat lumină asupra unor fapte, iar faptele au fost întotdeauna elementul în care el eșuează.

James RESTON

POST

WASHINGTON

SEMNIFICAȚIA MARJEI

DACĂ președintele Johnson va cîștiga în noiembrie — ceea ce continuă să pară extrem de probabil — multe depind de majoritatea cu care va cîștiga. Marja victoriei va afecta profund viitorul partidului republican, precum și viitorul lui Lyndon Johnson.

Este lesne de închipuit că senatorul Barry Goldwater poate fi mai puțin dezamăgit decît Lyndon Johnson de o victorie la limită a lui Johnson. Firește, Goldwater și strategii săi doresc să cîștige în noiembrie. Dar ei vor de asemenea — și aproape la fel de mult — să controleze partidul republican după alegerile din noiembrie. Imediat după desemnarea sa drept candidat, Goldwater a acționat rapid și dur pentru a da din nou Comitetului național republican funcția de centru de putere al partidului, și pentru a pune în toate funcțiile oameni cu totul devotați lui.

În mod absolut vădit, Goldwater și oamenii săi privesc mai departe de noiembrie 1964. Goldwater privea dincolo de noiembrie 1964 chiar și înainte de asasinarea președintelui Kennedy. Anul trecut noua căsătorie a lui Nelson Rockefeller făcuse din Goldwater concurentul care conducea în cursă, dar el continua totuși să se teamă să concureze. Mi-a spus pe atunci că posibilitatea de a fi președinte îl „sperie de moarte". Ceea ce-l speria de fapt și mai mult chiar era posibilitatea de a fi înfrînt atît de categoric de Kennedy încît genul său de conservatorism să piară fără urmă.

Dacă ar putea obține 45% sau mai mult din votul popular, judeca Goldwater, el ar dovedi cel puțin că genul său de conservatorism are o adeziune de masă, și el și adepții săi ar reuși să lupte altădată. Dar dacă ar obține mai puțin de 45% din voturi, s-ar putea ca tipul său de conservatorism să nu se refacă niciodată de pe urma dezastrului.

Președintele Kennedy a murit, dar raționamentul lui Goldwater, din urmă cu un an, rămîne valabil. Dacă Goldwater pierde, dar obține o poziție respectabilă în cursă — și propriul său procent de 45% pare destul de respectabil — atunci goldwateriștii își vor menține în mod aproape cert controlul strîns asupra partidului și Goldwater însuși ar putea foarte bine să candideze din nou în 1968. Dar dacă Goldwater înregistrează o înfrîngere dezastruoasă, este absolut cert că moderații de pe coasta de est se vor revolta, și foarte probabil că vor reuși să-l desemneze în 1968 pe William Scranton sau pe altul ca el. Astfel dacă Goldwater pierde, întreg viitorul partidului republican ar putea depinde de marja sa de înfrîngere.

De asemenea, viitorul lui Lyndon Johnson ar putea și el să fie mult afectat de marja sa de victorie. Nu este cîtuși de puțin îndoielnic ce fel de marjă dorește Johnson. El dorește să egaleze — și, fiind Johnson, să depășească — victoria zdrobitoare a lui Franklin Roosevelt care în 1936 a obținut peste 60% din voturi în întrecerea cu Alfred N. Landon.

El dorește o victorie zdrobitoare pe scara celei obținute de Roosevelt în parte din motive politice, deoarece o victorie cu adevărat mare i-ar da în țară și în străinătate genul de autoritate care îi lipsește întrucîtva ca președinte prin moștenire. Dar el dorește o victorie mare și din alte motive.

Roosevelt a fost mentorul și eroul politic al lui Johnson: — „Mi-a fost ca un tată", spune el. Președintele dorește foarte mult — aproape are nevoie — să egaleze marele triumf al tatălui său.

Lyndon Johnson este cel puțin la fel de înclinat cum era Franklin Roosevelt spre păcatul mîndriei. Încă de pe acum, corpul de presă al Casei Albe se referă uneori pe jumătate în glumă la Johnson

numindu-l „regele" sau „majestatea sa". și o mare victorie la urne ar putea să accentueze tendințele sale monarhice pînă la un grad cu adevărat supărător. Cel puțin este lesne de văzut de ce în rîndul politicienilor și reporterilor favorabili lui Johnson a devenit aproape lucru obișnuit să se spună: „Sper că Lyndon va cîștiga, dar nu cu o majoritate prea mare".

Stewart ALSOP

LE FIGARO

PARIS

CANDIDAT FĂRĂ VOIE

PRINTRE adepții senatorului Goldwater, optimist este acela care nu crede într-o victorie triumfală a președintelui Johnson. În decursul unei săptămîni petrecute în universități din California nu am aflat despre campania electorală nimic care să nu poată fi găsit și în ziare. M-a izbit însă un fapt: nu am întîlnit în ambele tabere pe nimeni care să pună la îndoială succesul președintelui Johnson.

De ce această previziune unanimă cu trei săptămîni înainte de ziua cea mare? Sondajele aduc un prim răspuns: Or, toate sondajele, particulare sau publice, ale partidului republican ca și ale partidului democrat, acelea efectuate pe scară națională ca și acelea care se limitează la state sau regiuni, dau aceleași rezultate. Avansul candidatului democrat este atît de mare încît depășește cu mult marja de eroare considerată posibilă. Numai un eveniment imprevizibil și tragic ar putea să schimbe orientarea opiniei publice de acum pînă luna viitoare. Această schimbare de orientare este cu atît mai puțin probabilă cu cît americanii se pregătesc să voteze pentru partidul democrat și împotriva senatorului Goldwater în aceeași măsură și chiar mai mult decît pentru L. B. Johnson. Nu deoarece acesta din urmă ar fi oarecum nepopular. Nimeni nu-i nesocotește meritele, eficacitatea de care dă dovadă în relațiile sale cu Congresul, energia cu care a preluat moștenirea lui Kennedy. Dar președintele Johnson este în asemenea măsură un „om politic" încît nu provoacă, cel puțin în anumite cercuri, sentimente comparabile cu acelea pe care le trezea un Adlai Stevenson sau un J. F. Kennedy. Poate că, în schimb, el se lovește de mai puțină ostilitate pătimașă. Partidul democrat este unit, partidul republican nu.

În urmă cu cîteva săptămîni, se punea întrebarea cîți alegători vor reacționa la tulburările rasiale pronunțîndu-se la urne în favoarea candidatului care votase împotriva legii cu privire la drepturile civile și care devenea simbolul respingerii integrării, în ciuda faptului că invoca drepturile statelor, nu segregația. Organizațiile negrilor au reușit să pună capăt manifestațiilor. Atmosfera este calmă și specialiștii nu sînt de părere că, exceptînd în două sau trei state, defecțiunilor din rîndurile alegătorilor democrați vor fi suficiente pentru a compensa defecțiunile republicane.

În estul S.U.A., cel puțin, totul arată că marele business, oamenii de afaceri de obicei republicani, s-au alăturat lui Johnson. Motivele acestei alăturări sînt multiple. Actualul președinte a știut să încurajeze și să potolească pe acei pe care Kennedy îi iritase de multe ori. Însușindu-și programul lăsat de predecesorul său, el a vrut în același timp să fie împăciuitor, a pus accentul pe ceea ce îi unește pe toți americanii. În sfîrșit și în special, el are norocul să prezinte țării bilanțul economic cel mai satisfăcător pe care vreun președinte al S.U.A. l-a putut stabili vreodată la sfîrșitul mandatului său.

ZIARISTICĂ ELECTRONICĂ

Dinamismul „ziaristicii electronice" va face posibilă o analiză a „profilului electoral" la cîteva minute după închiderea localurilor de vot în S.U.A., iar această analiză va fi proiectată pe ecrane pentru a prezenta națiunii pe învingătorul prezumtiv, încă înaintea începerii numărării voturilor în stil mai mare.

Noaptea alegerilor se transformă într-o competiție între diferitele rețele radiofonice, care încearcă să se întrecă reciproc în ce privește „profilurile electorale" și care sînt dispuse să sacrifice milioane de dolari, pentru a-și bate concurentul măcar cu un minut.

Noul sistem urmează să fie folosit pentru prima oară în alegerile din noiembrie. Lucrările pregătitoare au început cu doi ani în urmă. De atunci încoace au fost căutate cu grijă în fiecare stat circumscripții electorale etalon. O asemenea circumscripție etalon trebuie să ofere o oglindă exactă a unei medii specifice a populației statului respectiv. Să presupunem că unul din statele federale are 20 000 de circumscripții electorale. Dintre acestea se selecționează 40 de circumscripții care luate împreună dau o medie a populației orășenești, a populației suburbane și a populației săteștl. Se acordă o mare atenție componenței populației din punct de vedere rasial și religios. Se includ în calcule categoriile în care intră circumscripțiile din punct de vedere al veniturilor. Se ține seama de migrația populației. Toate aceste informații sînt introduse în mașina de gîndit. La acestea se adaugă datele privind participarea la alegeri și istoricul ultimelor trei alegeri.

În acest fel memoria „ziaristului electronic" a reținut toate stările de fapt. 2 000 de celule ale creierului său sînt încărcate cu cîte 40 de circumscripții din cele 50 de state federale. În fiecare din aceste 2 000 de circumscripții există un reporter care transmite imediat prin telefon centralei rezultatul alegerilor din această circumscripție. Creierul calculează rapid rezultatul alegerilor, îl compară cu alegeri anterioare și poate să constate dacă în această circumscripție a avut loc o schimbare esențială în repartiția voturilor. După ce se obțin rezultatele din toate circumscripțiile etalon ale unui stat, analiza pentru întregul stat este comunicată pe ecran. Oamenii care dezleagă cifrele ziaristului electronic pe ecran cred că vor putea numi învingătorul chiar la ora 20 și 15 minute, ora New Yorkului, deci într-un moment cînd nu vor putea să fi fost numărate mai mult decît circa 4 la sută din numărul global al voturilor.

Analiștii sînt de părere că pronosticul lor va diferi de rezultatul definitiv cu cel mult 0,5 la sută.

(După Die Tat)

REFLECTOR

Cine va fi redactor-șef?

Apărută în 1958 la Capetown, în Republica Sud-Africană, publicația Contact a avut de la început o atitudine ostilă politicii de discriminare rasială. Represiunile nu au întîrziat.

Primul ei redactor-șef, Patrik Duncan, a trebuit să fie înlocuit ca urmare a unei dispoziții ministeriale. I-au urmat la conducerea revistei Peter Hjul și Harold Head care, pe rînd, au avut aceeași soartă. A fost numit apoi redactor-șef Annie Tobias, în vîrstă de 29 de ani. Ministerul de Justiție n-a întîrziat să ia și împotriva ei măsurile obișnuite. Anniei Tobias nu-i mai este îngăduit să profeseze pînă în 1969 și nici să ia parte la întruniri; îi este interzis să părăsească orașul Capetown, să frecventeze locuințele oamenilor de culoare și să pătrundă în fabrici.

În prezent, redactor-șef este Jill Jessy, în vîrstă de 23 de ani, care a îndeplinit pînă recent funcția de secretară a partidului liberal, activînd totodată în comitetul de conducere al Uniunii studenților sud-africani (N.U.S.A.S.).

Nu se știe cine va fi viitorul conducător al publicației.

Le Nouvel Observateur

După transformarea săptămînalului parizian L'Express care s-a inspirat din modelul publicațiilor americane Newsweek, Time etc., France-Observateur se transformă la rîndul său. În alt sens. Șase redactori politici care au părăsit L'Express, vor scoate împreună cu redacția France Observateur, începînd din decembrie, Le Nouvel Observateur (Noul observator). Redactor-șef va fi Jean Daniel, care în trecut a îndeplinit aceeași funcție la L'Express. Fostul premier Mendes-France va fi unul din acționarii și colaboratorii noii publicații. Aceasta își propune să se adreseze îndeosebi publicului cu preocupări politice și cu vederi de stînga.

■

Uniunea Internațională de Geodezie și Geofizică va începe studiul scoarței terestre la o adîncime de 1 000 de metri. Scopul acestor cercetări este descoperirea epicentrelor și cauzelor cutremurelor. La lucrări participă savanți din S.U.A. și U.R.S.S., majoritatea o formează însă oamenii de știință japonezi, interesați în special în aceste studii. Pentru a cunoaște structura depresiunii Japoniei — una din cele mai adînci din lume — oamenii de știință și tehnicienii japonezi vor fora pînă la 4 500 metri adîncime, de unde vor extrage minerale încă necunoscute, aparținînd epocii de tinerețe a planetei noastre. Vor fi provocate cutremure artificiale pentru a se studia emisia undelor seismice, căldura interioară și magnetismul. În vederea realizării acestui sondaj, unul din cele mai impresionante proiecte din istoria seismologiei, au fost construite o serie de aparate extrem de complicate, precum și mașini speciale de dimensiuni gigantice.

■

Numai în șapte ani în Italia au fost furate 900 opere de artă; au avut de suferit 47 de muzee, 68 de biserici și 82 de colecții particulare. După cum declara Bruno Molajoli, director general al Artelor frumoase, în prezent „nu există nici un acord internațional pentru restituirea obiectelor artistice. În Italia, poliția a recuperat între 25 și 30 la sută din totalul operelor de artă furate. În străinătate, hoții pot fi desigur arestați prin Interpol, dar nu există nici o posibilitate de a obliga un colecționar particular sau un muzeu să restituie un tablou inițial furat, cumpărat de el în condiții legale la un preț adecvat. Singura cale de recuperare este aceea a înțelegerii amicale".

Dacă procentajul şomajului se menţine relativ ridicat (5 la sută), nu partidul republican este considerat cel mai competent să aducă un remediu. Ca preşedinte, profitînd de prosperitate chiar dacă meritul ei nu-i revine în mod direct, L. B. Johnson are avantajul de a fi un om ale cărui acţiuni sînt previzibile, în timp ce acelea ale adversarului său nu sînt.

Desigur, milioane de americani îl ascultă cu un fel de nostalgie pentru un trecut mitic pe senatorul de Arizona criticînd dispariţia vechilor virtuţi, invadarea de către statul federal a unor domenii rezervate odinioară administraţiilor locale şi iniţiativei individuale. Dar acest aşa-zis socialism este reprezentat de asemenea de legislaţia socială care este scumpă sindicatelor şi membrilor lor. Indiferent de sentimentele amestecate pe care le provoacă legea cu privire la drepturile civile este expresia unui crez american. Şi cum să fie însărcinat cu aplicarea acestei legi un om care a votat împotriva ei şi care nu propune măcar revocarea sau modificarea ei?

Cu cîteva săptămîni în urmă, în momentul în care senatorul Goldwater a fost ales de partidul republican la San Francisco, am împărtăşit îngrijorarea multor observatori. Cum se poate prevedea rezultatul unei campanii electorale fundamental diferită de campaniile precedente? Pe hîrtie, Goldwater nu avea nici o şansă, dar ce se va întîmpla în ziua hotărîtoare, în secretul cabinei de vot? Am întîlnit un mic număr de democraţi care continuă să manifeste o vagă neliniştе. Dar republicanii optimişti sînt mult mai rari decît democraţii neliniştiţi, şi nici Goldwater nici Miller nu fac parte din minoritatea republicanilor optimişti. Amîndoi vorbesc de pe acum nu în calitate de învinşi, dar în calitate de opozanţi, şi unul dintre ei, într-un lapsus revelator, a criticat într-un discurs pe democraţii aflaţi la putere la Washington, referindu-se la viitor nu la trecut.

Într-adevăr, totul se petrece ca şi cum senatorul Goldwater ar prefera mai degrabă să condamne lumea actuală decît s-o schimbe. Probabil că el nu rîvneşte de loc la sarcina pe care i-au impus-o adepţii săi. Dacă ar fi ales, ar fi stupefiaţi toţi americanii mijlocii şi înainte de alţii senatorul însuşi.

Raymond ARON

Frankfurter Allgemeine

EVENIMENTELE MONDIALE ÎL AJUTĂ PE JOHNSON

ÎN DISCURSUL său televizat, Lyndon Johnson a dovedit că el stăpîneşte cu inteligenţă şi calm sarcinile de preşedinte al Statelor Unite. Este de aşteptat ca expunerea sa asupra evenimentelor din Moscova, Pekin şi Londra să-i aducă un număr considerabil de voturi suplimentare la 3 noiembrie. Adversarului său republican îi va fi şi mai greu să opună ceva serios pe planul politicii externe, puterii exercitate de Casa Albă. Adversarii şi aliaţii Statelor Unite ştiu acum că Washigtonul va continua orientarea iniţiată de Kennedy după criza cubană. Mai clar decît atît aproape că n-ar fi putut vorbi Johnson: dacă Brejnev şi Kosighin vor asculta bine, ei vor înţelege că Johnson doreşte să continue dialogul dintre cele două puteri mondiale. La Washington se aşteaptă ca Johnson, dacă va cîştiga alegerile, să se întîlnească în cursul anului viitor cu primul ministru al Uniunii Sovietice, aşa cum a făcut Kennedy cu Hruşciov la începutul lunii iunie 1961 la Viena. Johnson şi-ar întîlni interlocutorul pe puntea înţelegerii faptului că un război atomic trebuie să fie evitat în orice caz.

Atitudinea lui Johnson nu decurge, aşa cum a afirmat senatorul Goldwater, din „slăbiciune faţă de comunism", ci mai mult din cunoaşterea — accesibilă pe deplin preşedintelui Statelor Unite — a forţelor nimicitoare ale erei atomice. Sfătuitorii lui Johnson în zilele de după schimbările de la Moscova, după explozia atomică chineză şi după alegerile britanice sînt aceiaşi oameni care în octombrie 1962 au condus împreună cu Kennedy America la distanţă de numai un milimetru, de pericolul mondial spre înlăturarea crizei rachetelor: Rusk, McNamara, McGeorges Bundy, Llewellyn Thompson, McCone. Ei rămîn împreună cu preşedintele, convinşi că într-un moment de nesiguranţă nu trebuie să se renunţe la raţiunea cîştigată atunci. Deoarece acest grup al Consiliului Securităţii Naţionale împărtăşeşte experienţa comună, nu este de mirare că Washingtonul a reacţionat la evenimentele senzaţionale de joi cu linişte şi — pentru a folosi expresia lui Kennedy cu privire la Hruşciov în momentul cotiturii de la 28 octombrie 1962 — a reacţionat în felul unui om de stat.

S-a confirmat din nou ceea ce s-a spus la începutul luptei electorale şi anume că omul de la Casa Albă se bucură de un avans faţă de orice adversar politic. Preşedintele se va folosi de el pînă în ultima clipă. Astfel pare să se confirme din nou zicătoarea că nu se schimbă caii în mijlocul rîului.

Von Jan REIFENBERG

CANDIDAŢII FĂRĂ ŞANSE

În afară de Lyndon Johnson şi Barry Goldwater, la cursa pentru preşedinţia S.U.A. mai participă — evident fără vreo şansă de succes — încă vreo 10—12 candidaţi.

Printre ei se numără Eric Haas, liderul partidului socialist laburist, Joseph Lightburn, din partea partidului constituţional, şi John Kasper, din partidul dreptului naţional al statelor.

Asemenea mici partide, de fapt grupuri de cetăţeni nemulţumiţi de filozofiile şi programele marilor partide, au existat din belşug în Statele Unite în ultimul secol. Unele s-au menţinut, dar majoritatea lor au dispărut de pe arena politică.

În alegerile din 1960, partidele minore au totalizat un număr de 516 233 voturi din totalul de 68 888 979. Cu rare excepţii, candidaţii acestor partide nu sînt sprijiniţi decît de o mînă de alegători.

Una din cele mai memorabile excepţii a fost aceea a partidului progresist al lui Theodore Roosevelt care, în 1912, s-a rupt de partidul republican şi a obţinut peste 4 milioane de voturi. Datorită acestei sciziuni victoria a revenit lui Woodrow Wilson, candidatul prezidenţial al partidului democrat.

Deşi partidele minore au desfăşurat o campanie destul de activă anul acesta, nici unul nu s-a făcut atît de simţit ca partidul progresist al lui Robert Lafollette, care în 1924 a întrunit 4 800 000 voturi, sau ca partidul progresist al lui Henry Wallace care, în 1948, s-a desprins de partidul democrat obţinînd peste 1 500 000 voturi. În acelaşi an, senatorul rasist Strom Thurmond a ieşit din partidul democrat formînd gruparea „dixicraţilor", care a întrunit 1 160 000 voturi. Mai tîrziu, senatorul Thurmond a revenit la democraţi, pentru a-i părăsi din nou luna trecută, cînd i s-a alăturat lui Goldwater.

Unul din cele mai stăruitoare partide mici este partidul socialist, cu o vechime de 65 de ani, al cărui candidat, Eugene Debs, a întrunit în 1920 circa 900 000 voturi. Socialistul Norman Thomas, care şi-a prezentat candidatura de şase ori consecutiv, nu va mai candida anul acesta. Cu toate acestea el a declarat că partidul său va continua să lupte pentru naţionalizarea resurselor naturale, crearea unui partid socialist de masă şi lărgirea drepturilor civile.

Clifton de Berry, din partea partidului muncitoresc socialist, este singurul negru care candidează la preşedinţie. El face campanie împotriva monopolizării puterii politice de către republicani şi democraţi şi pentru distrugerea stocului de arme atomice.

John Kasper reprezintă un partid rasist al „Dreptului naţional al statelor" care cere „o comunitate a poporului alb".

Goldwater şi doctrina sa militară văzute de Pop-Art (Carmen Baptista) (Din L'Express)

DESPRE FORȚA NUCLEARĂ MULTILATERALĂ

The New York Times.

DIPLOMAȚIA PRESIUNILOR

CEREREA cea mai urgentă a diplomației S.U.A. în Europa este ca N.A.T.O. să creeze o flotă multilaterală înarmată cu rachete cu focoase atomice, finanțată și prevăzută cu personal de atîția parteneri cîți pot fi determinați să accepte proiectul. Acest proiect, denumit M.L.F., întîmpină opoziția Franței, este sprijinit cu căldură de Germania occidentală și salutat cu sentimente confuze de alți aliați.

Mulți ofițeri de profesie consideră M.L.F. ca fiind inutilă din punct de vedere militar. Președintele Kennedy nu a manifestat entuziasm față de această idee care fusese inițiată în ultima perioadă a administrației Eisenhower. Dar începînd din aprilie, în primul rînd la îndemnul Departamentului de Stat, președintele Johnson a aprobat proiectul.

Poziția Washingtonului este în mod mărturisit politică. El dorește să lege Germania occidentală de națiunile aliate și este de părere că, dacă nu primește un rol nuclear în cadrul N.A.T.O., Bonnul ar putea să caute alte mijloace pentru a obține acest rol. Unul dintre ele ar putea fi o înțelegere cu Franța.

Bonnul a studiat prețurile producției nucleare și a elaborat de asemenea o interpretare ciudată a angajamentului pe care și l-a luat prin tratat de a renunța la fabricarea de arme atomice. În prezent Bonnul afirmă că această renunțare nu ar privi și posedarea armelor atomice și nu este aplicabilă decît în raport cu Occidentul, nu cu țările comuniste, și este condiționată de sprijinirea reunificării Germaniei de către țările occidentale.

O fracțiune politică vest-germană condusă de fostul ministru al apărării, Strauss, dorește o forță nucleară națională.

Guvernul conservator britanic a refuzat să se angajeze față de M.L.F., iar Wilson se opune creării forței multilaterale. În consecință, în timp ce asistă la creșterea șanselor electorale laburiste, Washingtonul a lăsat să se înțeleagă că este dispus să formeze M.L.F. numai cu Germania occidentală, indiferent de participarea Marii Britanii sau Italiei, fiind încredințat că aliații mai mici i se vor alătura.

În mod vădit, S.U.A. amenință astfel să acorde Bonnului o poziție favorizată față de Londra, presupunînd că numai această amenințare va convinge guvernul laburist britanic să se alăture în orice caz M.L.F. Pe de altă parte, Wilson pare să considere că dacă Marea Britanie rămîne în afară, Washingtonul nu va îndrăzni să creeze o forță multilaterală la care, dintre țările importante ale N.A.T.O., să participe numai Germania occidentală.

În mod inevitabil și în curînd conflictul trebuie să ajungă la presiuni. Se pot aduce argumente în favoarea diplomației presiunilor și în favoarea metodei care constă în a sili parteneri reticenți să privească în față problemele neplăcute. Dar după experiența președintelui Woodrow Wilson la Versailles, S.U.A. trebuie să recunoască pericolele smulgerii de la guverne a unor acorduri pe care parlamentele le pot respinge. Răceala lui Harold Wilson față de M.L.F. oglindește un punct de vedere susținut în mod energic în cele două principale partide britanice.

Diplomația presiunilor a eșuat cînd a fost vorba de proiectul de creare a armatei (vest-)europene. Diplomația presiunilor nu a oprit crearea accelerată de către de Gaulle a unei forțe nucleare și nu a reușit să obțină admiterea Marii Britanii în Piața comună.

Acum metoda diplomației presiunilor amenință să implice pe cei doi oameni meniți în mod vizibil să conducă lumea de limbă engleză, fiecare dintre ei părînd dispus să folosească problema germană împotriva celuilalt. Wilson este de părere că noi am risca să fărîmițăm ceea ce a mai rămas din unitatea occidentală prin promovarea Bonnului la rangul de capitala cea mai favorizată. Johnson nu este de părere că Londra își poate permite să rămînă în afara vreunui organism esențial al N.A.T.O. creat peste capul ei.

Într-un fel sau altul, presiunile vor începe luna viitoare.

C. L. SULZBERGER

ПРАВДА

MOSCOVA

ADEVĂRATA SEMNIFICAȚIE A PLANULUI

LA WASHINGTON se discută despre noua navă experimentală Rickets „cu echipaj mixt" format din marinari și ofițeri din diferite țări din N.A.T.O. Acest echipaj trebuie, în imaginea organizatorilor, să demonstreze aliaților S.U.A. din N.A.T.O. posibilitatea practică de realizare a „flotei nucleare multilaterale". Dar nicăieri cu excepția Bonnului nu se aud exclamații de aprobare. Nimeni nici nu se mai miră că în „echipajul mixt" contingentul vest-german se situează pe locul doi după contingentul american și că un ofițer vest-german dispune de comanda armei rachetă.

Discuția din N.A.T.O. în problema flotei „multilaterale" nu datează de anul acesta. Franța a ieșit din joc datorită intențiilor lui de Gaulle de a avea în N.A.T.O. poziția unei „puteri nucleare independente". Danemarca, Norvegia și Canada au refuzat să participe la „forțele nucleare multilaterale", apreciind în mod just că acest plan nu le va oferi nici un fel de avantaje ci le va impune doar obligații periculoase.

Din toți membrii N.A.T.O. sînt considerate candidate următoarele opt state: S.U.A., R.F.G., Anglia, Italia, Belgia, Olanda, Grecia și Turcia. Dar și în rîndul acestora există unele care participă la tratative fără a fi dat răspunsul final privind participarea lor la proiectatele „forțe multilaterale" sau formulînd diferite rezerve. Printre acestea se numără Anglia, Olanda, Italia, ca și Belgia, care a lăsat să se înțeleagă în cursul tratativelor că are o atitudine negativă față de proiect. În ce privește Grecia și Turcia, conflictul existent între ele din cauza problemei cipriote a definit o anumită slăbire considerabilă a interesului lor față de proiectul ca atare.

Formarea „forțelor nucleare multilaterale" a provocat o serioasă ascuțire a contradicțiilor în N.A.T.O. Faptul în sine este firesc. Foarte puțini sînt atrași de perspectiva unei politici care impune accesul militarismului vest-german la bomba atomică.

Aliații americanilor din N.A.T.O. înțeleg că planul americano-vest-german constituie pentru ei atît un pericol crescînd, cît și o mare povară financiară (în decurs de zece ani, cheltuielile vor însuma peste 4 miliarde dolari) și în sfîrșit că el va duce la o continuă limitare a independenței.

Să luăm de pildă Anglia. Partidul conservator, înfrînt recent în alegerile parlamentare, a aminat cu bună știință declararea hotărîrii sale finale de a participa sau nu la „forțele multilaterale". În principiu, guvernul conservator a sprijinit această idee.

Partidul laburist, care a venit la putere, a făcut totul pentru a demonstra alegătorilor că se opune proiectului „forțelor nucleare multilaterale" ale N.A.T.O. Comentatorul american James Reston scria recent că dacă Wilson va accepta presiunea americană în problema creării acestor forțe, lucrurile ar putea să evolueze spre căderea guvernului său. În același timp, nu constituie nici un secret faptul că poziția engleză este urmărită cu atenție în țări ca Olanda, Belgia și oarecum Italia.

Contradicțiile acute manifeste în N.A.T.O. nu frînează de loc politica Bonnului. Politicienii vest-germani caută să obțină o poziție după alta. Ei cer din nou concentrarea controlului asupra „forțelor nucleare multilaterale" în mîinile acelor participanți care plătesc două treimi din suma necesară pentru menținerea acestei flote.

Reamintim în ce fel intenționează să împartă cheltuielile financiare inițiatorii acestor forțe: S.U.A. 35 la sută, Germania occidentală 32 la sută, Anglia 10 la sută etc. Examinînd chiar sumar aceste cifre, îți dai seama cine va ține cîrma în flota nucleară: Washingtonul și Bonnul.

Pentru a grăbi crearea „axei nucleare" Washington-Bonn, guvernul vest-german a trimis recent peste ocean pe emisarul său special Grewe. În același timp, cancelarul Erhard a declarat (vorbind oarecum atît în numele său cît și

în numele guvernului american) că cele două guverne sînt „gata să semneze încă anul acesta poate numai ele două acordul".

Cursul evenimentelor a demonstrat adevărata semnificație a planului „forțelor nucleare multilaterale", confirmînd în întregime temerile partizanilor păcii din întreaga lume. Germania occidentală — singurul aliat al S.U.A. din N.A.T.O. — este direct interesată în realizarea lui întrucît planul Pentagonului îi situează pe revanșarzii de la Bonn în poziția cheie a strategiei nucleare a blocului atlantic. Faptul în sine reprezintă un mare pericol pentru progresul de viitor al dezarmării, pentru crearea unui sistem eficient de securitate în Europa. Declarațiile liderilor occidentali privind dorința lor de a obține nediseminarea armei nucleare par neconvingătoare: ele sînt acoperite de duetul atomic Pentagon-Bonn.

S. BEGLOV

BULLETIN
of Atomic Scientists
CHICAGO

ARGUMENTELE PLEDEAZĂ ÎMPOTRIVĂ

PROPUNEREA referitoare la crearea forțelor nucleare multilaterale, care a dat naștere la numeroase controverse încă de atunci cînd a fost aprobată pentru prima oară provizoriu de către președintele Kennedy, a devenit astăzi principalul obstacol în calea controlului asupra armei nucleare și provoacă divergențe accentuate între aliații noștri europeni. A sosit timpul pentru o reevaluare minuțioasă a presupuselor merite, subliniate la început și aduse ca argumente în favoarea constituirii unui grup de noi „parteneri" nucleari în Europa.

Principalul argument adus de adepții creării forțelor nucleare multilaterale era că Anglia, R.F.G. și probabil alte țări, vor urma exemplul lui de Gaulle și vor începe să creeze forțe nucleare independente, dacă noi nu le vom oferi o mai mare cotă de participare la problemele nucleare în cadrul N.A.T.O. În primul rînd putem întreba dacă potențialul de șoc moderat pe care îl va crea Franța va stîrni o neliniște mai mare prin consecințele sale militare și politice, decît perspectiva creării unor importante forțe strategice europene cu R.F.G. ca principal participant. Părerea că prima alternativă ar fi mai puțin primejdioasă decît consecințele politice și militare pe care le-ar avea crearea forțelor nucleare multilaterale a fost enunțată de Henri Kissinger într-un articol inserat în revista *Reporter* din martie 1963, și nu voi repeta argumentele sale.

Forțele nucleare multilaterale vor reprezenta o forță nucleară cu desăvîrșire nouă pe mare, care pe lîngă faptul că va necesita cheltuieli uriașe, va fi cu totul inutilă din punctul de vedere al strategiei militare. Mai mult decît atît, ea poate să atîțe, nu să neutralizeze ambiția nucleară a aliaților noștri europeni, stimulînd astfel exact tendința pe care forțele nucleare multilaterale, după cum se afirmă, sînt menite s-o prevină, și anume dorința de a crea un potențial nuclear independent. Dacă ne vom menține la punctul de vedere că respectul de sine al aliaților noștri impune ca ei să participe pe picior de egalitate cu noi la hotărîrile nucleare, nu va trece mult timp și ei vor judeca exact la fel. Și, dimpotrivă, dacă noi n-am răspîndi cu atîta zel acest punct de vedere, ideea creării armei nucleare ar putea rămîne nepopulară în R.F.G., Anglia și în alte țări. După cum rezultă din analiza făcută de Kissinger, puterea de convingere a argumentelor lui de Gaulle în favoarea creării potențialului nuclear independent se bazează pe divergențele fundamentale dintre Statele Unite și unii aliați ai lor din N.A.T.O.

Stabilirea probabilă a unor relații mai strînse cu sovieticii, teama de o Germanie reînviată și ciocnirea dintre interesele economice, care s-a concretizat, de pildă, în conflictul din cauza Pieței comune, pot schimba radical actuala comunitate de interese dintre Statele Unite și unele țări ale N.A.T.O.

Pe măsură ce se va face tot mai simțit presentimentul acestor schimbări, în Europa va crește interesul față de crearea unor forțe nucleare independente sau a unor forțe nucleare europene, care să nu depindă de vetoul Statelor Unite. În R.F.G. aceste tendințe vor fi stimulate și de rolul ei de țară-trambulină și nici un fel de pseudoasociație nu va fi în măsură să le satisfacă. Cu alte cuvinte, pe de o parte, planurile de creare a forțelor nucleare multilaterale merg mult mai departe decît actuala dorință a țărilor N.A.T.O. de a participa la forța nucleară de reținere, și, pe de altă parte, ele sînt insuficiente pentru a satisface planurile de perspectivă ale europenilor în domeniul creării unui potențial nuclear independent.

Ca urmare, este de prevăzut că, în ultimă instanță se vor exercita presiuni pentru ca Statele Unite să renunțe la dreptul lor de veto și că aceste presiuni vor putea duce, cu timpul, la răspîndirea armamentului nuclear, adică tocmai la rezultatul pe care se consideră că ar trebui să-l împiedice crearea forțelor nucleare multilaterale.

Unele personalități din guvernul S.U.A. care nu opinează în favoarea forțelor nucleare multilaterale ar dori totuși să promoveze în continuare actuala noastră politică, pornind de la supoziția că la viitoarele tratative în legătură cu controlul asupra înarmărilor în Europa, forțele nucleare multilaterale ar putea constitui un atu în plus. După cum știe orice participant cu experiență la negocieri, poți să te tocmești atunci cînd ai un sold activ, dar este foarte greu să duci negocieri și să obții ceva favorabil atunci cînd ești copleșit de obligații.

Ceea ce este și mai important, argumentul referitor la „atuul pentru tratative" ignorează faptul că dacă forțele nucleare multilaterale vor fi într-adevăr create, s-ar putea să fim puși pur și simplu în situația de a nu putea să-i convingem pe aliații noștri să renunțe la aceste forțe pentru acordul referitor la controlul asupra înarmărilor.

Un ultim argument pe care îl aduc unii adepți ai forțelor nucleare multilaterale este că aceste forțe vor constitui un pas pe calea creării Uniunii Europei occidentale, care ar dispune de o armă nucleară strategică proprie, scutită de controlul Statelor Unite.

În măsura în care acest punct de vedere se explică prin dorința de a contribui la unitatea Europei occidentale, s-ar putea admite, pur teoretic, că crearea acestor forțe va contribui într-adevăr la o anumită consolidare a unității N.A.T.O. Dar, în acest caz principalul motiv n-ar mai fi teama de sovietici, ci teama de R.F.G. — conștiința faptului că fără participarea celorlalți aliați forțele nucleare multilaterale ar fi, pur și simplu, o alianță nucleară germano-americană. Aceasta este, fără îndoială, o temelie foarte șubredă pentru „unitatea europeană". În afară de aceasta, prețul pe care noi îl vom plăti, răspîndind arma nucleară într-un mare număr de țări și tulburînd echilibrul în actualul raport de forțe nucleare, prin crearea unei a treia forțe, ar fi disproporționat de mare.

John SZILLARD

SPECTATOR
LONDRA

INTERESELE ANGLIEI

FAPTUL că orice forță care va fi înființată în viitoarele cîteva luni nu va reuși să aibă aspectul unei forțe nucleare multilaterale a N.A.T.O. pare să fie atît de sigur pe cît poate fi ceva sigur în politică. Alianța Atlanticului de nord se află în momentul de față într-o stare de dezintegrare. Între aliați nu există o comunitate largă și suficient de trainică de obiective politice pentru a susține o forță care tratează alianța ca pe o unitate strategică; însăși propunerea de creare a forței multilaterale poate fi înțeleasă doar ca parte a unei campanii dusă de o parte a alianței împotriva alteia.

Presupunînd totuși că, chiar dacă Anglia va sta sau nu de o parte, ar putea fi lansată, în anul care vine, o forță multilaterală la care vor participa Statele Unite, Germania occidentală și eventual mai multe alte țări, cum s-ar putea face față mai bine pericolelor?

Primul pericol constă în faptul că în Europa ar putea apărea o nouă forță nucleară în privința căreia Anglia nu va avea drept de veto. Interesele britanice cer în mod clar să se insiste ca această țară să dispună de un asemenea veto, fie că el ar fi obținut prin adoptarea principiului unanimității, fie printr-un sistem potrivit căruia drepturile de veto ar fi acordate numai unora dintre participanți. Dobîndirea unui asemenea drept de veto reprezintă argumentul cel mai puternic pentru participarea Angliei.

Al doilea pericol este slăbirea relațiilor cu Uniunea Sovietică și Europa răsăriteană. În numărul curent

al revistei *Foreign Affairs*, profesorul Brzezinski argumentează că, întrucît forța multilaterală reprezintă singura alternativă la o forță nucleară vest-germană sau franco—vest-germană, exact așa cum Comunitatea defensivă europeană (C.D.E.) a reprezentat singura alternativă la Bundeswehr, Uniunea Sovietică ar putea fi determinată să admită că forța multilaterală reprezintă o evoluție binevenită. Dar analogia cu C.D.E. este greșită. În 1954, Statele Unite erau hotărîte că R.F.G. trebuie reînarmată chiar de s-ar întoarce pămîntul pe dos; în eventualitatea prăbușirii forței multilaterale, factorii care pledează împotriva unei forțe nucleare vest-germane sau chiar franco—vest-germane, în viitorii cîțiva ani, continuă să fie covîrșitori.

Al treilea pericol: dacă forța multilaterală este proiectată în așa fel încît pînă la urmă să absoarbă forțele nucleare naționale care există în momentul de față în Europa, acest lucru va lipsi politica britanică de flexibilitatea indispensabilă de care ea are cel mai mult nevoie în actuala perioadă de nesiguranță în relațiile din cadrul alianței.

Pentru ca Anglia să dispună de o influență importantă asupra forței multilaterale, ea ar trebui să contribuie cu mai mult decît cei cinci pînă la zece la sută din bugetul său, cît a fost prevăzut pînă acum. Dar dacă va aduce o contribuție cu mult mai mare la această forță, acest lucru va secătui în mare măsură resursele de care ea are nevoie pentru a-și menține forța nucleară națională. Pentru a încerca să se împace ambele situații s-ar putea propune ca o mare parte a forței nucleare naționale să fie subordonată aceluiași comandament ca și forța multilaterală. O astfel de formulă ar putea avea de asemenea avantajul de a ușura participarea unui viitor guvern francez la acest aranjament. Țările care participă la forța cu efective mixte se vor plînge că alocarea de forțe naționale nu impune o limitare echivalentă independenței naționale, și ele vor avea dreptate în această privință. Nu se pune însă problema cum să se facă din forța multilaterală un răspuns definitiv la problema controlului armelor nucleare în cadrul N.A.T.O.; este însă vorba cum să se temporizeze pînă în momentul cînd un proiect la care se participă în mod greșit se va prăbuși sub povara propriei sale greutăți.

Hedley BULL

DIE WELT
HAMBURG

EUROPA NU POATE SĂ AȘTEPTE

DACĂ RELAȚIILE de parteneri atlantici între o Europă unită și S.U.A. — preconizate de președintele Kennedy — ar fi o realitate, Europa necomunistă nu ar fi nevoită să-și facă atîtea probleme. În actualele condiții însă nu se întrezărește nici pe departe începutul unor relații de parteneri atlantici. Preluarea guvernului britanic de către partidul laburist a pus din nou sub semnul întrebării toate eforturile de acest gen.

Despre noul premier britanic s-a spus deseori atît în țara sa proprie cît și în străinătate că are o poziție negativă față de Europa și îndeosebi față de R.F.G. Acest lucru nu pare prea înțelept; nu este bine să apreciem noul guvern al unei țări aliate anticipat și îndeosebi prin prismă negativă. Guvernului laburist al lui Wilson trebuie să i se lase timp.

Acest lucru nu exclude însă realitatea că în relațiile dintre Anglia și continentul european a intervenit o pauză, a doua în decurs de doi ani. Prima a fost determinată de de Gaulle în ianuarie 1963 cînd a refuzat intrarea Marii Britanii în C.E.E. Acum, o dată cu Harold Wilson a ajuns la guvern un om ale cărui priviri se îndreaptă în primul rînd spre Commonwealth și spre S.U.A. în sensul strict al cuvîntului.

La adăpostul politicii de coexistență a U.R.S.S. și S.U.A., Wilson a promis o inițiativă britanică pentru pacificarea Europei centrale. Din toate declarațiile făcute de el pînă în prezent trebuie să tragem concluzia că Wilson a avut în vedere o dezangajare în sensul planului Rapacki și planului Gomulka, incluzînd o recunoaștere de facto — deși nu diplomatică — a Germaniei răsăritene și, în anumite condiții, o recunoaștere a frontierei Oder-Neisse.

Acesta-i motivul pentru care nici măcar social-democrații vest-germani ca Brandt, Wehner și Erler nu par a fi foarte bucuroși de a-l vedea pe șeful partidului britanic prieten în fruntea guvernului englez. De aceea diplomația vest-germană are acum sarcina să întreprindă sondaje pe lîngă noul guvern de la Londra pentru a afla în ce măsură dorește el să mai rămînă pe pozițiile declarațiilor sale programatice de pe vremea cînd se mai afla în opoziție.

Wilson nu poate să nesocotească principiile Pactului nord-atlantic nici atunci cînd analizează problema germană. N.A.T.O., proiectul pentru înghebarea flotei „Polaris" și reformele alianței atlantice pe care acesta le implică, vor constitui oricum prima piatră de încercare pentru politica externă a guvernului laburist. În anii de opoziție partidul și-a confirmat mereu devotamentul său față de N.A.T.O., opunîndu-se însă, în mod constant planului de creare a flotei „Polaris". De pe acum însă la Whitehall se aude că s-ar putea să se ajungă la un compromis în problema forței atomice multilaterale. În orice caz noul guvern britanic nu dorește să ia hotărîri pripite în această problemă.

Probabil că și de data aceasta guvernul federal este acela care trebuie să ia — alături de S.U.A. — contact cu Londra pentru lămurirea primelor divergențe de păreri. Modul în care se vor solda tratativele pentru forța armată multilaterală va arăta cum se prezintă alianța, cum se prezintă America și R.F.G. în relațiile cu Anglia condusă de Wilson.

Oricît de demne de admirat ar fi eforturile și realizările britanice în toate regiunile globului, Anglia nu mai deține totuși de multă vreme rolul unei puteri decisive.

Ernst Ulrich FROMM

REFLECTOR

458 de ore în Cosmos

În întrecerile cosmice, sovieticii dețin întîietatea față de americani, atît în ce privește cronologia (primul zbor cosmic al omului, primul zbor cosmic în grup, primul zbor cosmic al unei femei, primul zbor cosmic al unui echipaj), cît și în ce privește spațiul și durata: ei au efectuat 276 de zboruri orbitale, față de 34 ale americanilor; au zburat 405 ore, față de 53; și au parcurs 11 300 000 km de traiectorie spațială, față de 1 435 000 km parcurși de americani.

Automobile cu reacție?

Pe pista acoperită cu sare de la Bonneville Salt Flats, automobilistul american Craig Breedlove a stabilit un nou record mondial de viteză, realizînd o medie orară de 754 kilometri. Tînărul californian, în vîrstă de 28 de ani, doboară astfel recordul stabilit în urmă cu numai opt zile de Art Arfons cu 699 km pe oră.

Această performanță excepțională a fost realizată pe bordul unui automobil cu motor cu reacție, de o construcție specială, prevăzut cu trei roți. De aceea recordul lui nu va putea fi recunoscut de federația internațională de automobilism, care trece această clasă de automobile în categoria motocicletelor. Recordul mondial de viteză cu automobilul continuă deci să fie deținut de Donald Campbell care în luna iulie, pe bordul unei mașini cu motor cu turbină, a obținut viteza de 649 kilometri pe oră. Federația internațională de automobilism a făcut cunoscut recent că se ia în considerație posibilitatea creării unei noi clase de automobile prevăzute cu motoare cu reacție.

Cu bicicleta și cu racheta

Iată principalele recorduri de viteză actuale: Locomotivă cu aburi: 202.800 km pe oră; locomotivă electrică: 221 km pe oră; hidroavion: 418 km pe oră; ski: 173,49 km pe oră; ciclism: 75,609 km pe oră; sprint: 36 km pe oră (10 secunde pe 100 m); rachete: Gagarin, cu Vostok I: 28 000 km pe oră. Rachete fără echipaj: Pionier V (american): 112 650 km pe oră.

■

O echipă de alpiniste indiene a atins piscul Mrigthuni — 6 830 m înălțime, — din munții Himalaya.

■

Sportivul elvețian Eric Hänni, care a obținut la Tokio medalia de argint la judo, a plecat la Jocurile Olimpice pe cont propriu, fără antrenor, ajutat de concetățenii săi care au inițiat o colectă.

Le Monde

PARIS

MARILE MANEVRE

AU ÎNCEPUT marile manevre europene de sfîrșit de an. Încă o dată Franța lansează un avertisment solemn: „Vom înceta să mai luăm parte la comunitatea europeană dacă piața comună agricolă nu se organizează așa cum ne-am înțeles în prealabil". Și înainte de aceasta, la sfîrșitul anului 1961, guvernul francez amenințase să blocheze Piața comună în prima sa etapă dacă nu se va fi ajuns la plantarea solidă a stîlpilor politicii agricole comune. La 29 iulie 1963 generalul de Gaulle declara că se impune ca pînă la data de 31 decembrie a aceluiași an „Piața comună să fie organizată complet și sigur sau să dispară".

Această politică a pumnului în masă a dat pînă acum roade. Trebuie să recunoaștem acest lucru. Nimic nu îndeamnă guvernul francez să o schimbe. Ea îi permite de altfel să reziste mai bine pe frontul intern. Într-adevăr, nu trebuie să ascundem faptul că, dacă tonul discuției a devenit brusc mai dur, aceasta s-a întîmplat și din cauza țăranilor francezi. Atunci cînd au loc agitații este o tactică bună să-l arăți cu degetul în public pe vinovat: guvernul vest-german.

Pe lîngă acest motiv de oportunitate, și de data aceasta reacția Franței merge pe linia construcției europene. Este adevărat că o politică agricolă comună nu va fi realizată definitiv decît atunci cînd se va fi ajuns la prețuri unice în toate cele șase țări. Pînă atunci, organizațiile existente ale Pieței comune nu vor putea funcționa decît șchiopătînd. În felul nostru, fel desigur neplăcut pentru vecini, noi forțăm Europa să se unifice. În același timp, noi slujim interesele agricultorilor francezi; pe de altă parte este sigur că în această privință timpul lucrează împotriva noastră. Dacă nu vor fi fixate foarte repede prețurile comune, adică dacă prețurile vest-germane vor rămîne la actualul lor nivel ridicat, producția agricolă dincolo de Rin se va menține la un asemenea nivel încît piața se va reduce văzînd cu ochii pentru cerealele noastre, pentru carnea noastră, pentru laptele nostru etc. Fără îndoială, R.F.G. va avea dreptate să ne spună că, în fond, perioada de tranziție a Pieței comune nu va lua sfîrșit decît în 1970, și că nimic nu ne grăbește. Dar, datorită rundei Kennedy, acest argument nu mai este valabil: nu se poate face un schimb eficace de concesii cu americanii decît dacă se știe precis care va fi regimul principalelor prețuri agricole, și anume ale cerealelor.

Poziția Franței este deci foarte puternică. Franța are alături de ea comisia Pieței comune, așa cum a fost cazul în multe alte ocazii și ministrul Pisani a avut înțelepciunea să anunțe că se raliază planului Mansholt în „noua versiune". Trebuie să amintim de asemenea că însuși Consiliul celor șase a fixat în unanimitate data de 15 decembrie pentru stabilirea unui acord asupra prețului comun al cerealelor.

Dar felul în care Parisul a insistat asupra angajamentelor sale nu riscă oare să deservească acum cauza Franței? În primul rînd, am forțat tonul prea devreme. Făcînd uz de la început de ultimele noastre argumente nu subliniem oare în prea mare măsură că dificultățile pe care le avem cu producătorii agricoli francezi ne inspiră actuala atitudine fermă? Cancelarului Erhard îi va veni ușor să susțină în actuala Europă a naționalismelor că tocmai spre a evita asemenea neajunsuri cu țăranii din propria sa țară trebuie să cearâ aminări. Și atunci cum i se mai poate reproșa o asemenea atitudine?

Și, în sfîrșit, tot repetînd că sîntem gata „să spargem totul" dacă partenerii nu ne fac pe plac, s-ar putea să-i provocăm să ne sfideze. Și atunci nu e deloc sigur că cel care va pierde mai mult nu va fi tocmai cel care „va înceta să participe la comunitate".

Multe obstacole ar fi fost înlăturate și „melancolia" ministrului francez al agriculturii, Pisani, ar fi fost fără îndoială risipită dacă Franța ar fi imprimat un impuls decisiv Europei politice. Între tactica restabilirii acelei încrederi care a permis lansarea Pieței comune și tactica intimidării, generalul de Gaulle a ales-o pe cea din urmă. Cînd experții, și apoi miniștrii ajung în impas, fără îndoială că este necesar să se fluture cravașa. Este însă primejdios să nu se conteze decît pe ea pentru a face să avanseze multă vreme o comunitate.

Trotuar rulant inaugurat săptămîna trecută la una din stațiile metroului din Paris. Trotuarul are o lungime de 132 m și o capacitate de transport de 10 000 de persoane pe oră

REFLECTOR

Dincolo de „traseul însorit"

Procurorul tribunalului civil din Madrid a cerut închisoare pe cinci ani și amendă de 50 000 de pesetas pentru tînărul poet spaniol Carlos Alvarez Ruz.

Carlos Alvarez are 31 de ani. În 1958 a fost arestat pentru participarea sa la acțiunile forțelor de opoziție. Poeziile lui n-au văzut lumina tiparului, fiind respinse de cenzură pentru ideile protestatare pe care le conțin. Circulația, în manuscris, a versurilor lui Carlos Alvarez a dus, în toamna anului trecut, la o nouă arestare a poetului.

În ultimul proces care i s-a înscenat — capul de acuzare l-a constituit faptul de a fi trimis presei o scrisoare de protest în legătură cu executarea lui Julian Grimau.

Ziarele au scris că poetul a fost adus în fața tribunalului în lanțuri.

Rubrica „Tribuna liberă" a cotidianului parizian **Le Monde** a publicat recent un articol despre Burgos, orașul spaniol în care Franco își stabilise capitala în timpul războiului civil, și în care se află acum una din cele mai mari închisori din Spania. Autorul articolului este Jorge Semprun.

Semprun a părăsit Spania în 1939 o dată cu marele val de emigranți republicani. Doi ani mai tîrziu a fost arestat la Paris de către Gestapo și deportat la Buchenwald pentru activitate în Rezistența franceză. Pentru cartea „Marea călătorie", evocare a atrocităților hitleriste primește în 1963 premiul Formentor. Semprun mai este cunoscut și ca autor al adaptării franceze a piesei „Vicarul".

„Burgos — scrie Semprun — se află pe traseul însorit pe care 13 milioane de turiști au venit anul trecut să-l viziteze în Spania, de la Pirinei la frontiera de sud a Andaluziei.

Turiștii nu pot vedea însă locul în care mulți oameni au zăcut în închisori cîte 20 de ani de viață".

Printre aceștia se numără și pictorul Augustin Ibarrolo, cunoscutul activist socialist Nuñez, comunistul Ormazabal, condamnat la 30 de ani închisoare.

„În închisoarea de la Burgos se duce o cumplită luptă inegală spre care lumea ar trebui să-și îndrepte privirea" scrie Semprun. „A venit, poate, vremea ca închisoarea de la Burgos să fie însemnată pe toate hărțile Europei. A venit vremea cînd toate glasurile noastre trebuie să ceară ca la Burgos să nu mai existe oameni îngropați de vii".

Reacție în lanț...

În Italia, are loc, din nou, o reacție în lanț a grevelor. Chiar simpla enumerare a ramurilor în care au fost organizate evidențiază amploarea lor. În industria confecțiilor au oprit lucrul 480 000 de salariați. Între 19 și 26 septembrie au declarat greve perlate lucrătorii din transporturile feroviare. Un grup de senatori liberali a prezentat președintelui Consiliului de Miniștri o interpelare în legătură cu efectele grevei asupra circulației trenurilor. În zilele de 22 și 23 octombrie s-a desfășurat o grevă generală de 48 ore a unui număr de 20 000 de lucrători din serviciile comunale.

În afară de majorarea salariilor, revendicările greviștilor au încă un numitor comun: îmbunătățirea condițiilor de lucru. Obiectivele sociale ale grevelor au o pondere crescîndă. La Livorno, muncitorii au declarat o grevă generală de trei ore revendicînd majorarea pensiilor și o reformă a întregului sistem de asigurări sociale.

BORG OLIVIER

George Borg Olivier este primul ministru al noului stat independent Malta.

În vîrstă de 53 de ani, el este descendentul unei familii care a dat țării mulți politicieni de seamă, funcționari superiori și juriști ; numai în Parlament existau la un moment dat trei membri ai familiei sale ; fratele său, Paul Borg Olivier, deține din 1962 funcția de ministru al sănătății.

Născut în La Valetta, George Borg Olivier a urmat cursurile gimnaziului din acest oraș și apoi pe cele ale Universității Regale, pe care a terminat-o cu titlul de doctor în drept. Curînd după încheierea studiilor, la vîrsta de 28 de ani, a fost ales în Consiliul de guvernare (Council of Government) creat ca urmare a faptului că Malta dobîndise o autonomie internă limitată. În 1947 o nouă constituție acorda țării o autonomie internă deplină ; cu acest prilej Borg Olivier a fost ales membru în Adunarea Legislativă. De atunci el a devenit și unul din liderii partidului naționalist, pe atunci în opoziție.

În cabinetul condus de dr. Enrico Mizzi, șeful partidului naționalist, Olivier a fost ministru al muncii și al reconstrucției, deținînd totodată și portofoliul de ministru al educației. În 1950, după moartea lui Mizzi, Borg Olivier i-a urmat la conducerea partidului ; în guvern deținea funcțiile de prim-ministru și ministru de justiție. Peste un an, în urma alegerilor generale, cînd partidul naționalist a reușit să-și asigure o majoritate relativă, el a format un guvern de coaliție cu partidul laburist, preluînd funcția de prim-ministru și pe aceea de ministru al muncii și al reconstrucției. După ce, în 1953, a condus un al doilea cabinet de coaliție cu partidul laburist, peste doi ani, după victoria în alegeri a laburiștilor, Borg Olivier a fost nevoit să se retragă în favoarea lui Dom Mintoff, principalul său concurent politic. Datorită faptului că în 1953 guvernul britanic respinsese propunerea partidului naționalist de a se acorda Maltei statutul de dominion, Mintoff a propus o nouă bază de discuții : încorporarea insulei în Regatul Unit, cu un statut asemănător celui al Irlandei de Nord. Referendumul din februarie 1956 asupra proiectului de integrare fiind neconcludent, Dom Mintoff a fost obligat să demisioneze. Dar, în condițiile impuse atunci de guvernul britanic, nici Borg Olivier nu a acceptat să formeze un nou cabinet. Malta a trecut din nou sub conducerea directă a guvernatorului britanic, revenind la vechiul statut de colonie.

Această situație a durat pînă în octombrie 1961, cînd s-a reintrodus guvernarea autonomă și s-a acordat o nouă constituție. La alegerile parlamentare din februarie 1962, partidul condus de Olivier a obținut majoritatea în Adunarea Legislativă. A urmat al patrulea cabinet condus de Borg Olivier. Guvernul maltez avea de data aceasta dreptul să colaboreze atît în problemele de politică internă, cît și în cele de politică externă cu guvernul britanic, reprezentat pe insulă de guvernator și de un înalt comisar. După o serie de tratative pentru obținerea unor amendamente la Constituție, guvernul britanic a acceptat ca unele din împuternicirile guvernatorului englez să treacă în competența miniștrilor maltezi.

George Borg Olivier este susținut de biserica romano-catolică, a cărei influență în viața politică a țării este foarte puternică. De altfel, după ultimele alegeri din 1962, Dom Mintoff a declarat că victoria n-ar fi revenit partidului naționalist dacă acesta n-ar fi beneficiat de sprijinul acordat de biserică.

Acordarea independenței a urmat unor tratative îndelungate între Borg Olivier și guvernul britanic. Borg Olivier a acceptat ca Malta, chiar după proclamarea independenței, să mențină încă zece ani legături strînse cu fosta ei metropolă în baza acordurilor financiare și militare semnate la Londra.

R. P.

Presa acum 50 de ani

Bătălia de proporții gigantice angajată pe frontul de est într-un sector de peste 200 de km se desfășoară cu totul nefavorabil trupelor germane și austro-ungare. Din Petrograd se anunță că pe un front larg, între Varșovia și Ivangorod, trupele inamice se retrag în debandadă, părăsindu-și armele și materialul de luptă. Drumurile și șoselele au devenit adevărate rîuri de noroi și nenumărați prizonieri sînt capturați fără luptă. Pierderile germane sînt foarte grele. Potrivit comunicatelor oficiale, sectorul germano-austro-ungar, care a intrat acum în derută, era apărat de trei corpuri de armată.

■

Pe frontul de vest trupele germane își continuă înaintarea în Belgia. Forțe germane considerabile, sprijinite de cavalerie și artilerie, se îndreaptă din localitatea Verviers către nordul Franței. Miercuri, trupele germane au ocupat vechiul oraș flamand Bruges, primele trupe care au intrat în oraș fiind un detașament de ulani și cicliști. Se relatează că unii dintre locuitori au deschis focul împotriva lor, ucigînd doi ulani. Ca răspuns, germanii au executat cîțiva civili.

■

Tot în Belgia, Anvers se află sub controlul trupelor germane. Baronul von der Schuetz a fost numit guvernator militar al orașului. Trupele germane care au ocupat Anversul au pătruns prin străvechile porți ale orașului cu muzica militară în frunte. Au găsit însă o localitate aproape pustie. Au urmat apoi primele grupuri de infanterie, care au situat pichete de mitraliere în piața principală, unde se află palatul regal. Toate clădirile publice au fost ocupate. Din Amsterdam se anunță că germanii își înăspresc controlul asupra regiunii ocupate din jurul orașului, luînd ostateci din fiecare sat învecinat și din suburbii și instituind legea marțială, care prevede pedeapsa cu moartea. Pierderile germane în luptele din jurul orașului au fost grele. Pînă acum au sosit la Aachen cinci trenuri, fiecare cu cîte 40 de vagoane încărcate cu răniți. Bombardamentul care a încheiat lupta pentru oraș a fost cu adevărat teribil. Obuzele au provocat mari distrugeri în cartierele vechi.

■

Raidurile avioanelor germane deasupra Parisului, care au continuat săptămîna trecută, par să fie acum împiedicate. La sfîrșitul acestei săptămîni au apărut deasupra orașului cîteva aeroplane, însă toate erau aparate franceze. La Paris se spune că măsurile energice adoptate de noul șef al departamentului aviației, generalul Hirschauer, au dat roade. În orice caz, parizienii s-au putut plimba ieri pe străzi fără grijă că vor fi tulburați de „păsările de pradă" ale dușmanului.

Organizații europene pentru transporturi feroviare

Recent s-a ținut la Istanbul sesiunea anuală a Comitetului Internațional al Transporturilor (C.I.T.), care a discutat măsurile ce trebuie luate în vederea dezvoltării colaborării în domeniul transporturilor feroviare.

La sesiune au participat delegați ai administrațiilor de cale ferată din Elveția, Italia, Franța, Cehoslovacia, Germania, Turcia, R.P. Romînă, R.P. Ungară, U.R.S.S., R. P. Bulgaria etc. etc.

Administrația căilor ferate romîne face parte din mai multe organizații internaționale de transporturi în domeniul feroviar.

Organizațiile internaționale care se ocupă de problemele transporturilor feroviare europene se împart în :

A. organizații care se ocupă exclusiv de transporturile feroviare ;

B. organizații care se ocupă de transporturi în ansamblu și au totodată organisme internaționale care se ocupă de transporturile feroviare.

A. Organizațiile internaționale de transporturi feroviare din care face parte R. P. Romînă sînt :

a) Organizațiile internaționale de nivel guvernamental :

— Uniunea pentru transporturile internaționale pe calea ferată, care a fost întemeiată în anul 1890, are ca administrație gerantă, asemenea unui comitet executiv, Oficiul Central de Transporturi Internaționale pe calea ferată (O.C.T.I.) cu sediul în Berna. O.C.T.I. a elaborat și administrează convențiile pentru transporturile internaționale de mărfuri pe căi ferate (C.I.M.) și pentru transporturile internaționale de pasageri și bagaje pe căi ferate (C.I.V.). Convențiile au fost încheiate pentru prima dată la Berna în 20 septembrie 1893, după care au fost completate și reînnoite. Romînia și-a dat adeziunea pentru prima dată la aceste convenții internaționale la data de 14 aprilie 1904. **Conferința pentru unitatea tehnică a căilor ferate (U.T.)** întemeiată în anul 1886 are sediul la Berna și elaborează principii și directive în domeniul de tehnică feroviară. **Asociația internațională a Congresului căilor ferate (A.I.C.F.)** a fost întemeiată în anul 1885 și are sediul la Bruxelles.

b) Organizațiile internaționale la nivelul administrațiilor de cale ferată :

— Uniunea internațională a căilor ferate (U.I.C.) a fost întemeiată în anul 1922, cu sediul la Paris. **Comitetul internațional al transporturilor pe calea ferată (C.I.T.)** a fost întemeiat în anul 1902, și-și are sediul la Berna. Acest Comitet acționează paralel cu O.C.T.I., fără a-i fi subordonat. **Uniunea internațională a vagoanelor de marfă (R.I.V.) și Uniunea internațională a vagoanelor clasă și de bagaje (R.I.C.)** au fost întemeiate în anul 1921.

În afară de aceste organizații internaționale de transporturi feroviare, R.P. Romînă este de asemenea membră în **Organizația de colaborare a căilor ferate (O.S.J.D.)**, care a fost constituită în anul 1949, și în prezent are sediul la Varșovia. Din O.S.J.D. fac parte toate administrațiile de cale ferată din țările socialiste. Această organizație a rămas deschisă pentru toate administrațiile de cale ferată și își poate schimba sediul în oricare dintre țările participante.

Prin statutul O.S.J.D. s-a stabilit organizarea, funcționarea, modul de executare a lucrărilor și decontărilor între administrațiile de cale ferată etc. Această organizație a elaborat și administrează Convenția pentru traficul feroviar internațional de mărfuri (S.M.G.S.) și Convenția pentru traficul feroviar internațional de călători și bagaje (S.M.P.S.) care au fost încheiate și perfectate la 1 noiembrie 1951, fiind ratificate și de Republica Populară Romînă.

Prin ratificare, aceste convenții europene au devenit tratate și ele constituie norme de drept internațional obligatorii.

B. Organizații internaționale care se ocupă de transporturi în ansamblu sînt :

— Organizația europeană a cooperării economice, Comitetul transporturilor interioare (O.E.C.E.), înființat în anul 1949, și Comitetul transporturilor interioare din Comisia economică O.N.U. pentru Europa, cu sediul în Geneva, Palatul Națiunilor.

Organizațiile europene pentru transporturi feroviare își coordonează activitatea în așa mod încît să existe o cît mai mare cooperare între administrațiile de cale ferată și tratare cît mai unitară în problemele transporturilor internaționale.

Constantin AGACHI

21 octombrie

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, a primit delegația de activiști ai Partidului Comunist Francez, condusă de tovarășul François Billoux, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Francez.

La București s-a semnat acordul privind schimbul de mărfuri și plățile pe anul 1965 între guvernul Republicii Populare Romîne și guvernul Republicii Populare Democrate Coreene.

22 octombrie

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, l-a primit pe dl K. F. Landegger, președintele firmelor americane pentru construcția utilajelor și instalațiilor din industria de celuloză și hîrtie, cu care a avut o convorbire în legătură cu construirea unui nou și important complex de fabrici de celuloză și hîrtie.

23 octombrie

La București, s-a semnat Protocolul privind schimbul de mărfuri și plățile între Republica Populară Romînă și Republica Populară Mongolă pe anul 1965.

24 octombrie

S-a semnat, la Ministerul Afacerilor Externe, un Acord între guvernul Republicii Populare Romîne și Fondul special al Organizației Națiunilor Unite privind colaborarea în execuția unor proiecte din domeniul economic.

Acordul a fost semnat de Ion Datcu, director în Ministerul Afacerilor Externe, în numele guvernului romîn, și de André Saenger, reprezentant adjunct al Biroului de asistență tehnică și al Fondului special al O.N.U., în numele Fondului special.

A sosit în Capitală o delegație militară sovietică condusă de A. A. Greciko, mareșal al Uniunii Sovietice, prim-locțiitor al ministrului Apărării al U.R.S.S.

25 octombrie

A sosit în Capitală o delegație economică guvernamentală indiană, condusă de S. V. Ramaswami, ministru adjunct în Ministerul Comerțului.

26 octombrie

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit în audiență pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Italiei la București, Alberto Paveri Fontana, în legătură cu plecarea sa definitivă din Republica Populară Romînă.

A început la București Conferința internațională asupra tehnicilor experimentale la reactorii nucleari de cercetare. Conferința este organizată de Agenția internațională pentru energia atomică (A.I.E.A.) în colaborare cu Comitetul pentru energie nucleară de pe lîngă Consiliul de Miniștri din R.P. Romînă.

27 octombrie

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe secretarul de stat al informațiilor din Republica Guineea, Diallo Alpha Amadou, cu care a avut o convorbire prietenească.

Diallo Alpha Amadou a transmis președintelui Consiliului de Stat Gheorghe Gheorghiu-Dej un mesaj din partea președintelui Republicii Guineea, Seku Ture.

S-au încheiat discuțiile între delegațiile organelor centrale de planificare din R. P. Romînă și R. P. Bulgaria și s-a semnat un protocol privind colaborarea economică dintre cele două țări pentru perioada 1966—1970.

Tovarășul Alvaro Cunhal, secretar general al Partidului Comunist din Portugalia, a fost primit la C.C. al P.M.R. de către tovarășii Chivu Stoica și Leonte Răutu.

SUGESTII VALOROASE

La ancheta noastră am primit răspunsuri interesante și concludente de la Ilieș Iosif din Cluj, preot Toma Bulea din Beclean, Grigore Marcu din Zalău, Gh. Ștefănescu din Pitești, Al. Bălan din Galați, Werner Schtat din Cluj, Gh. Hreniuc din Baia Mare, ing. Al. Ciulei din Brașov, N. Sandu din Botoșani, D. Parepeanu din com. Baraitaru, raionul Ploiești, C. Căluș din Rîmnicu Vilcea, Gh. Cosaschi din Brașov, prof. Al. Gh. Haiduc din Hunedoara, prof. Valeriu Lobonțiu din Carei, A. Nacht din București, Iordan Ion Alois din Sibiu, Dumitru Deșcă din Băilești, ing. Mircea Sterian din București, Petre Saiciuc din Iași, C. Scripcă din Timișoara, Șt. M. Tara din București, Ion Chira din Onești, Grigore Cucu din Deva, Alexandru Nemeș din Sinaia, Ilie Iftodi din Iași, Marcel Sternhell din București, I. Frasin din Bacău, dr. Friedrich Klaus Felmerer din Sibiu, Sever Ștefănescu din București, Gelu Simoc din Hunedoara, George Anton din Timișoara, Istrate Mihăescu din Ploiești, Virgil Șerbănescu din București, Roman Marinescu din Tigreni-Argeș. Ele sînt studiate atent de colectivul nostru redacțional. Sugestiile pe care le conțin vor fi luate în considerare și — dacă va fi posibil și util — aplicate.

Din alte răspunsuri primite spicuim :

DE DOUĂ ORI PE SĂPTĂMÎNĂ ?

J. Milștein, chimist din București, ar dori ca LUMEA să apară de două ori pe săptămînă. Nu este cu putință. De altfel, nici nu există practica unei asemenea periodicități.

DESPRE SPECIFICUL REVISTEI

Aurel Popian din Timișoara își exprimă dezacordul față de sugestia cititorului Avram Niculae din București de a se publica numai articole scurte „pe motiv că revista se citește în prima zi după apariție".

El își explică punctul de vedere după cum urmează : „Eu susțin invers — și vorbesc din proprie experiență — că o revistă de specialitate și mai ales una din domeniul politic nu se citește, ci se studiază și nu într-o zi, ci într-o săptămînă întreagă. În ceea ce privește ilustrația **Lumii**, îi stă bine să reproducă fotografii cu conținut politic, ca cea cu Titulescu și Iorga, sau Titulescu în mijlocul prizonierilor romîni din Italia, precum și fotografii de actualitate dar tot politice".

„DREPTUL PĂCII"

I. Kirmaier, **jurist din București, ne cere :** „S-ar putea încerca gruparea în revistă, sub noțiunea de Drept al păcii, a unor capitole din cele mai diferite ramuri ale activității umane ca, de pildă, contractele de import-export (dreptul civil, comercial sau administrativ), căsătoriile mixte (dreptul civil, dreptul familiei și dreptul constituțional), traducerile, adaptările, turneele artistice (dreptul de autor și dreptul valutar), turismul (dreptul vamal și dreptul administrativ etc.).

Vă mai propun : Să faceți o evocare a monumentelor și denumirilor romînești peste hotare : insula «Cobălcescu» din Antarctica, mormîntul lui Bălcescu la Palermo, bustul lui Enescu în foaierul Operei din Paris, monumentele ostașilor romîni căzuți pentru eliberarea Bulgariei în 1877, a Ungariei și Cehoslovaciei, în 1944—1945.

Să instituiți o rubrică permanentă : «Mari diplomați romîni» începînd de la Dimitrie Cantemir.

În ordinea de idei a studierii școlilor culturii romînești, alătur propunerii tov. profesor Bărbulescu (LUMEA nr. 41/1964) numele lui Antipa, Bolintineanu, Brîncuși, Babeș, Cantacuzino, Davilla, Delavrancea, Enescu, Hasdeu, Levaditi, Lipatti, Longinescu, Marinescu, Odobescu, Pîrvan, Țițeica, Vlaicu, Vuia etc."

DEZBATERI TEORETICE

Dr. Octav Rusu din Oravița dorește crearea unei rubrici științifice în care să se dezbată diversele teorii noi în domeniul sociologiei, economiei etc. ; de asemenea să se recenzeze cărți cu răsunet internațional, indiferent dacă este vorba de beletristică, politică sau știință, pentru a cunoaște conținutul lor de idei".

TEME DE ARTICOLE

Constantin Graur **din București, care ne spune că citește cu atenție toate materialele apărute în revistă, iar pe unele le recitește chiar pentru a le aprofunda, critică stilul greoi al unora dintre articole, supraîncărcate cu o terminologie de specialitate.**

Ne propune să introducem o rubrică intitulată Documentar, care să cuprindă articole de genul „Ce se petrece în Gibraltar", „Cașmirul din nou la ordinea zilei", „Istoricul Beneluxului", „Apariția statelor în peninsula indochineză", „Istoria formării statului canadian", „Politica externă pașnică a Suediei" etc. **Reținem sugestia ca articolele consacrate unor asemenea teme să fie temeinic documentate. Ele își pot găsi însă locul în rubricile existente.**

SĂ RĂSPUNDĂ CITITORII !

„Și eu am vrut să vă răspund cu date despre Sharajah, dar pînă m-am documentat bine, consultînd mai multe dicționare, atlasuri, cărți de geografie etc., problema a fost elucidată în revistă", ne scrie Pompiliu Safta din București. „Experiența făcută cu acest prilej mă determină să vă propun următoarele : La unele întrebări puse de cititori, lăsați să răspundă alți cititori chiar dacă dv., așa cum este normal, cunoașteți răspunsul. Eventual formulați chiar dv. întrebări care să le permită cititorilor să-și verifice cunoștințele. Mi-am dat seama de utilitatea unei asemenea acțiuni cu prilejul documentării despre Sharajah, cînd am aflat multe lucruri, unele noi pentru mine, altele pe care le uitasem."

MAI MULTE PUBLICAȚII

Lucian Herșcovici **din Iași ne propune ca la rubrica** Presa acum 50 de ani **să se indice ziua în care s-a petrecut evenimentul menționat, precum și ziarul din care a fost culeasă știrea. În ceea ce privește rubrica** Puncte de vedere, **formulează dezideratul să se mărească numărul de publicații din care se aleg articole pentru a fi reproduse, astfel încît cititorii noștri să poată afla mai multe din ceea ce scrie presa din Africa, Asia, America Latină.**

ZIARELE PRINCIPALE

La rîndul său, Miron Bantea **din Oradea ne scrie că, după părerea lui, rubrica** Puncte de vedere **este izbutită atunci cînd întrunește într-un singur număr semnăturile cîtorva comentatori cu autoritate de la principalele ziare străine.**

PREMIUL NOBEL

Preotul Dumitru Ichim **din raionul Hîrlău ne scrie că a fost adînc impresionat de decernarea premiului Nobel pentru pace unui reprezentant al bisericii, care este totodată un neînfricat luptător pentru drepturile oamenilor de culoare, pastorul Martin Luther King. După părerea sa, „marele premiu acordat pastorului negru care și-a înțeles rostul în aceste vremuri de răscruce pentru omenire : a-ți pune sufletul în slujba aproapelui tău, indiferent de rasă, religie, culoare sau neam, ne obligă și ne ajută să înțelegem ce trebuie să facă religia pentru a-și justifica rostul în aceste vremuri".**

RECENZII

Cîțiva cititori ne propun să ne trimită note de lectură sau recenziile unor cărți apărute de curînd. Lucrarea sugerată de Pompiliu Safta **din București nu intră pentru moment în preocupările revistei noastre.** Florin Ionescu, **de asemenea din București, ne-a trimis prezentarea unei cărți a cărei recenzie a fost întocmită și în redacția noastră și care își așteaptă rîndul la publicare.**

■

Livius Socol-**Sibiu. Pentru problema care vă interesează adresați-vă agenției O.N.T. Carpați.**

Virgil Scărlătescu-**Craiova. Vă mulțumim pentru călduroasa dv. urare versificată.**

Șoimărescu-**București. Cifrele referitoare la populația marilor orașe ale lumii publicate în nr. 41 sînt reproduse după Anuarul statistic O.N.U. pe 1963. După cum se menționează în materialul nostru, ele se bazează pe recensăminte efectuate în perioada 1955—1963. Deosebirile față de Micul Atlas Geografic provin în parte din faptul că nu se citează cifre pentru aceiași ani, dar principala lor cauză este alta. În timp ce Micul Atlas Geografic folosește în unele cazuri cifre care includ atît populația orașului propriu-zis cît și pe cea a suburbiilor, Anuarul Statistic O.N.U. se referă numai la cele dintîi.**

Ing. Gh. Avrămuțiu-Orșova. Datele despre O.N.U. care vă interesează se găsesc în lucrările de specialitate.

Gh. Dozescu-**Făgăraș. N. Iorga s-a născut în 1871 la Botoșani.**

Informațiile despre peronism pe care ni le solicită Alexandru Duță **din Iași și** Virgil Olaru **din Oradea au apărut în numărul precedent al revistei.**

Propunerile făcute de Elena Stănescu-**Ploiești,** Leonte Alexe-**Lugoj și** Const. Țițindei-**Rîmnicu Vîlcea nu intră în vederile noastre.**

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O PRODUCȚIE A STUDIOULUI CINEMATOGRAFIC „BUCUREȘTI"

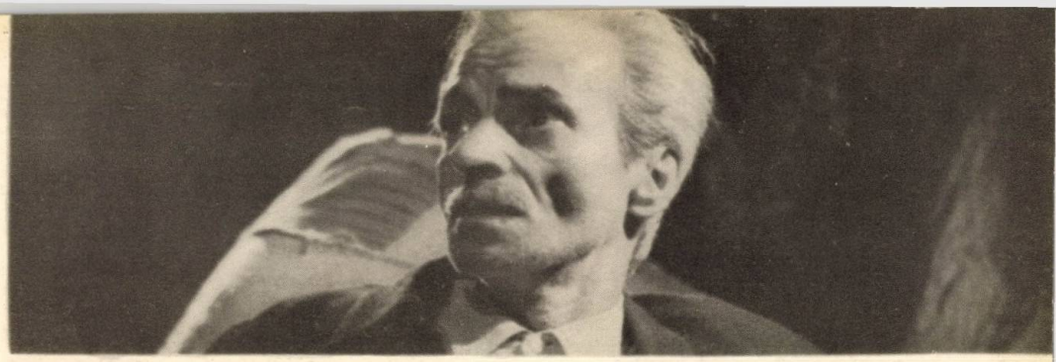

Scenariul : **V. Em. Galan**
Regia : **Victor Iliu** (premiul pentru regie la Festiva
de la Mamaia – 1964)
Imaginea : **Gheorghe Fischer**
Muzica : **Tiberiu Olah**
Decoruri : **Nicolae Teodoru și Filip Dumitriu**

COMOARA DIN VADUL VECHI

Cu : Ștefan Mihăilescu-Brăila, Ion Caramitru, Mariana Pojar, Cori
Constantinescu, Gheorghe Dinică, Nicolae Tomazoglu, Iulian Necș
Iescu, Eugenia Bosînceanu, Dorina Nilă-Bentamar.

LUMEA — PUBLICITATE

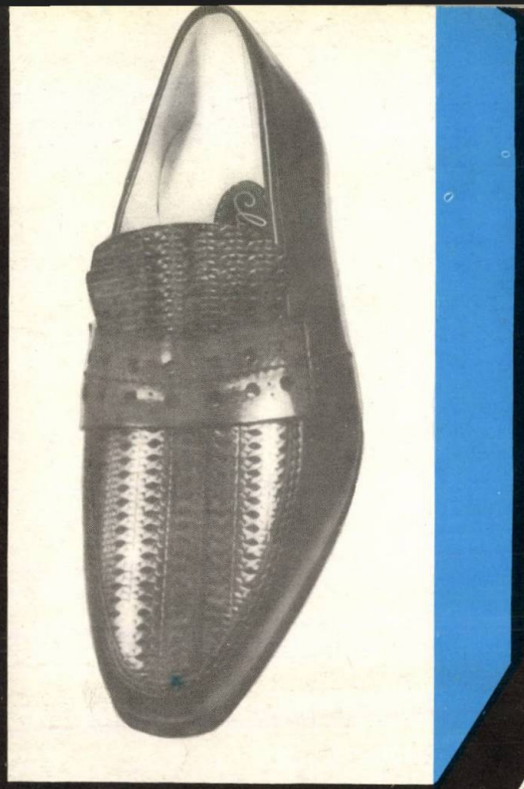

FABRICA DE PIELĂRIE
ȘI ÎNCĂLȚAMINTE
CLUJ

LUMEA — PUBLICITATE

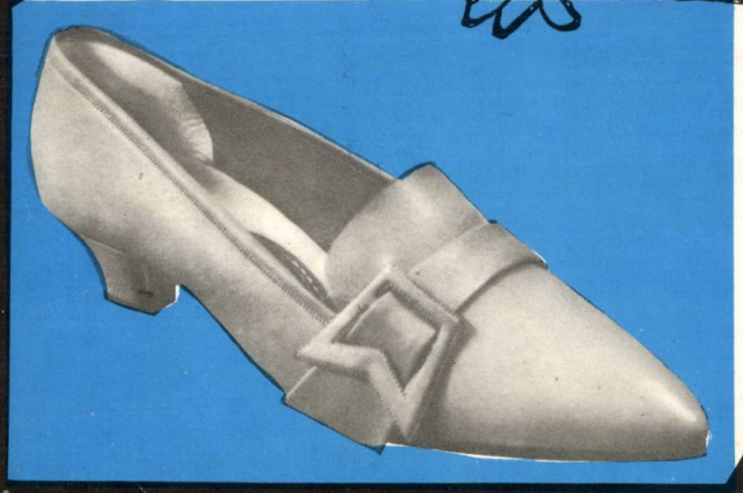

produce și livrează pentru piața internă și export
încălțăminte
pentru
bărbați
femei
și copii
în sortimente variate și de calitate superioară.
Produsele fabricii poartă marca :

Clujana

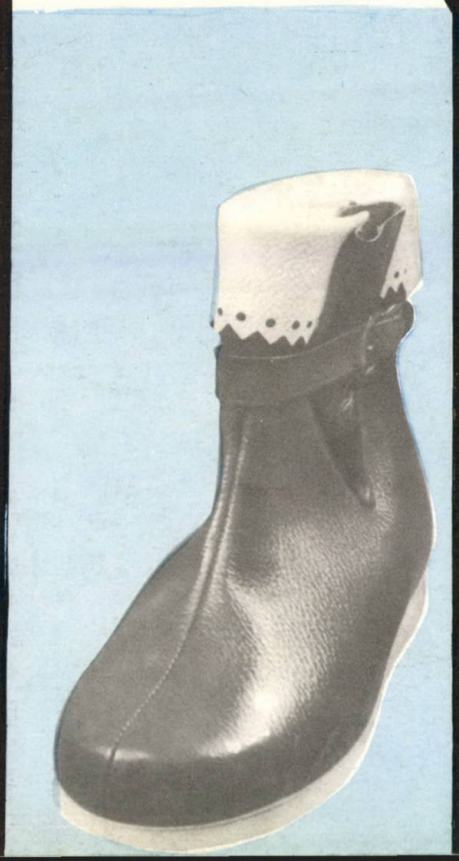

2 lei

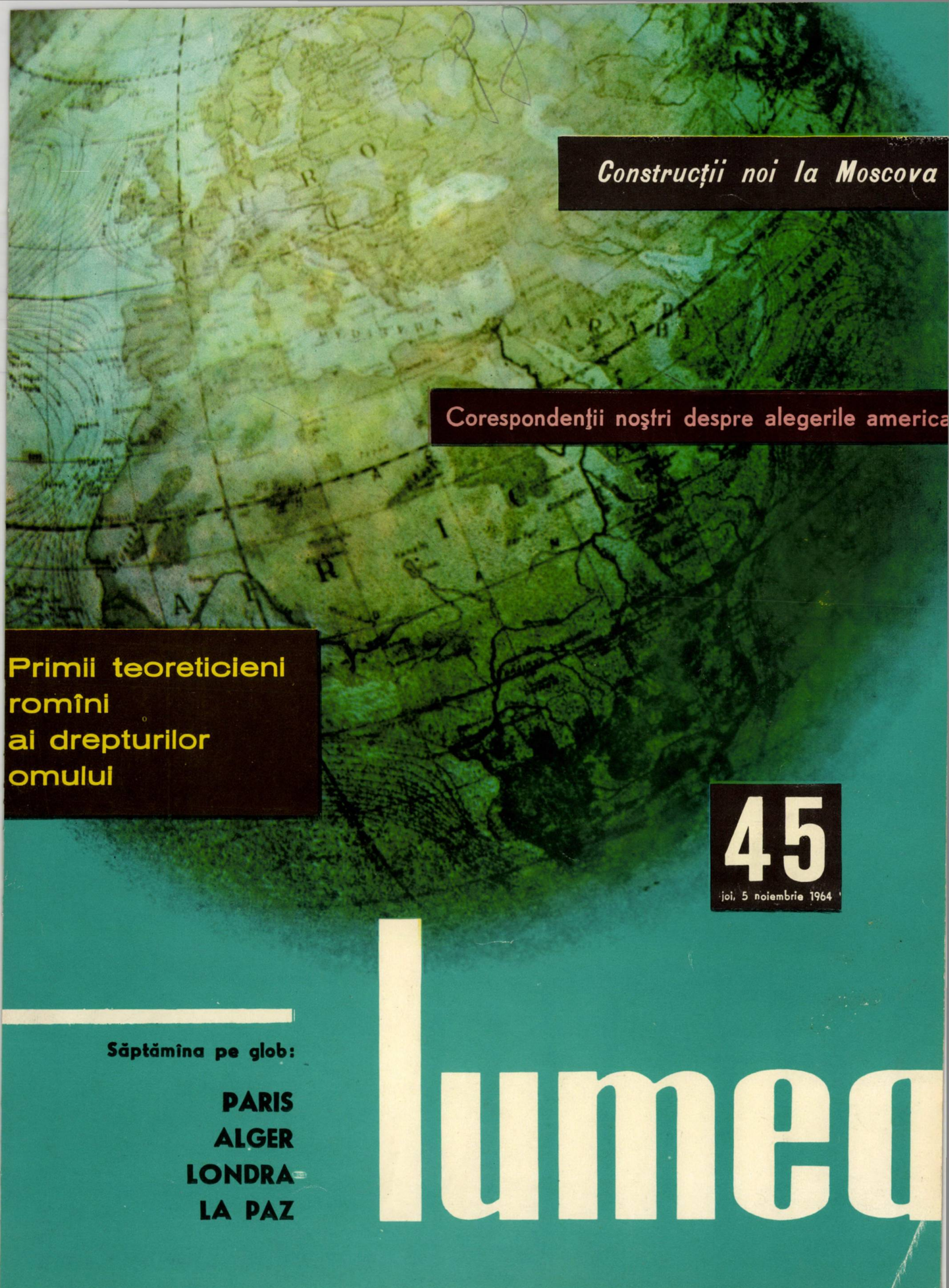

Construcții noi la Moscova

Corespondenții noștri despre alegerile america

Primii teoreticieni romîni ai drepturilor omului

45
joi, 5 noiembrie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

PARIS
ALGER
LONDRA
LA PAZ

ALGER

Cu prilejul celei de-a 10-a aniversări a revoluției algeriene, delegația R. P. Romîne a depus o coroană de flori la Cimitirul eroilor revoluției. În fotografie : președintele Ben Bella și conducătorul delegației romîne, Gheorghe Apostol

Telefoto

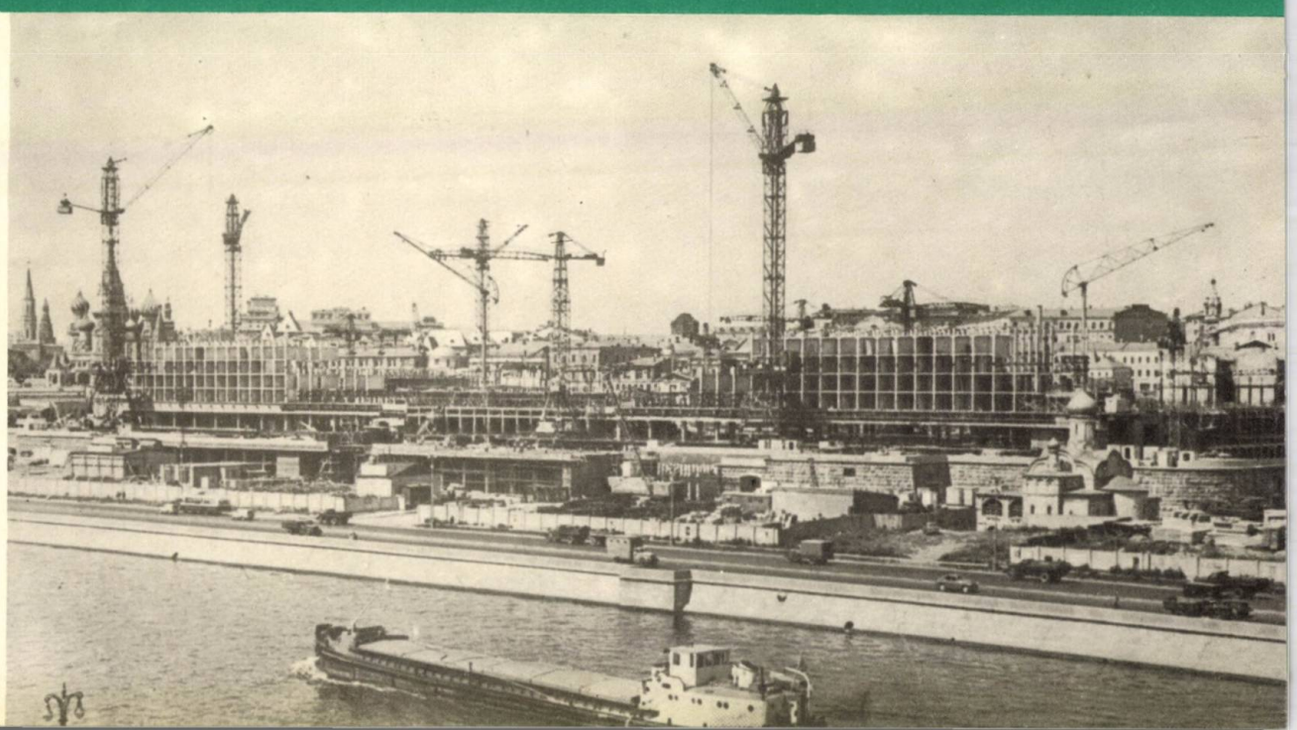

MOSCOVA

Șantierul hotelului „Rossia", pe malul rîului Moscova. Reportajul pe care îl publicăm în acest număr relatează despre ritmul și amploarea construcțiilor din capitala Uniunii Sovietice

Anul II
nr. **45** (54)

Joi
5 noiembrie
1964

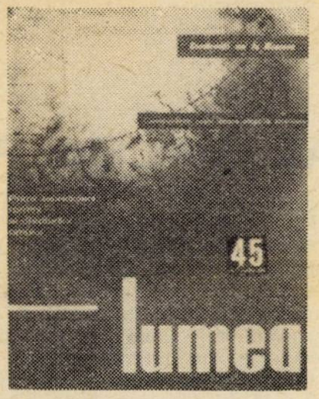

sumar

SĂPTĂMÎNA PE GLOB

p. 2 **Alegerile din Statele Unite** Al 37-lea președinte, de **Felicia Antip**
3 WASHINGTON — Viitorul Americii, de **Drew Pearson**
4 MOSCOVA — Victoria rațiunii, de **D. Kraminov**
LONDRA — Ce va face președintele ? de **Konni Zilliacus**
5 PARIS — Continuitate și prudență, de **Marc Ullmann**
6 ALGER — Vizita delegației romîne, de **C. Benga**
7 ANKARA — Tendințe în politica externă, de **Sergiu Verona**
9 PEKIN — După experiența nucleară a R. P. Chineze, de **Ștefan Cornu**
10 PARIS — Aritmetică parlamentară, de **Florica Șelmaru**
12 MOSCOVA — Relații franco-sovietice, de **N. Pătrașcu**
KHARTUM — Ce are de rezolvat „tranziția" sudaneză, de **Gabriela Dolgu**
14 LA PAZ — Evenimentele din Bolivia, de **Eugeniu Obrea**
15 ROMA — „Conjunctura" și lupta oamenilor muncii, de **Giorgio Pastore**

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 16 Moscova : 3 000 de șantiere, de **Silviu Podină**
18 Programul economic al guvernului laburist, de **Anila Graham**
20 „Mesajul tronului" de **John Gritten**
21 Primii „teoreticieni" romîni ai drepturilor omului, de **Adrian Marino**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 23—30 France Observateur, New York Herald Tribune, Sun, Daily Worker, Süddeutsche Zeitung, Les Echos, Le Monde, The New York Times, Borba, Die Welt, Le Figaro

PROFIL, FIȘIER

p. 31 Kenneth Kaunda Centrul European de Cercetări Nucleare

POȘTA REDACȚIEI

Lyndon Johnson

a fost ales președinte al Statelor Unite. Despre semnificația victoriei sale categorice – la pag. 2. Din Washington, Moscova, Londra și Paris, Drew Pearson, D. Kraminov, Konni Zilliacus și Marc Ullmann ne-au trimis corespondențe speciale despre impresia produsă de rezultatul alegerilor și despre felul în care acesta poate influența – după opinia lor – evoluția relațiilor internaționale.

A 47-a aniversare

a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Oamenii sovietici obțin noi succese. Publicăm la pag. 16 un reportaj despre estetica și confortul construcțiilor noi din capitala Uniunii Sovietice.

Poporul algerian

a sărbătorit împlinirea unui deceniu de la începerea luptei armate pentru cucerirea independenței sale naționale. La festivitățile care au avut loc a participat și o delegație romînă condusă de Gheorghe Apostol, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Corespondența noastră la pag. 6.

Mesajul tronului

rostit în Parlamentul britanic la 3 noiembrie definește orientarea politicii externe și interne a actualului guvern. La pag. 18 o analiză a programului economic laburist.

Declarația drepturilor omului

adoptată de Franța în 1789 a avut un răsunet puternic în Țările Romînești. Articolul de la pag. 21 evocă pe cîțiva dintre primii adepți ai ideilor revoluției franceze.

ALEGERILE DIN

AL 37-LEA PREȘEDINTE

Lyndon Baines Johnson este cel de-al 37-lea președinte al Statelor Unite ale Americii. Poporul american a ales. Președintele în funcțiune a candidat din partea partidului democrat și a obținut una din cele mai categorice victorii electorale din istoria politică a S.U.A.

Interesul neobișnuit cu care a fost urmărită în întreaga lume confruntarea electorală din Statele Unite se explică prin influența pe care poate s-o exercite rezultatul ei asupra destinelor păcii mondiale. Opinia publică se întreba : Ce va urma ? Continuarea căutărilor pe linia destinderii, a coexistenței pașnice, sau o politică externă americană sub semnul aventurii și al jocului de-a războiul nuclear ?

Ca niciodată în trecut, cetățenii americani au fost puși în situația de a alege între două concepții politice și, mai ales, între două atitudini opuse față de problemele războiului și păcii.

Promițînd continuitatea unei politici responsabile, președintele Johnson s-a angajat să se mențină pe linia unei politici interne și externe care reprezintă o versiune puțin modificată a „noii frontiere", adică a politicii de reforme moderate în condiții de pace, inițiate de președintele Kennedy.

Într-o declarație de principii făcută, la cererea ziarului *New York Times*, chiar în ajunul alegerilor, Lyndon Johnson a subliniat : „Problema centrală a acestor alegeri este cea mai veche problemă a sistemului american — problema responsabilității. Prin responsabilitate se înțelege căutarea și menținerea unui consens, a unei unități în ceea ce privește obiectivele și politica țării noastre".

Politica preconizată de Goldwater — într-un vocabular confuz și adesea contradictoriu — apărea, în orice caz, ca o deviere primejdioasă de la tot ceea ce s-a considerat a fi un factor pozitiv în orientarea internațională a Statelor Unite. S-a spus despre Goldwater că este „trigger-happy", că manifestă, adică, o adevărată pasiune pentru războiul nuclear. Sintetizează, această expresie, opinia generală a publicului american despre ușurința cu care candidatul republican tratează problemele păcii și războiului în zilele noastre. S-a spus de asemenea, ca un rezultat al analizării numeroaselor sale declarații, că Goldwater trăiește într-un „univers al iluziilor", că vede lumea nu așa cum este, ci așa cum ar dori-o el.

Între realism și iluzii primejdioase, între responsabilitate și aventurism, americanii au ales realismul și responsabilitatea. Față de problemele concrete ale relațiilor internaționale actuale — ca și față de problemele interne ale Americii contemporane — Goldwater preconiza false soluții, pe care alegătorii le-au respins categoric. După cum a subliniat președintele Johnson, în declarația citată mai sus, „majoritatea americană nu a acceptat și nu a considerat că ar denota spirit de răspundere propuneri ca retragerea Statelor Unite din O.N.U., ruperea relațiilor cu Uniunea Sovietică, denunțarea acordului de interzicere a experiențelor nucleare, sau folosirea armelor atomice în Vietnam". Punerea în minoritate a lui Goldwater, cu prilejul confruntării pe plan național, a dovedit că doctrina lui se situează în afara curentului politic actual. În aceste condiții, a dobîndit o importanță sporită faptul că Johnson a prezentat un program în concordanță, în linii mari, cu aspirațiile cele mai presante ale masei alegătorilor. El s-a angajat să persevereze în străduința de a contribui la destindere, să caute noi puncte de contact între Est și Vest și în același timp să lichideze focarele de sărăcie din Statele Unite, să vegheze la aplicarea unei legislații a drepturilor civile și a unei legislații sociale capabile să remedieze unele din discrepanțele existente în societatea americană.

Goldwater nu a avut nimic concret de propus în ce privește cele mai adecvate căi și mijloace pentru atingerea acestor obiective. De aceea, președintele Johnson nu a resimțit necesitatea de a prezenta programe concrete, amănunțite. Este critica pe care i-o aduc de altfel mulți dintre sprijinitorii săi. Din acest punct de vedere, votul masiv în favoarea actualului președinte este considerat o poliță în alb, girată de activitatea desfășurată în intervalul de un an în care a funcționat fără să fi fost ales.

Rezultatul scrutinului de la 3 noiembrie indică maturitatea politică a alegătorilor americani. Subzistă totuși în America și în întreaga lume un sentiment de îngrijorare provocat de faptul că un om politic de factura lui Barry Goldwater a izbutit să devină candidat la președinția Statelor Unite, și să întrunească voturile unui număr destul de mare de cetățeni americani. Forțele politice care l-au împins la suprafață pe Goldwater și-au dovedit puterea și abilitatea, și nu trebuie subestimată posibilitatea ca ele să reprezinte o frînă pentru evoluția Statelor Unite pe calea în favoarea căreia a votat poporul american.

Realegerea lui Lyndon Johnson garantează însă continuitatea politicii externe și interne americane din ultimii cîțiva ani. Eliberat de constrîngerile și limitările inerente unui an electoral, președintele ar putea să manifeste pe toate planurile, și în primul rînd în relațiile externe, o inițiativă politică mai cuprinzătoare. Lumea așteaptă cu interes dezvoltarea acelor inițiative care i-au asigurat încrederea americanilor conștienți de coordonatele secolului în care trăiesc.

Felicia ANTIP

Miercuri la ora 18, la închiderea ediției revistei, se cunoșteau următoarele rezultate :

Rezultate definitive pentru colegiul electoral (538 electori)

Lyndon Johnson — 486 electori (44 state)
Barry Goldwater — 52 electori (6 state)

Rezultate parțiale (91 la sută din circumscripțiile electorale)

Lyndon Johnson — 39 245 650 de voturi
Barry Goldwater — 24 806 698 de voturi

Procentaj probabil în favoarea lui Lyndon Johnson : 64 la sută.

Camera Reprezentanților (cifre probabile)

Repartiția mandatelor : democrați — 296, republicani — 139. (Democrații cîștigă 39 de mandate.)

Președintele Johnson și vicepreședintele Humphrey